

УИЛЯМ УОРТЪН

АВТОРЪТ НА „ПИЛЕТО“ И „ХУДОЖНИКЪТ“

ФРАНКИ ФЪРБО

УИЛИЯМ УОРТЪН ФРАНКИ ФЪРБО

Превод: Милко Стоименов

chitanka.info

Това е необикновена, може би малко страшна история и честно казано не си спомням къде я научих. Понякога ми се струва, че съм я сънувал. И в същото време вярвам в нея, както във всичко останало в този живот.

* * *

В романите хората не очакват да прочетат истината. Веднъж в една книга, озаглавена „Отбой в полунощ“, писах за деветнайсетгодишно момче, което казваше: „Имам дарбата да разказвам истиински истории, на които никой не вярва.“ Сега и аз се чувствам като него.

Посвещавам тази книга на дъщеря ни Кейт, съпруга ѝ Бил и на двете им прекрасни дъщери: Дейел — на две години и Мия — на осем месеца.

Всички те са мъртви. Загинаха на 3 август 1988 г. в 4:00 следобед при ужасна автомобилна катастрофа на магистрала I-5 в долината Уиламет, щата Орегон.

Зловещият инцидент бе предшестван от подпалване на околните стърнища, което е станало с разрешението на местните власти. Въпреки нещастietо, при което загинаха седем и бяха ранени трийсет и пет души, а двайсет и четири автомобила бяха унищожени, в Орегон продължават да палят стърнищата с благословията на самия губернатор. Протестите на хората, които живеят в околността, са пренебрегнати заради интересите на по-малко от хиляда фермери, които носят на щата годишен доход от 350 милиона долара, а самите те печелят около 170 милиона.

Първата история за Франки Фърбо съчиних за Кейт преди трийсетина години. През следващите двайсет всяка сутрин разказвах на децата си по една история. Надявах се един ден да ги разказвам и на Дейел и Мия.

Сега благодарение на безочието, недалновидността и алчността на тези фермери, подкрепяни от официалните власти на щата Орегон, това никога няма да стане.

Дори след време да им простим, никога няма да се примирим.

ГЛАВА 1

ОТШЕЛНИЦИ

В Централна Италия, скрит сред хълмовете на Умбria, има град на малко възвишение. Нарича се Перуджа. Това е стар град-крепост; земята под него е пронизана от тунели, помогнали на жителите му да издържат обсадите по време на множеството войни, които през вековете вилнеели на полуострова.

На няколко километра на юг от Перуджа се намира селцето Препо. В него има само дванайсет къщи; това са домовете на фермери, които обработват малките парчета земя около селото. Повечето от тях отглеждат маслини и грозде. Садят зеленчуци за лична консумация и жито за животните си.

За да орат земята, селяните отглеждат огромни бели волове, наречени *buoi*. Тези красиви животни обикновено се впрягат по двойки в дървени хомоти. Дървените плугове се забиват дълбоко в тъмно кафявата земя.

По склоновете на един от хълмовете край Препо расте малка борова гора. В покрайнините ѝ, над един парцел от около два хектара, се издига неголяма каменна къща. Покрита е с керемиди, обрасли с мъх. Къщата има комин и пет прозореца с дървени капаци. От южната ѝ страна, така че да улавя слънчевите лъчи, е долепена тераса с асма. През лятото и ранната есен гроздовете увисват над терасата и листата образуват сянка. Прекрасно е да се живее тук.

В къщата до гората на хълма живее странно семейство. Бащата е американец. Майката, макар да говори перфектен италиански, не е италианка. Не прилича и на американка. Има златистокафява кожа и тъмночервена коса. Жителите на Препо я намират за *brutta* или грозна, защото за тях рижата коса е дело на дявола. Въщност почти всички освен местните я намират за красива.

Семейството американци живее в къщата повече от четиридесет години. Бащата често излиза да побъбри със селяните или отива с велосипеда си до Перуджа, за да напазарува. Майката остава у дома, чисти и работи в градината. Тя разговаря с малцина. Ако някой се отбие, го посреща много любезно, но никога не го кани вътре и никога не ходи на гости. Много пъти са я виждали сама или със съпруга си да се разхожда нощем из полята. Някои от жителите на селцето твърдят, че е вещица.

Този американец и странната му съпруга имат четири деца. Три от тях, след като навършиха съответната възраст, напуснаха дома, но най-малкото продължава да живее с мъжа и жената. Нито едно от тях не е учило в италианско или в каквото и да било училище. Родителите сами са преподавали на децата си.

Мъжът говори малко италиански, но с доста силен американски акцент. Децата владеят прекрасно като майка си чуждия език. Сигурно тя ги е научила.

Освен че се грижи за лозята и маслиновите горички, бащата-американец, чието име е Уилям Уайли, пише приказки за децата си. Често го виждат да обикаля околността, яхнал велосипеда си, натоварен с рула хартия и кутия с бои, и да търси подходящо място за рисуване. Никой не е виждал нещо нарисувано или написано от него, така че не е ясно дали историите или илюстрациите му са публикувани в Англия и Америка. Местните хора не пътуват много. Рим е най-далечният град, до който някой от тях е стигал.

Пощальонът е този пътешественик. Той снове из цялата хълмиста област, осеяна със селца, за да разнася писмата. Всички го смятат за човек, който е пътувал много. Според него американецът често получавал писма и колети от Америка и разни други места. Всъщност пощата на този Уилям Уайли е горе-долу половината от всички писма, които пощальонът разнася в малката си чанта, прикрепена отпред на велосипеда му.

Една от чудатостите на това семейство е, че никога не прави вино. Берат гроздето навреме, когато зърната са направили от сок, и изядват част от него, както правят всички в селцето. Остатъка смачкват в голяма преса за вино, също като другите, но сетне бутилират сока и го държат плътно затворен, за да не се превърне в прекрасното леко вино, с което се слави този район от Италия.

Пият гроздовия сок ей така, натунален. Това е още нещо, което местните жители не могат да проумеят. „Но — казват си те — какво друго може да се очаква от чужденци, особено когато сред тях вероятно има вешница.“

Преди години кардиналът на Перуджа изпрати свещеник да посети американците. Това се случи скоро след като те пристигнаха.

По онова време свещеникът бе трийсет и пет годишен; говореше се, че е учили в Рим. Той не намери съпругата, чието име бе Каролин, за грозна. Реши, че е красива, макар хубостта ѝ да е необичайна.

От първото му посещение изминаха повече от четирийсет години. Домакините го поканиха да пийне с тях; наистина, поднесоха му грозов сок, не вино. Той каза на селяните, че вкусът му бил изненадващо приятен, но никой не му повярва, въпреки че беше свещеник.

Духовникът откри, че американците не са католици, не изповядват никаква религия, не посещават Божия храм, нито пък възнамеряват да пращат децата си на църква или да ги възпитат в някаква вяра. Всъщност той подозираше, че дори не са християни, но не сподели съмненията си с никого от селото.

Накрая уведоми семейството за целта на посещението си, съобщи им, че селяните ги намират за странни и смятат, че съпругата вероятно е вешница. При тези думи двамата чужденци се спогледаха и се усмихнаха. Току-що им се бе родило момиченце; майката показа бебето на свещеника. Той попита дали може да кръсти малката. Това щяло да накара селяните да приемат чужденците. Уилям и Каролин не възразиха и свещеникът извърши обряда. Нарекоха момиченцето Катлийн.

Сетне той си тръгна, без да се опитва да ги приобщи към църквата.

Времето минаваше, свещеникът ги посещаваше веднъж годишно, по-късно стана монсеньор и бе преместен в друга черква в друга част на Италия. През цялото това време американската двойка му позволяваше да благославя дома им и да кръщава децата им. Това, изглежда, задоволяваше повечето жители на селцето, макар мнозина да продължаваха да твърдят, че жената е вешница.

Ала всички, особено жените в селото, се притесняваха, че с течение на годините Каролин сякаш не оstarяваше. Ставаше все по-

зряла и по-красива. По времето, когато започва нашият разказ, около четирийсет години след първото посещение на свещеника, тя все още изглеждаше доста по-млада от връстничките си в селото. Това просто не беше нормално.

През всичките тези години тя продължи да се разхожда нощем из прашните поля, дълбоко в горите, като понякога изминаваше двайсет-трийсет километра в различни посоки. Когато се появеше посрещ бял ден или пък покрай къщата ѝ минеха деца, винаги бе любезна и селските хлапета я обожаваха. За местните това бе препоръка, подобра дори от тази на свещеника. В Италия всеки, който обича децата и е обичан от тях, не може да бъде лош или обладан от зли сили.

И така, време е за нашата история. Ще я разказва предимно мъжът в семейството, американецът, наречен Уилям Уайли. Това е необикновена, може би малко страшна история и честно казано, не си спомням къде я научих. Понякога ми се струва, че съм я сънувал. И в същото време вярвам в нея както във всичко останало в този живот.

По времето, когато започва нашата история, трите по-големи деца бяха напуснали дома си; останало бе само момчето. Косата на Уилям вече беше напълно побеляла; той бе прехвърлил шейсетте. Каролин изглеждаше все така младолика, но не приличаше на момиче, а на зряла жена, на силна жена с необикновена природна красота. Всичките им деца също като майка си съзряваха много бавно, изглеждаха малки за годините си.

На първия етаж в къщата им се намира просторно помещение, в което се влиза направо от вратата. От дясната ѝ страна е разположено огромно легло с големината на три двойни кревата; то е широко почти колкото стаята. В средата стои грамадна кръгла дървена маса. Масивна и достатъчно голяма около нея спокойно да седнат шест души.

В другия край на помещението се намира кухнята с бюфет за чиниите и храната. Там са медният умивалник, дъската за изцеждане и огромната кухненска маса. В далечния край е камината. От двете ѝ страни има долапи за дрехите; грамадни резбовани дървени скринове, които достигат тавана. В тази стена опира стълба, подобна на корабна, която води към горния етаж.

Ако се качим горе, ще открием две стаи. Едната е училищна, с черни дъски по стените, с един голям и четири малки чина. По стените, които не са заети от дъски, има лавици с книги. Това е миниатюрна класна стая.

Другата е кабинетът на бащата. Там има бюро с пишеща машина. Бюрото е огромно, с множество чекмеджета. Има и секция с подвижен капак, който служи като статив. Над пишещата машина и статива светят лампи. Към статива е прикрепена недовършена рисунка, която не можем да видим.

Отново слизаме по стълбите. Майката Каролин приготвя закуската в кухнята. Бащата Уилям и синът Бил още са в леглото. Момчето е положило глава на гърдите на баща си.

А сега да започнем нашата история. Надявам се да ви я разкажа такава, каквато е. Странно, но да си професионален писател понякога пречи да пресъздаваш събития, които са се случили в действителност. В романите хората не очакват да прочетат истината. Веднъж в една книга, озаглавена „Отбой в полунощ“, писах за деветнайсетгодишно момче, което казваше: „Имам дарбата да разказвам истински истории, на които никой не вярва.“ Сега и аз се чувствам като него.

ГЛАВА 2

СЪМНЕНИЕ

— О, татко, не може да свършива така. Не можеш да завършиш книгата по този начин.

— Какво искаш да кажеш, Били? Разбира се, че така ще свърши. Това е краят на историята.

— Моля те, татко, напиши друг край. Направи го по-интересен, с повече случки, и то вълнуващи.

Главата на Били лежи на гърдите ми. В едното му ухо отекват звуците, които кънтят в гръденния ми кош, а с другото слуша думите, които излизат от устата ми. Всичките ни деца обичаха да правят това. В един момент в миналото и четирите се покатерваха върху мен и отпускаха глави върху гърдите ми. Сега тези прекрасни утрини, тези пълни с емоции дни ми липсват. Изпитвам ужас от мига, в който Били ще порасне и ще напусне дома ни.

Кати, най-голямото ни дете, веднъж сподели, че всяка история, чута по този начин, с ухо на гърдите ми, я кара да си въобразява, че думите извират от самата нея. Матю, първото ни момче, винаги казваше, че обича да наблюдава очите и устата ми, докато разказвам. Но най-много обичаше да долепва ухо до тялото ми. Понякога, когато стигах до по-интересно място, повдигаше глава и ме поглеждаше право в очите. В погледа му се четяха вълнение и интерес. Какви прекрасни дни бяха!

Но сега трябва да се върна към настоящето; не мога повече да го пренебрегвам. Зная, че само отлагам нещата. Това е нещо, което ме плаши. Не съм подгответен за него.

— Били, знаеш, че не съм си измислил тези истории. Самият Франки Фърбо ми ги разказа преди много години. Не мога да променя

края.

Били вдига глава от гърдите ми и ме поглежда право в очите, също както правеше Матю преди години, само че погледът на Били е по-многозначителен, по-предизвикателен. Смятам, че той е симпатично, чувствително, интелигентно, мило момче, каквото бяха и останалите ни деца, макар всяко да бе различно и да ни доставяше невероятна радост през годините. Жivotът ни премина като сън; не мога да намеря друга дума, с която да опиша преживянето от нас.

Никога не ми се е налагало да ходя на работа. Пенсията ми на военен инвалид заедно с парите, които печелех от моите разкази и романи, които пиша, и доходите от зехтина, който добиваме от маслиновата горичка, ни осигуряваха всичко, от което имахме нужда. Когато децата бяха малки, никой от нас не искаше да пътува. Просто изпращахме децата си в някой университет, за да опознаят истинския свят, от който се бяхме отрекли.

Каролин държеше те да придобият опит, да се сблъскват с реалността, с нейната враждебност, с конкуренцията, насилието, алчността, от които ги бяхме предпазили. Излезе чудесна учителка и децата ни се оказаха достатъчно подгответи да се запишат във всеки университет, който пожелаят, или да се захванат с всяка работа, която ги привлече.

Най-невероятното, което ми доставяше най-голямо удоволствие, бе, че децата ни винаги си играеха едно с друго. Бяха неразделни приятели. Дружаха и с италианчета, но обикновено си измисляха игри и се забавляваха у дома. През тези години къщата ни се огласяше от смях и веселие.

Били не откъсва поглед от очите ми, докато мислите ми се реят в миналото.

— Зная, че ти си измисляш тези истории, татко. Не вярвам вече във Франки Фърбо. Хайде, кажи ми истината. Ти си ги измислил, нали? Няма никакъв Франки Фърбо; той е плод на твоето въображение. Можеш да си признаеш, вече съм достатъчно голям.

Рано или късно този момент трябваше да настъпи. Но Били е първият, който ме предизвиква, който ми го казва право в очите. Останалите ни деца вероятно бяха прекалено стеснителни или мили,

или може би желанието им да вярват в тези истории бе по-силно. Освен това те поддържаха заблудата. Разказваха си историите един на друг; дори си измисляха игри, свързани с Франки Фърбо, като се редуваха в ролята на Франки. Често ми задаваха въпроси за него, въпроси, които нямаха нищо общо с историите. Бяха любопитни; Франки бе толкова важна част от живота им. Може би на Били му беше по-трудно да повярва в него, защото последните години прекара сам. В известен смисъл той е по-различен от останалите.

Странно как се стреснах, когато заяви, че не вярва във Франки Фърбо. Не зная как да отговоря. Иска ми се да вярва заедно с мен. Уважавам мнението, възгледите му, но трябва да остана верен на себе си.

— Били, Франки Фърбо съществува. Виждал съм го. Живял съм с него. Познавам го много добре. Не те лъжа.

— Зная, че не ме лъжеш, татко. Просто ми разказваш разни истории, което не е като да лъжеш. Зная как се опитваше да ни научиш да правим същото. Да разказваш истории е забавно. Зная, че те ти доставят удоволствие, на мен също ми е приятно да ги слушам. Моля те, татко, измисли друг край заради мен. Не е необходимо да вярвам във Франки, за да харесвам историите.

Отново отпуска глава на гърдите ми и ме прегръща с любов. Скоро ще настъпи времето, когато ще се свени да се сгуши в мен рано сутрин. Момчета или момичета, май че няма особена разлика. Въпреки че всички спим заедно на огромното легло, това е неизбежно. Измайсторих леглото, защото и двамата с Каролин смятахме, че децата не трябва да остават сами нощем.

Идва време, когато те започват да се дърпат, желанието им да ни прегръщат намалява. Интересно как най-отдалечената от двама ни с Каролин част на леглото става запазена територия на най-голямото дете. След като едно от тях порасне достатъчно, че да напусне семейното гнездо, следващото по старшинство се премества в края. Малкият Били разполага с обширна територия; изглежда, избира мястото според настроението си. Забелязах, че снощи спа в най-отдалечения край, онзи, запазен за най-голямото дете. Това би трябвало да ми навява определени мисли.

Децата вероятно смятат, че мястото, на което двамата с Каролин спим, е наша частна собственост, и се чувстват като неканени гости в

личния ни живот. Имаме една завеска, която сложихме по мое настояване, за да я дръзваме, когато решим да се любим. Каролин казва, че се държа глупаво, но понякога ми позволява да я дърпам.

Все пак каквito и да са причините за миграцията на децата към края на кревата, съжалявам за нея, Каролин също, макар и двамата да сме се примирили с това неизбежно отдръпване, разделяне, усамотяване. Съзнаваме, че сме били щастливи да прекараме толкова години с децата ни.

Насочвам мислите си към проблема с Били и Франки Фърбо. Момчето отново повдига глава и ме поглежда.

— Не се обиждай, татко. Не вярвам и във велиденския заек, и в Дядо Коледа. Не е толкова важно дали вярвам във Франки Фърбо или не.

Как да му обясня?

— Добре, да бъде твоето. И така, вместо пазителите на огнената топка да се върнат в своята галактика през пролуката в пространствено-времевия континум, те продължили напред. Злобни и проклети, използвали изумителната сила на синята смърт, за да преодолеят Клаймъския канал и да опожарят околността. Изгорели и гората, в която живеят Франки Фърбо и приятелите му. Всички изгорели и се превърнали в бяла пепел. Всичко свършило преди още Франки да успее да се уголеми или смили, да се превърне в нещо друго, да се скрие или да отлети на Бамба.

Жителите на Клаймъс видели какво са сторили, опустошението, което са причинили, и дори те се натъжили. Това е краят. Дългогодишните опити да се попречи на Франки Фърбо да прави добрини, да помага на хората от тази планета, най-сетне се увенчали с успех. Те победили! Франки бил мъртъв! Неговата къщичка в хралупата и всичко останало, което бил направил, магическият му прах — всичко изчезнало. Злите извънземни вече не се тревожели, че някой ще им попречи да завладеят вселената. Край.

Спирам. Дори когато разказвам приказката, съзнавам, че постъпвам невероятно жестоко, но не разбирам причината. Разказал съм за Франки Фърбо през всичките години, когато децата ни бяха

достатъчно големи, за да слушат и да се забавляват. Зная също, че и на мен ми става тъжно, както на останалите.

В нашето семейство приказки се разказват само сутрин. Това осигурява на Каролин няколко свободни минути да се преоблече, да почисти, да приготви закуска. През годините трябва да съм разказал хиляди приказки. И всички тези истории за Франки Фърбо идват от само себе си. В известен смисъл наистина не си ги измислям, те са не по-малко истински от останалите неща в живота ми.

Друга причина да разказвам историите винаги сутрин, бе, че вечер децата си лягаха по различно време в зависимост от възрастта. Освен това Каролин се притесняваше да не би да преживяват историите ми на сън. Някои от приказките са доста страховити. Но тази, която току-що разказах, този край, който току-що съчиних, бе плод не на въображението ми, а на накъренената ми суета. Отвърнах на обичния си син с ненужна жестокост.

Чувствам как Били хлипа на гърдите ми. Не ме поглежда. Чакам. Той се е отпуснал. Когато проговаря, думите му са накъсани от ридания.

— Не е честно, тате. Не трябваше да убиваш всички, накрая и Франки. Чувствам се ужасно. Камила и Матю, и Кати ще се натъжат, когато научат края. Това, че не вярвам във Франки Фърбо, не означава, че него го няма. Чувствам се така, все едно съм го убил.

Прегръщам го силно. Каролин пристига от кухнята и ме поглежда. Божичко, направо е вбесена! Обикновено не се ядосва лесно и прикрива настроението си, освен ако е добро. Тогава неизвестно как успява да ми го предаде. Но сега е разгневена и причината е в мен. Не е необходимо да казва каквото и да било. Не помня някога да е била толкова възмутена. Ядосана е; без да каже нито дума, тя ми обръща гръб и се връща в кухнята.

— Добре, Били. Само се шегувах. Това не е краят. Само се преструвах. Истинският край е онзи, който ти разказах първия път. Така свършваше историята, дето ми разказа самият Франки. Не мога да го променя. Ако го направя, тогава приказката може да завърши по всянакъв начин, дори по ужасния, който току-що измислих. Разбиращ ли? Да си разказвач не е лесна работа. Трябва да бъда честен спрямо

историята дори на *теб* да не ти харесва или да не вярваш в нея, дори на *мен* да не ми харесва или да не вярвам в нея.

Били ме прегръща още по-силно и кима в знак, че е разбрал. Поне така си мисля. Поглеждам към Каролин. Тя също поклаща глава, но по различен начин. Поклаща глава, сякаш няма представа какво правя или пък не е съгласна с мен. Жестът ѝ изразява неразбиране.

Напрежението е толкова голямо, че не мога да го понеса, а освен това е време да ставам. Яйцата и кашата са почти готови, но първо трябва да се измия. Същото прави и Били. Навремето настъпваше истинска лудница, когато и шестимата се опитвахме да се измием едновременно. Каролин изливаше топла вода в шест легена и настъпваше такова пляскане и плискане, все едно ято врабчета се къпеха в някоя локва. Каролин проверяваше всички ни, дори и мен, дали сме се измили старателно. Тоалетната ни се намира зад къщата и там всеки чакаше да му дойде редът. Толкова ми липсват другите ни деца, особено сега, два дни преди Коледа. Скоро ще останем съвсем сами. Трудно ми е да мисля за това.

Катлийн и Матю са някъде из планините на Чили. Изглеждат щастливи заедно, работата, която вършат, им се струва значима. Кати е антрополог-археолог, както сама се нарича, и изследва огромни скали и странни скални рисунки. Матю работи с компютри и съставя програми, които решават различни екологични проблеми, също както аз измисля детски приказки. Твърди, че можел да живее където си поиска, но обича да е близо до Катлийн. Тревожа се за тях, защото водят такъв странен живот, но Каролин го приема спокойно, а все пак тя е майката, нали? Безсъмнено бях добър баща, но центърът на нашето семейство винаги е била жена ми. Тя живееше с децата и те живееха с нея. Като изключим онази част от моя живот, свързана с Франки Фърбо, не бях от особено значение.

Камила живее на един от северните японски острови. Тя е океанограф; загрижена е за оцеляването на китовете и делфините. Опитва се да убеди японците да не избиват тези редки млекопитаещи за храна. Господи, какви странни професии са избрали децата ни! Трудно ми е да повярвам, че всичко е започнало в тази къщурка.

Мисля си, че нямам право да наричам другите „страни“ — сигурно съм най-смахнатият в нашето семейство.

Може би просто *не съм в час*, истинска откачалка, както твърдеше армейският психиатър. Зная, че не мога да заставя мисълта си да надзърне в черната дупка на съществуването или несъществуването. Наистина обичам да се преструвам, да си измислям, да се вживявам в разни истории, които съм чул, прочел, измислил, или дори в историите, които пиша, за да си изкарвам прехраната. Освен това съм влюбен във всички групови фантазии, създадени от человека — Коледа, Великден, Халоуин, рожденияте дни. Всичко това ми помага да оцелея, създава ми илюзия за цялост и приемственост. Нуждая се от нещо, за което да се хвана.

Освен това цялата сага за Франки Фърбо и отношението ми към него са част от моя живот, от мотивите ми да се боря. Не мога да допусна, че той не съществува, че съм го измислил. Означава твърде много за мен. Изпаднал съм в отчаяние само защото Били каза, че не вярва във Франки. Не зная как да постъпя. Усещам мириза на мръсни крака, на плесен, чувствам как ентропията ме погълща. Не съм подготвен за подобна яснота на възприятията, страхувам се от действителността.

След закуска Били се качва в училищната стая. Една от теориите на Каролин относно преподаването гласи, че децата трябва да се самообучават. Учи ги да четат с радост и за удоволствие, сетне им дава книги, които са хем интересни, хем образователни. След като те прочетат книгите — независимо дали става въпрос за романи, биографии, учебници по алгебра, химия, физика, география — тя сяда с тях и обсъжда прочетеното. Ако нещо им се стори особено трудно, им го обяснява или по-скоро им помага да си го обяснят сами. И аз участвам в процеса на обучение — понякога оставям вратата отворена, докато работя, и винаги научавам нещо ново.

Когато следвахме в Калифорнийския университет, осъзнавах, че Каролин е сред елита на випуска, но нямах представа, че знае толкова повече от мен. Харесва й да преподава, а децата я обичат като учителка почти колкото и като майка.

И така, оставаме сами. Бърша чиниите и ги подреждам в бюфета. Очаквам Каролин да коментира ужасния край на историята за Франки Фърбо, но тя мълчи. Сякаш мисли за нещо друго и не иска да се разсейва. Чувствам се ужасно потиснат и желая да поговорим, но не искам да прекъсвам мислите ѝ. Усещам се, че съм започнал да си подсвирквам проклетата песен за шестте пенса. Това за мен е лош знак. Каролин ме чува и ме поглежда. Мълквам. Трябва да поговорим.

— Добре. Съжалявам. Не трябваше да съчинявам подобен край. Беше жестоко от моя страна.

— Така е. Били вече е прекалено голям, за да очакваш да вярва на всичките ти измислици. Мисля, че си мълчи за Дядо Коледа само защото знае колко обичаш този празник, но това ще е за последна година. Били е много добро момче.

Би трявало да се чувствам отвратително заради онова, което сторих, и наистина се чувствам отвратително. Но част от съзнанието ми се бунтува.

— Каролин, зная, че не трябваше да си измислям всичко това за огъня и смъртта на Франки, но Били ме засегна. Каза ми, че не вярва във Франки Фърбо. Мисля, че само отвърнах на удара.

— Просто беше искрен, Уилям. Не бива да го наказваш за това. Не можеечно да вярва в съществуването на една лисица, която е по-умна от хората, която може да лети, да се смалява или уголемява, да се превръща в човек, да се телепортира от едно място на друго и тъй нататък. Не можеш да очакваш хем да порасне, хем да вярва в подобни неща. Не е нормално. Трябва да се гордееш, че ти го каза право в очите.

— Да, зная. Но проблемът е, че Франки Фърбо наистина съществува. Зная го. Няма да му навреди, ако повярва в нещо, което наистина съществува, дори да не може да го види или разбере, нали?

Тя ме поглежда, използва онзи мил и същевременно прикрит поглед, който прониква до дъното на душата ми.

— Уилям, и двамата знаем, че в известен смисъл Дядо Коледа съществува, но не и в реалния свят. Не бива да искаш от Били да живее с твоите фантазии, не е честно. Децата трябва да знаят къде е границата между реалността и измислицата. Това е съвсем естествено.

— Не ме слушаш, Каролин. Франки Фърбо наистина съществува. Не говорим за Дядо Коледа, за великденския заек или за троловете, а за *Франки Фърбо!* Ако той не е истински, значи нищо не е!

Каролин ме поглежда отново. Цели трийсет и пет години почти не сме говорили на тази тема. Мисля, че се страхувахме да не би тя да промени връзката ни, живота ни.

— Самият ти не вярваш в това, Уилям. Зная, че обичаш да си играеш с мисълта, да разсъждаваш върху същината на реалността и други такива, но сега въпросът е сериозен. Дълбоко в сърцето си съзнаваш, че *няма* Франки Фърбо. Не може да има. Абсурдно е.

Отвръщам на погледа ѝ. Питам се дали не е по-добре да сменя темата. Държим много един на друг, а и „онова“ се случи толкова отдавна... но не мога да спра.

— Каролин, знаеш, че ме уволниха от армията по параграф осми. Не съм те лъгал по този въпрос, нали?

— Разбира се, скъпи. Никога не съм му придавала значение. Обичам те. Обичах те тогава, обичам те и сега.

— Но когато ти разказах за параграф осми, споделих и за Франки Фърбо. Разказах ти всичко, когато бяхме в университета, след като се запознахме на една от редовните петъчни танцови забави и се влюбихме. Разказах ти го през *онази* нощ. Почувствах, че си първият човек, с когото мога да споделя за Франки и който няма да се изсмее, да се уплаши или да побегне. Случи се в годината, когато бях изписан от болницата в Кентъки. Истина е, нали? И ти ми повярва, нали?

Каролин ме гледа. Държи пакетче масло, готова е да го приbere в хладилника.

— Беше много отдавна, Уилям. Всичко беше толкова объркано след войната и ти беше толкова тъжен. Живееше по невероятен начин, караше онзи страхотен жълто-черно-червен джип с клетки за птици, вградени в задната му част, спеше в палатка на един хълм в каньона Топанга. Сетне се настани в таванското помещение на „Мур Хол“ и заживя там.

Готова бях да повярвам на всяка твоя дума; дори да се усъмнях в нещо, пак бих се *престорила*, че ти вярвам. Не исках да те загубя. Бях толкова млада. Нямаш представа какво означава за едно младо момиче

да срецне някого като теб и да осъзнае, че е влюбено — това е своеобразен израз на отчаяние.

— Значи не си ми повярвала тогава, не ми вярваш и сега. Просто си проявила деликатност. Така ли?

— Не е толкова просто, Уилям. Зная, че по време на войната си преживял ужасни неща, че си пострадал сериозно. Мисля, че те съжалех. Но по-важното е, че исках да бъда част от твоя живот, от живота, който ми каза, че мечтаеш да водиш. Вероятно част от разума ми, важна част, свързана със сърцето ми, ти е повярвала. Не разбираш ли — толкова силно го исках, че може би *наистина* съм повярвала. Никога не съм смятала, че те лъжа.

Издърпвам запушалката от умивалника. Избърсвам тигана и го окачвам на стената. Чувствам в душата си празнота, студенина, загуба; така се чувствах в болницата, когато никой не ми вярваше и непрекъснато ми задаваха все едни и същи въпроси. А сега собствената ми съпруга и най-малкото ми дете не ми вярват.

— Не те обвинявам, Каролин. Разбирам те. Но през всичките тези години смятах, че ми вярваш. Това ми помогна да запазя малкото разсъдък, който ми беше останал. Като изключим военните психиатри, не бях говорил с никого другиго. По-късно започнах да разказвам на децата; някои от историите бяха истински, такива каквито ги бях чул от Франки Фърбо, други съчиних сам, за да ги забавлявам. Но дори и в тези измислени истории има частица истина, в която вярвам.

Знаеш, че лекарите в болницата изкараха цялата история с Франки фантасмагория, която съм съчинил като компенсация за пълната амнезия, получена вследствие на тежко раняване. Твърдяха, че това е продължаваща халюцинация. Затова ме уволниха по параграф осми. Затова продължавам да получавам петдесет на сто от военноинвалидната си пенсия — не защото съм осакатен физически. Смятат ме за петдесет на сто умствен инвалид. Аз съм освидетелстван полуидиот. Знаеш го.

По дяволите, бях убеден, че поне *ти* ми вярваш! Бях сигурен, че разбираш историята с Франки и ми вярваш; това придаваше известен смисъл на съвместния ни живот. Може би не биваше да съчинявам някои от приказките, които разказвах на децата. Може би това е причината да престанеш да вярваш. Но исках да споделя магията.

Исках да разберат защо баща им е такъв, какъвто е, защо живее по този начин, защо се опитва да създаде по-особен живот за всички ни.

Разбира се, някои от историите бяха измислени, защото Франки ми разказа много малко приказки. Но исках да ги споделя, не смятах, че ще навредят на децата ни. Освен това в известен невероятен, почти мистичен смисъл *не съм* ги измислил. Сякаш Франки ги разказваше чрез мен. Дори някои от детските приказки, които публикувах, изникнаха в съзнанието ми по този магичен начин. Аз самият не го разбирам.

Обаче това не означава, че Франки Фърбо не съществува. Много от приказките, които им разказах са истински и съм ги чул от Франки, особено онези, в които той открива, че се различава от събрата си, че е вълшебна лисица.

Избърсвам ръцете си в кърпата за съдовете и сядам на люлеещия се стол пред камината. В дома ни има само два стола, ако не броим онези в училищната стая и в моя кабинет. Това са люлеещият се стол, на който седя, и още един като него от другата страна на камината. Обикновено се просваме на огромното ни легло. Всеки от нас разполага с нощна лампа и именно там, в леглото, прекарваме голяма част от вечерите си: четем, разговаряме, обсъждаме прочетеното, играем на думи — прекарваме си чудесно.

Това, че се настанявам на люлеещия се стол, е още един лош знак като подсвиркването. Рядко сядам на този стол.

Виждам, че огънят се нуждае от още дърва. Ставам и хвърлям две цепеници. Нарязали сме дървата, които ще ни трябват за зимата. Тук не става кой знае колко студено, но някои нощи са мразовити. Разполагаме с достатъчно дърва за две зими. Част от цепениците са маслинови, останали от подкастрянето на горичката. Трудно се запалват, но иначе горят бавно и отделят много топлина.

Каролин застава зад мен. Поставя ръце на врата и раменете ми и започва да ги масажира. Не реагирам. Всъщност докосването ме дразни. Мисля, че тя не ме познава, а винаги съм я смятал не само за своя жена, но и за най-близкия си приятел. Чувствам се много самотен. Вече съжалявам, че подхванах този разговор, а не оставил нещата да вървят по старому.

Каролин е доста чувствителна и зная, че долавя мислите и чувствата ми. Това някак си влошава положението. Във въздуха витаят

взаимните ни чувства на вина. Усещам колко е лесно да изпадна в дълбока депресия, както стана в болницата, където бях толкова самoten. Когато изпадна в това състояние, все едно не съществувам, забравям дори да се храня или да спя.

Каролин прекратява масажа и застава пред мен. Вдигам поглед, но тя не се усмихва. Просто се взира в мен.

— Виж, Уилям, какво значение има дали вярвам във Франки Фърбо или не? Вярвам в теб; това има значение. Защо трябва да придаваме такава важност на нещо, което се е случило преди повече от четирийсет години? Не го превръщай в проблем. Моля те, не искай от мен да те лъжа.

— Честна дума, Каролин, вече не искам да говорим по въпроса. Ако не ми вярваш след всичките години, които изживяхме заедно по начина, по който Франки ме научи да живея, тогава как може един обикновен разговор да ни помогне?

Не разбираш ли, че ако не беше Франки Фърбо, нямаше да съм жив? А дори и да бях жив, нямаше да съм същият човек. В известен смисъл вярата във Франки се превърна в моя религия. Срещите ми с него ме направиха художник, писател, създадоха ми усещане за уникалност, за стойност, каквито не познавах. Той придава на живота ми смисъл. Не разбираш ли?

Без Франки щях да бъда мъртъв, не физически мъртъв, а умствено мъртъв, психически мъртъв, психологически мъртъв — истинско зомби. Бях изгубил вяра в живота, не осъзнавах колко важен и ценен е той, а Франки ми я върна, помогна ми да си обясня смисъла на съществуването. Като дете, като сираче в приют, в живота ми нямаше много радост, бе лишен и от съдържание; в него присъстваше лудостта на войната. Всичко ми изглеждаше толкова безсмислено, толкова ужасно. Франки ме накара да обикна живота.

Поглеждам Каролин; по лицето ѝ се стичат сълзи. Стои пред мен и не помръдва. Какво да направя?

— Каролин, моля те, ще ме изслуша ли за последен път? Искам да ти разкажа всичко, което си спомням. Не е задължително да вярваш, ако не можеш, но ще се почувствам по-добре, ако си припомня какво се случи и какво *не се* случи. Ако успея да разделя тези неща, може би (толкова време мина), ще реша, че това е просто някаква халюцинация, самозаблуда, както твърдяха лекарите.

Мисля, че положих усилия да си обясня някои неща, свързани с Франки, които не разбирах. Исках децата да вярват заедно с мен. Дори тазсутрешната история, макар да я разказах все едно е истинска, не е сред онези, които чух от него. В известен смисъл Били беше прав, когато каза, че съм си я измислил, че не е истинска. Но на мен ми изглеждаше истинска и аз желаех той да почувства тази истина заедно с мен. Не можех да променя края само заради неговото желание. Това щеше да е лъжа, неистина.

Мразя мисълта, че военните лекари са били прави и наистина е имало нещо събркано в мен, че в главата ми нещо хлопа, че не мога да разгранича реалността от фантазията. Приемам възможността в мен да има нещо по-различно. Често изпитвам чувството, че аз не съм аз. Това е шантаво, нали?

Ако Франки Фърбо не е истински и повярвам в това, мисля, че ще мога да живея с тази мисъл. Имам теб, децата, прекрасния ни живот — би трявало да ми е достатъчно. Мина доста време, много неща се случиха, а и ние сме толкова близки. Права си, не трябва да искам чак толкова от теб. Не е честно.

Ще седнеш ли, скъпа, на другия стол и ще ми позволиш ли да си припомня случилото се още веднъж, като от все сърце те моля да ме изслушааш? Имай предвид, че не правя съзнателни опити да си измисля каквото и да било, че не те лъжа. Изслушай ме, все едно това се е случило с теб, и се опитай да ми повярваш. Имам нужда някой да ме изслуша.

ГЛАВА 3

ЛИСИЧАТА ДУПКА

Както знаеш, скъпа, бях едва двайсетгодишен, когато дебаркирахме на бреговете край Палермо, Сицилия. Воювахме в редиците на 34-та пехотна дивизия и всички бяхме уплашени до смърт.

След тежки боеве някак си успяхме да прекосим Сицилия, сетне да стъпим и в континентална Италия. Сега ми се струва толкова странно, че нападахме прекрасната страна, която се превърна в наш дом.

Като по чудо успях да остана жив и без нито една рана. Атакувахме германците, укрепили се в стар манастир на един хълм, наречен Монте Касино. Боевете бяха ожесточени, с автомати, минохвъргачки, артилерия, бомбардировки, ту настъпвахме, ту се оттегляхме. Струваше ни се, че никога няма да пробием германската отбрана. Към нас се присъединиха множество италианци, излезли от затворите, но германците се сражаваха отчаяно. Смятах, че ще изгубим войната или поне ще се бием, докато загина, или пък умра от старост.

Според слуховете, които се носеха в окопите, трябваше да предприемем масирано настъпление, координирано с дивизионната, корпусната и армейската артилерия. Аз лично не бях готов за подобно нещо. Бях на границите на силите си, както впрочем и всички останали.

Бяхме задрямали в окопа с приятеля ми Стан Крамър, когато сержант Месер дойде при нас.

— Ей, вие двамата, вдигнете задниците си и ме последвайте. Капитанът ви вика.

Пропълзяхме по корем в калта до щаба на ротата. Командирът бе мръсен като всички нас. Неизвестно как също бе успял да оцелее. Той бе единственият командир на рота в нашия батальон, който бе изкарил толкова дълго.

Искаше да бъдем разузнавателен патрул. Думата „патрул“ има особено значение за мен. Мозъкът ми, вътрешностите ми се обръщат,

като я чуят. Бях толкова уплашен, че не можех да промълвя нито дума. Слушах заедно със Стан, когато командирът сочеше омазаната с кал и протрита от прегъвания карта и обясняваше какво ще се случи, какво трябва да направим.

— И така, това е само разузнавателен патрул, затова вие двамата не се натягайте. Трябва само да проверите дали мостчето пред нас е минирано, или е вдигнато във въздуха. Ако започнат да ви обстрелят или се натъкнете на нещо, което ви прилича на укрепен отбранителен пункт, незабавно се върнете. Нашият батальон трябва да атакува в шест нула нула и ако мостът е цял, това ще ни улесни неимоверно. Артилерията открива огън в пет и трийсет, така че трябва да се върнете преди този час. Ясно ли е?

Обясни ни още, че мостът минавал над никакво поточе. Можело да бъде прекосено, но щяло да затрудни картечарите и носачите на противотанковите пушки. Искаше само да разберем какво е положението.

Даде ни по един горещ гулаш и горещо кафе, които се отпускаха в изключителни случаи. Сетне ни остави. Хранихме се облегнати на срутен зид близо до щаба. Не говорихме много. Почивахме си. Хубаво е, когато си далеч от огневата линия, макар и само на сто метра зад нея. Разполагахме с четири часа, преди да потеглим.

Тръгнахме в четири сутринта. Движехме се зад нашата линия, на север, докато най-сетне се озовахме срещу мястото, където трябваше да се намира мостът. Помня, че паролата тази вечер бе „Лана Търнър“. Стигнахме последния ни аванпост в тази част от фронта. Това беше трети взвод. Пресрещнаха ни и им казахме паролата. Спуснахме се в техния окоп. Съобщихме им какво трябва да направим. Отвърнаха ни, че не са видели никакъв мост, но могат да ни обяснят къде се намира рекичката: надолу по хълма, малко преди следващото възвишение. Твърдях, че на хълма гъмжи от фрицове. Изплашиха ни с информацията за наличието на минохвъргачки и снайперисти.

Продължихме предпазливо; усещах вкуса на кафе в носа и гърлото си — беше прокиснало. Не трябваше да го пия. Спуснахме се по хълма. Земята бе покрита с кал и парчета глинести шисти. Стигнахме поточето. Спряхме.

Стан погледна картата; твърдеше, че мостът е по на север, макар в действителност да се намираше по-скоро на изток. Нямах представа

къде се намираме. Само исках всичко да свърши по-бързо и да се върнем.

Започнахме да си проправяме път през клисурата, образувана от рекичката. Напредвахме бавно, защото беше тъмно. Небето бе слабо озарено от онази светлина, която се появява преди изгрев, когато си на пост и чакаш да те сменят. Но както обикновено тя не ни помагаше особено. Ориентирахме се най-вече по ромона на поточето.

Клисурата ставаше все по-стръмна и от двете страни, затова непрекъснато се подхлъзвахме и падахме във водата. Изведнъж Стан спря. Посочи нещо с ръка. Беше мостът, който търсехме. Okаза се типичен италиански мост, с каквито бе осеяна околността — двата му края бяха изздани от камъни, а средата бе от массивни греди. Беше доста по-широк от рекичката, която сигурно ставаше много пълноводна през пролетта. Пропълзяхме малко по-близо. Стан се наведе към ухото ми.

— Искаш ли да минеш от онази страна и да хвърлиш един поглед?

Не исках, но нямаше как. Кимнах. Той отново доближи устни до ухото ми. Носеше часовник с фосфоресциращ циферблат, който бе взел от един италиански офицер.

— Разполагаме с половин час преди корпусът и дивизията да атакуват. Дотогава трябва да сме далеч оттук. Необходими са ми пет минути, за да намеря добро прикритие, после стъпи на моста и набързо го огледай.

Запълзя по склона. Седнах и се зачудих какво правя. Разполагах с карабина и четири гранати. Ако някой охраняваше моста, щеше да ме застреля още щом стъпех на него. Единствено мракът бе на моя страна. Участвах в един от онези разузнавателни патрули, който можеше да се окаже само разходка на студа и влагата или последна разходка към вечния студ.

Когато видях, че Стан е зaeл позиция, тръгнах напред. Нагазих в потока, докато водата заля ботушите ми; така ми беше по-лесно, а и по-мокър нямаше как да стана. Достигнах онова състояние, когато човек не просто се страхува, а се страхува да не се уплаши. Когато си прекалено уплашен, не вършиш нищо както трябва; това наистина е много опасно.

Питах се дали е възможно да се изкача по-нагоре по склона и да прибягам към някое укритие. Проблемът е, че когато нищо не се случва, ставам непредпазлив.

Когато наблизих моста, видях, че около него растат храст и тръстики. Прилекнах сред тях и огледах внимателно моста. Изглежда, там нямаше никого. Започнах да се притеснявам за времето; часовникът ми беше обикновен „Бурова“, който не светеше на тъмно и все не успявах да видя циферблата, колкото и да въртях китката си. От приюта „Сейнт Винсънт“ ми го подариха като награда за завършването на гимназия, тъй като бях първенец на випуска. Удивително, но той продължава да работи след всичко, на което беше подложен. Това е обикновен часовник, не е водоустойчив, но много пъти съм го потапял във вода.

Стигнах до моста откъм нашата страна на потока. Плъзнах се под него и опипах за мини или пръчки динамит. Нямаше нищо. Тихичко се покачих върху дъските и легнах на тях. В този миг почувствах как луната, звездите и светлината от всички възможни източници се концентрира върху мен. Погледнах надолу, очаквах едва ли не да видя, че хвърлям сянка. Беше прекалено тъмно; въображението ми си играеше игрички с мен.

Запълзях по корем и стигнах до ръба на моста, за да проверя всяка от опорите. Реших, че ако се случи нещо, ще се хвърля във водата и ще заплувам надолу по течението. Вероятно не го мислех сериозно, просто това ми се въртеше в главата.

Ключът към успеха на всеки разузнавателен патрул е параноя в напреднала фаза. Трябва да очакваш най-лошото и да бъдеш подготвен за него всяка минута. Най-малкото самоуспокоение може да доведе до внезапна смърт.

Продължих да пълзя. Опитвах се да остана в сянката на парапета и да надникна под централния свод, където се срещат диагонално разположените дървени греди. Точно тук би трябало да има динамит, ако някой се кани да вдигне моста във въздуха. Нямаше нищо. Започнах да се чувствам по-уверен. Допълзях малко по-нататък, трябваше да проверя само онези подпори, където се срещат дървените греди и каменният фундамент. Двамата със Стан се бяхме разбрали, че ако всичко е наред, когато свърша, ще махна с ръка и той ще тръгне обратно към мястото на срещата, където се бяхме разделили. Това не

бе първата ми разузнавателна мисия със Стан. Редувахме се при поемането на рискове и сега бе мойт ред.

Надникнах отново над края на моста, почувствах, че нещо не е наред, но в действителност не го очаквах. Изведнъж отдолу се протегнаха две ръце и ме дръпнаха! Карабината ми се заклеши между перилата и се съмкна от рамото ми.

Бяха двама германци. Не бяха от СС, униформите им бяха зелени, градинското зелено на Вермахта. Онзи, който ме издърпа, опря нож в гърлото ми, пушката на другия беше насочена към главата ми. Вдигнах ръце. Лежах по гръб, полузалят от реката. Онзи отдръпна ножа и посочи към хълма от другата страна на клисурата. Вторият ме изръга с пушката в ребрата. Заизкачвах се по склона, препъвях се и се питах дали Стан ни вижда. Сигурно, но беше безпомощен. В тъмнината не можеше да различи кои са добрите, тоест аз, и кои лошите, тоест фрицовете. Надявах се да не стреля. Не беше добър стрелец, едва изкара изпита, и то с наша помощ.

След няколко минути стигнахме дупка, изкопана в подветрения склон на хълма от другата страна на клисурата. Тикнаха ме в нея. Онзи с ножа имаше и шмайзер, който бяхме кръстили „пушка-хълъц“, преметнат през рамото. Протегна ръка към врата ми и скъса синджирчето с личните ми знаци. Сетне изряза и знака на дивизията ми. Претърси ме и взе часовника и портфейла ми. Заприлича ми повече на обир, отколкото на плен. Обзе ме страх. Тия двамата май никога не бяха чували за Женевската конвенция. Или може би им беше влязла през едното ухо и излязла през другото. Такъв ми бил късметът.

Немецът набълска вещите ми в джоба си и каза нещо на партньора си. Вторият фриц се облегна на стената на дупката и подпра пушката на коляното си; тя сочеше право в гърдите ми. Първият, който бе взел нещата ми, се изкатери от дупката и тръгна по склона.

Опитах се да се усмихна на фрица с карабината, усмивка в мрака. Той не ми отвърна. Питах се колко ли е часът, кога ще започне артилерийският огън. Питах се дали Стан е успял да се върне и да съобщи, че съм попаднал в плен. По дяволите, не биха спрели артилерията заради някакъв скапан редник!

Започнах бавно да движка ръце над главата си, сякаш падат бомби. Повторих няколко пъти и „бум-бум“. Германецът свали предпазителя! Може би „бум-бум“ означава нещо друго на немски.

Опитах се да му обясня какво ни очаква, но той стана още по-подозрителен и ме взе на мушка, за да покаже, че е готов да ме застреля при първото погрешно движение. Започнах да изпадам в паника. Нашите просто бяха длъжни да изравнят моста със земята.

Ето! Първи, втори снаряд. Третият падна на петнайсетина метра под нас, отдясно на моста, досами водата.

Сега вече германският ми приятел проумя какво става. Насочил пушката си към мен, сведе глава, а навсякъде около нас хвърчаха камъни и буци пръст. Опитах се да му обясня със знаци, че трябва да се измъкнем от дупката и да тръгнем нагоре по склона. Той отново се прицели в мен и изкрешя нещо. Нов залп свисти и гърми край нас; мостът хвръкна във въздуха, камъни и парчета дърво летяха наравно с шрапнелите и буците пръст. Беше свършено с моста; всички трябваше да си намокрят краката. Ако фрицовете не го гръмнеха, щяхме го сторим сами.

Свих се на дъното на дупката, притиснал здраво ръце към главата си. Сетих се, че нямам каска. Падна, когато двамата германци ме издърпаха под моста, и вероятно е била отнесена от течението. Започнах да съжалявам за нея.

Мисля си, че бях лишен от възможността да се предам. Често пъти си фантазирах как крача към някакъв фриц, връчвам му пушката си и се предавам като генерал Ли при Апоматъкс^[1]. Но те взеха гранатите ми, преди да успея да реагирам, а пушката ми остана на моста, всъщност сигурно вече се бе разхвърчала на парчета из околността.

Е, сега бях пленник, но не за дълго. Отново се опитах да накарам този тип да се измъкнем заедно от дупката, но безуспешно.

В този миг ни улучи снаряд. Сътресението беше толкова силно, че очите ми сякаш щяха да изскочат от орбитите. Двамата с фрица се боричкахме кой да заеме най-ниското място в дупката. И двамата крещяхме. „Мамо“ и „Mutti“ бяха най-често изричаните думи тази сутрин, но никой не се отзова. Дори не помня майка си, но това не ми пречеше да крещя. Шумът, камъните и пръстта, които падаха върху нас, изпъльваха въздуха.

Насред целия този ужас видях пушката да лежи захвърлена в единния край на дупката, фрицът беше забравил за нея. Сега войната се води с по-големи оръжия; това беше тапешник в сравнение с тях.

Реших, че ако по някакво чудо се измъкнем от този ад, ще бъде много по-добре германецът да се окаже мой пленник. Затова използвах миг на затишие, когато към устите, очите и ушите ни не хвърчи кал, да се наведа и да притисна пушката към гърдите си. Можеше да ме вземат и за герой; нямаше да ми навреди. *С голи ръце, след като попаднал в плен, той надвил врага и избягал...* и тем подобни глупости. Мога да съчиня цяла реч, достойна за връчването на Бронзова звезда.

Фрицът ме гледаше сякаш не съм с всички си. Вероятно смята, че постъпвам глупаво. Беше прав. Опитвах се да се отпусна, да оставя мислите си да бродят на воля или да ги насоча към нещо друго, защото и така или иначе не можех да променя с нищо сегашната ситуация. Просто се опитвах да проумея това, което ставаше, да го обясня на самия себе си.

Дотук съм открил, че има голяма разлика между безразсъдство, безстрашие и смелост. Първото трябва да се избягва, освен ако не става въпрос за филм или роман. Второто също трябва да се избягва. Щом си безстрашен, значи липсва някаква важна част от въображението ти. Ако се намираш в близост до някой безстрашен, съществува вероятност да бъдеш въвлечен във водовъртеж от безумия и да пострадаш, колкото и да си предпазлив. Достигнах до тази истина още преди войната, но през последните няколко месеца тя бе потвърдена многократно.

Трябва да си смел дори когато се страхуваш. Повечето смелчаци, които познавам, са доста предпазливи хора. Страхуват се, но поради причини, свързани с оцеляването — своето или на други хора, на които държат — вършат неща, които обикновено изискват безразсъдство и безстрашие. Но не ги вършат безразсъдно или безстрашно. Правят необходимото и при това го правят с абсолютния минимум от храброст.

Има и още една категория. Бих могъл да ги нарека хора с „прагматичен разум“. Това е, когато някой прави нещо очевидно интелигентно, което лесно може да се събърка с храброст, ако не се вгледаш по- внимателно. Моето посягане към пушката се вмества някъде тук.

Не бе необходимо да разсъждавам надълго и нашироко върху тези незначителни отклонения в човешкото поведение. Продължих да си повтарям, че нищо, което мога да чуя или почувстваам, няма да ме

убие. Тази логична мисъл ми помогна да преживея няколко бомбардировки, но най-сетне дойде снарядът, който нито чух, нито видях. Нямам представа колко близо падна; беше достатъчно близо, за да се срутят стените върху нас. Времето спря.

Когато дойдох на себе си, забелязах, че съм покрит с кал, мръсотия и кръв. Не можех да помръдна. Едва виждах. Ушите ми пищяха. Не чувствах краката и ръцете си. Беше ми топло и приятно. Обмислях вероятността да съм мъртъв.

Пред мен, свит в покрития ми с мръсотия скут, лежеше фрицът. Очите му бяха отворени и гледаха право в мен, но не виждаха. Вратът му беше неестествено изкривен. Реших, че и той е мъртъв, и ако вижда нещо, то това е смъртта ми. Лежим в масов гроб за двама.

Ако бях мъртъв, не трябваше да правя нищо, освен да чакам, за да открия какво ще се случи. Ако все още не бях мъртъв, вероятно умирах. Учудих се колко лесно е станало всичко, но не бях уплашен колкото очаквах.

Виждах достатъчно добре, за да разбера, че е бял ден. Трябваше да е минало доста време. Чувствах се така, все едно някой на плажа ме е заровил дълбоко в пясъка или пък в болницата са ми дали етер. Всъщност точно така се чувствах, когато бях на осем години и ми сложиха упойка, за да ми извадят сливиците.

Знаех, че плача, но не чуха гласа си. Когато човек попадне под обстрел от 155-милиметрови оръдия, оглушава за известно време.

Нямах представа от кога лежим така. Никой не идваше да провери, нито от нашите, нито от фрицовете. Изглежда, войната ни е подминала. Не бях особено разочарован.

Ту изпадах в безсъзнание, ту се връщам към реалността. Започнах да чувствам болка. Опитах се да размърдам няколко пръста, но не успях. Когато идвах на себе си, не можех дори да повдигна главата си над ръба на дупката. Когато бях в безсъзнание, с фрица приличахме на мъртъвци, които трябва да бъдат изнесени от отряда за прибиране на труповете, който едва ли щеше да се появи скоро. Всички бяха прекалено заети да водят проклетата война, за да ни обърнат внимание. В известен смисъл ние бяхме забравени.

Отново започна да се стъмва, когато чух някой да притичва тихичко. Това ме събуди! Убеден бях, че е някой плъх, дошъл да вечеря безплатно. Нощем в приюта се разхождаха плъхове. Чудех се дали ако се постараия, мога да имитирам котка. Направих опит, който доведе до две неща. Първо, „мъртвият“ фриц започна да стене; кални сълзи се стичаха от очите му и се смесваха с калната му пот. Второ, вече чух самия себе си, не само неговото пъшкане. Разбира се, чух и топуркането, следователно слухът ми беше в ред. Опитах се да извърна глава, но нещо в долната част на гръбнака ме болеше. Стана ми студено на ръцете и краката — все пак не са студени като на мъртвец. Започнах да съжалявам, че цялото ми тяло не е парализирано. Поне нищо нямаше да ме боли.

Оглеждах се за плъхове, но вместо тях видях лисица! Красива лисица, изправена на задните си крака! Приближи се предпазливо и с лапичките си почисти калта от немеца и от мен.

Наблюдавах я, не знаех нито какво става, нито какво да правя. Изведнъж лисицата ме погледна право в очите и каза с ясен и спокоен глас:

— Не мърдай, Уилям. Скоро ще те измъкна оттук.

Вече бях сигурен — или съм мъртъв или съм полудял, или и двете, но не можех да направя нищо по въпроса. Лисицата свали каската на фрица и нежно повдигна главата му от гърдите ми. Движенията ѝ бяха бавни, внимателни, разчисти калта и от двама ни. Сетне отново впери поглед в мен.

— Прави каквото ти казвам, Уилям, и всичко ще бъде наред.

Вече бях сигурен, че съм мъртъв, но как така никой не беше открил, че Господ е лисица? Немецът отново започна да стене и лисичето го докосна с малките си нежни лапи. Заговори му на друг език. Не бях сигурен, но ми приличаше на немски. И на двата езика шепнеше с топъл и успокояващ глас, достатъчно силен, та да го чуя през калта и мръсотията, с които бяха пълни ушите ми.

Животинчето се обърна към мен. Очите му бяха невероятно жълти, почти кехлибарени.

— Уилям, и двамата ще умрете, ако не изпълниш точно каквото ти казвам.

Бях вцепенен от шок и страх. Умните очи на лисицата надзъртхаха иззад червеникавочерната ѝ муцунка.

— Погледни ме. Опитай се да се отпуснеш. Ще изпиташ странно чувство, но това е единственият начин да те измъкна от тук и да те отнеса на място, където да мога да ти помогна.

Вперих поглед в очите ѝ и усетих как бавно напускам тялото си. В същото време изпитах интензивна всепогъщаща концентрация, умаляване на цялото ми същество. Най-доброто сравнение за което се сещам, е превръщането на пухкав сняг в снежна топка. Бавно се превърнах в... нищо. Болката и вцепенението изчезнаха, сетне загубих съзнание.

[1] Град в щата Вирджиния; там генерал Ли се предава на генерал Грант, което слага край на Гражданската война в САЩ. — Бел.прев. ↑

ГЛАВА 4

ЛАБИРИНТЪТ

Следващото, което си спомням, Каролин, е, че се намирам в голяма стая. Лежа на някакво легло. Цялото ми тяло е бинтовано, от тавана висят макари и тежести. Таванът, макарите, стените и подът са от небоядисано дърво. Доста странна наглед болница. Но леглото е чисто и цари тишина. Не изпитвам никаква болка, ако лежа неподвижно; дори не ме боли глава.

Опитвам се да си спомня какво се случи с мен. Мога да размърдам ръцете си, ако внимавам, но всяко движение предизвиква болка. Завъртам бавно глава. В леглото до мен е немският войник. Спи и диша тежко. Разпознавам го по счупения преден зъб. И аз имам такъв, Каролин, знаеш това, и когато видя друг човек с такъв зъб, винаги го запомням. Имам чувството, че всички хора с подобни зъби сме някак близки.

Решавам, че незнайно как лекари, американски или германски, са ни открили и са ни настанили във военнополева болница. Не ме интересува кои точно, немците или нашите. Започвам да вярвам, че съм жив, че се намирам далеч от бойното поле, далеч от всякаква болка. Постепенно се унасям в сън.

Когато се събудям отново, не мога да повярвам на очите си. Над мен се е надвесила огромна лисица, оглежда превръзките ми, проверява системата, която виси над леглото ми. Лисицата е с човешки ръст, облечена е с бяла лекарска престилка. Има телосложението на средно висок мъж, по-висока е дори от мечка.

Забелязва, че съм буден, и поставя лата на челото ми. Възглавничката на лапата е мека, но хладна.

— Е, Уилям, събуди се най-сетне. Раните ти бяха ужасни, но скоро ще се оправиш. Гръбначният ти стълб бе прекършен на две места; едва се справих, без да засегна гръбначния мозък. Имаше шест счупени ребра и счупена ключица. Черният ти дроб и единият от белите ти дробове също бяха пострадали, но сега всичко е наред.

Отново започвам да се питам дали не съм мъртъв. Това надминава всичките ми очаквания за отвъдното; това е някаква щуротия. Лисицата си стои там, надвесва се над мен. Върхът на носа ѝ трепка наляво-надясно, а мустаците ѝ подскачат.

— Съжалявам, Уилям, зная, че всичко е доста объркващо. Мога да ти съобщя, че не си нито мъртъв, нито луд. Трябаше да те предупредя, че не само говоря английски, но и чета мислите ти съвсем ясно.

Трябва да събера смелост, за да попитам каквото и да било. Вътрешното ми чувство ме предупреждава, че ако заговоря тази едра лисица в бяла лекарска престилка, значи съм напълно откачил. Но какво друго ми остава? Може би, ако започна да говоря, тя ще изчезне и в стаята ще се втурнат истински хора, за да ми помогнат.

— Как се озовах тук? Що за създание си? Какво става?

Огромната лисица придърпва един стол откъм стената.

— Сега трябва да се отпуснеш и да слушаш, Уилям. Трудно ми е да отговоря на въпросите ти, а дори да го сторя, на теб ще ти бъде още по-трудно да ми повярваш. Как си се озовал тук? Ами, домъкнах те от онази дупка, в която умираше. Умалих двама ви с Вилхелм, който лежи до теб, и ви пренесох до дома си. Не ми беше особено трудно. Покъсно ще ти обясня защо. Пренесох ви в дома си, за да видя дали мога да ви излекувам. Трябва да ти кажа, че живея в хракалупата на едно дърво. Сега си мислиш, че съм много голяма лисица, е, и такава мога да стана, ако пожелая, но всъщност двамата с Вилхелм сте умалени, а аз съм с нормалния си ръст. Мислиш, че съм голяма, защото сме еднакви на ръст, а очакваш една лисица да е по-дребна от теб.

Мълква. Сякаш чете мислите ми и изчаква да възприема казаното. Чудя се как да си обясня всичко. По принцип нямам кой знае колко богато въображение. Лисицата продължава да говори:

— Не се тревожи, Уилям, само слушай. С течение на времето ще разбереш повече. Вторият ти въпрос е по-труден, защото не мога да му отговоря. Какво съм аз?

Лесно е да кажа, че съм лисица. Но сам виждаш, че не съм обикновена лисица... Всъщност съм от мъжки пол и би трявало да ме наричаш „лисан“. По неизвестни и непонятни за мен причини съм интелигентен по рождение, притежавам умения, от които хората и останалите лисици са лишени. Живея сам в това дърво. Майка ми, брат

ми и сестрите ми са обикновени представители на нашия вид. Нямам представа защо съм такъв, нито пък какъв съм всъщност. Зная, че това не отговаря на въпроса ти, но е самата истина.

А сега следващия ти въпрос. „Какво става?“ И аз се питам същото. Какво става тук, където живея? Хората се щурат насам-натам, избиват се взаимно, вдигат шум, унищожават цели градове. Зная, че се води война, но не зная защо са необходими всичките тези жертви, как така ви принуждават да вършите подобни лудости.

И така, ето какво става с вас. Реших да избера два екземпляра от хората, които убиват и се държат като ненормални, и да разбера защо го правят. Не исках да заловя някой, който е в добро здраве. Изчаках, докато попадна на двама човеци, които говорят на различни езици, които са били врагове и които се намират пред прага на смъртта. Но когато заварих двама ви с Вилхелм в онази дупка, реших да взема вас, защото видях, че и без друго ще умрете. Раните на Вилхелм бяха по-сериозни дори от твоите. Но и той скоро ще се оправи. Наред с всичко останало, умея да лекувам, по-добър лекар съм от хората.

Следя очите му. Излъчват само нежност и топлина. Започвам да се отпускам, постепенно започвам да вярвам на чутото. Колкото и невероятно да звуци, все пак е някакво обяснение, не по-непонятно от самата война.

— Хубаво е, Уилям, че започна да се отпускаш. Ще ти помогне да се възстановиш по-бързо. Искам да ти кажа още нещо, сетне ще те накарам да заспиш.

Ще ти задавам въпроси и ще чета мислите ти. Искам да разбера защо хората вършат определени неща, като войните например. Искам двамата с Вилхелм да се опознаете, да започнете да разговаряте. Ще науча всеки от вас на езика на другия, за да обменяте информация. Ще ви науча и на още един език, който ще помогне на всички ни да се разбираме по-добре. Не мога да ви науча да четете мисли, защото вероятно не е по силите на човешките същества. Но езикът, за който говоря, е най-съвършеното средство за общуване, достъпно за хората.

Оздравееш ли, можеш да си тръгнеш, щом пожелаеш, и да се върнеш при събрата ти. Предполагам нямаш нищо против, че съм се възползвал от състоянието ти, но мисля, че не съм ти навредил. А сега затвори очи и заспивай.

С тези думи лисицата поставя студената си лапа на челото ми и затваря клепачите ми. Веднага потъвам в дълбок сън.

Не зная колко време е минало, преди да се събудя отново. Чувствам се много по-добре. Бинтовете ги няма. Лежа на леглото си, топло ми е, чувствам се отпочинал и щастлив. Чувам, че в другия край на стаята се води разговор.

Обръщам глава, без да изпитвам никаква болка, и виждам, че лисицата седи на един стол до леглото на фрица, също както преди седеше до мен. Опитвам се чуя думите им. Разговарят на немски. Втренчвам поглед в тавана и се опитвам да събера мислите си. Започвам да се изнервям, отново ме обзema страх.

Следващото, което си спомням, е наведената над мен лисица, която се усмихва. Отмята завивките ми и започва да ме гали с нежните си лапи. Очите, ушите, цялото й същество се концентрират върху моето тяло. Щом открие място, което все още ме боли, тя го покрива с лапи, затопля го и болката изчезва.

— Вече си добре, Уилям; излекуван си почти напълно. Още няколко дни ще чувствуаш слабост, но здравата храна бързо ще те изправи на крака.

Не зная как да благодаря. Как се благодари на една лисица? Как да я наричам — господин Лисан?

— Не се притеснявай, Уилям. Казвам се Франки Фърбо. Сам съм се нарекъл така. Лисиците обикновено нямат имена. Можеш да ме наричаши Франки, ако желаеш. На мен ми харесва.

— Добре, Франки. Благодаря, че ми спаси живота. Спаси живота и на фрица, нали? На чия страна си?

— Не вземам ничия страна, освен страната на живота. Сега и двамата сте живи. Вие сте хора, най-близките до мен същества на тази земя, както сам открих. Не е необходимо да ми благодариш; за мен е удоволствие да видя, че се чувствуаш добре.

Не зная какво да отговоря.

— Чух, че говореше с фрица — искам да кажа с немецца...

— Точно така. Владея всеки език, който се говори на тази земя; това ми е хоби. Знаеш ли, че на нашата планета се говорят повече от шест хиляди езика? Забавно ми е да откривам как са възникнали, каква е граматиката им. Лесно ги уча, защото имам необикновени способности. Нашият германски приятел се казва Вилхелм, също като

теб. Цялото му име е Вилхелм Клуг. А твоето е Уилям Уайли. Нали така?

Разбира се, че е така. В първия момент реших, че го е прочел върху личните ми знаци, но после си спомних, че немецът ги взе. Толкова е странно, че някой, дори и лисица, може да прочете всичките ти мисли. Направо не си струва да говориш.

— Бих желал да те науча на немски, Уилям. Няма да ни отнеме много време. Мога да ти предам всичките мисли на Вилхелм, за да го опознаеш така добре, както той ще опознае теб. Така ще слушам разговорите ви за войната и ще разбера повече за нея. Съгласен ли си?

Толкова съм объркан, че съм готов да се съглася на всичко. Кимам.

— Тогава само се отпусни. Ще усетиш странна топлина, няма да виждаш и чуваш в продължение на няколко минути, сетне това ще отмине. Най-добре е да затвориш очи още сега.

Навежда главата си до моята. Затварям очи. Така се чувствах и в дупката. През мозъка ми преминава топла вълна. Усещам някакъв аромат, може би на печени бадеми или ядки от праскова. Всичко това продължава само няколко минути. Накрая Франки се изправя и заговаря:

— Е, как беше? Не мина много зле, нали?

— Почувствах топлина в главата си и усетих някакъв странен мирис. Как трябва да се чувствам?

— Чуй се.

Едва сега осъзнавам, че отговарям на немски; езикът ми се струва толкова познат, че слухът ми изобщо не реагира. Осъзнавам още, че зная всичко за Вилхелм, всичко, което си спомня за своя собствен живот. Зная къде е живял, познавам жена му, разбирам колко му липсва тя. Сякаш неговите спомени са и мои, сякаш са филм, който гледам; само гледам, без да участвам в него. Поглеждам Вилхелм. Сетне се обръщам към Франки:

— Направи го. Наистина успя. Все още ли мога да говоря английски?

— Разбира се. Понякога в първия момент може и да се объркаш, но това няма да трае дълго. След време родният ти език ще установи контрол над немския. Защото си американец, за когото английският е матерен.

— Все още не си направил същото с Вилхелм, нали?

— Да. Все още не е достатъчно силен, но след няколко дни ще бъде готов. Мисля, че ще му бъде приятно да си поговорите, докато отсъствам. Чувства се самотен и уплашен.

— Никога не съм се замислял по въпроса. Вероятно е не по-малко уплашен от мен. Всъщност зная какво изпитва, усещам чувствата му. Страхува се от мен.

Франки ме гали по ръката, а носът и мустаците му отново трепкат.

— Е, ще сляза долу, за да сгответя нещо вкусно. Искаш ли голям омлет с печени картофи и моркови, поднесен с домашен хляб?

Знае, че искам, знае всичко за мен. Усмихвам се. Той излиза. Поглеждам към Вилхелм, който е втренчил поглед в тавана, а от очите му се стичат сълзи. Започвам да говоря, от устата ми се лее немска реч:

— Всичко ще се оправи, Вилхелм. Франки ще се погрижи за нас. И двамата щяхме да умрем, ако не беше той.

Фрицът се надига и ме поглежда.

— Ти немец ли си?! От Бавария ли си, от Мюнхен?

— Не, американец съм.

Той отпуска глава. Отново втренчва поглед в дървения таван и отбелязва:

— Говориш перфектен немски като мен, все едно си роден в същата част на Германия. Как е възможно? Да не си американски шпионин?

Опитвам се да му обясня какво е направил Франки, как по някакъв вълшебен начин е пренесъл част от мозъка му в главата ми.

— Невъзможно е. Не е възможно. Кой е този тип, дето се е костюмирал като лисица? Това е някакъв американски номер.

Чудя се дали да се опитам да му обясня или не. Струва ми се невъзможно. Как да обясня нещо, което самият аз не само че не разбирам, но и в което не вярвам? Но Франки искаше да поговоря с Вилхелм. Опитвам се.

— Лисицата, която виждаме, е истинска, специална лисица. Нарича се Франки Фърбо. Той не е огромно животно; просто така ни се струва, защото ни е умалил. Спасил ни е живота с необикновените си умения и вълшебни лекарства.

Мили Боже, на немски това звучи не по-малко невероятно отколкото и на английски!

— Умалил ни е, измъкнал ни е от дупката и ни е довел тук. Намираме се в хралупата на едно дърво.

— Да, същото каза и на мен. Но вярва ли му? Невъзможно е. *Tu* може и да си луд, но аз не съм.

Зная как се чувства Вилхелм.

— Да. Мисля, че му вярвам, макар да ми е трудно. Когато ме научи на твоя език, той ми разказа и за живота ти. Позволи ми да ти съобщя това-онова и тогава ще ми повярваш.

Чакам. Чувствам се като воайор, гледам филма, прожектиращ се в главата ми — животът на човек, който допреди няколко часа ми бе напълно непознат, на врага, когото трябваше да убия.

— Вилхелм, ти си женен. Съпругата ти се казва Улрика, но ти я наричаш Рики. Тъгуваш по нея и се тревожиш заради бомбардировките. Името на баща ти е Хайнрих. Майка ти се казва Хайди. Имел си брат на име Ханс, който е загинал в Русия. Следвал си инженерство, когато са те взели в армията.

Докато говоря, той се извръща, за да ме погледне. На лицето му е изписана болка. Болка, която измъчва тялото му, и болка, която измъчва душата му.

— Престани! Това е някакъв трик. Сигурно съм бълнувал. Откъде знаеш всичко това? Жестоко е да се отнасяш с мен по този начин!

— Зная много други неща за теб, но няма смисъл да продължавам. Да поговорим за нещо друго. Играеш ли шах? Може би господин Фърбо ще ни намери дъска, за да поиграем. Как се чувствуваш? Още ли те боли? Господин Фърбо ме излекува вчера и заяви, че скоро ще ставам и ще ходя.

Мльквам. Вилхелм също се е умълчал.

— Цялата тази лудост трябва да е истина. Знаеш ли, че говориш с моя глас? Когато отвориш уста, все едно чувам самия себе си. Как е възможно?

— Вече ти обясних.

Вилхелм безмълвно лежи по гръб. Чувствам се уморен. Унасям се в сън. Когато се събудям, Франки Фърбо е поставил маса до леглото ми. Помага ми да се изправя, за да седна край масата. Обува

ми чехли. Поглеждам встради и виждам, че Вилхелм е заспал, Франки си придърпва стол и сяда срещу мен.

— Ех, Уилям, колко е приятно да седиш на масата с някого и да си бъбриш, докато се храниш. Рядко ми се удава подобна възможност. Повечето време прекарвам в самота. Сприятелявам се с някои от животните в гората, веднъж се сближих с две деца, но вече са големи, следват в университет и работят в друга част на Италия. Вече не идват тук. Но си пишем и се надявам един ден да се върнат и да заживеят наблизо.

Омлетът е превъзходен, морковите са пригответи точно както трябва — нито са преварени, нито почти сурови, Франки ми разказва невероятни истории за живота си като лисица, за това как пише детски приказки, за да изкара малко пари, с които да купи книги и други необходими неща. Има пощенска кутия, банкова сметка и обикновено получава доставките по пощата.

— В началото карах някой от младите ми приятели да взимат колетите вместо мен, но съсне открих, че мога да се преобразявам и да приемам що-годе човешки облик или дори да ставам невидим. Това улесни живота ми; освен това съм в състояние да пътувам, като се превъплъщавам. Искаш ли да ме видиш като човек? Сигурно се чувстваш неловко да седиш тук и да обядваш с една лисица. Извинявай, че не се сетих по-рано. Опитвам се да не надзъртам в мислите ти, освен ако не е необходимо. Трудно се води разговор, ако единият събеседник е телепат. Между другото, надявам се да няма什 нищо против, аз съм вегетарианец. Не е типично за една лисица, но така ми харесва. Ако ти се прияде месо, докато си тук, мога да ти осигуря.

— Честно казано, ако продължаваш да готвиш зеленчуци и яйца по същия начин, няма да се сетя за месо, Франки. А и вече не ми прави впечатление, че си лисица, така че не се притеснявай.

Наистина съм забравил, че се храня на маса, отрупана с омлет, картофи, моркови и домашно изпечен хляб заедно с някого, който прилича на огромна лисица. Може би Франки Фърбо е проникнал в съзнанието ми, за да ме накара да се отпусна. Не, не мисля, че би го направил, без да ми каже.

Точно в този момент прави нещо странно. Той се променя пред очите ми: първо изчезва козината му, съсне муцуната се скъсява,

ръцете и краката му наедряват и се превръща в човек. В него има нещо лисиче, но може би така ми се струва, защото знам, че е лисица. Всеки друг би си казал, че това е невероятно кълощав човек, много по-слаб от обичайното.

— Това е удивително, Франки. Не бих повярвал, ако не го бях видял с очите си. И ти ли си малък като нас?

— Разбира се. Ако приема истинските човешки размери, няма да се побера в къщата си.

Носът му трепва и започва да се храни. Остава в човешкия си облик, докато привърши обяда си. Казва, че утре ще поработи с мен и ще се опита да ми помогне да стана от леглото и да се поразтъпча.

— Необходимо е да възстановиш мускулите си и да пораздвижиш мястото, където понаместих прешлените ти. Сега трябва да се върнеш в леглото, да се отпуснеш и да се опиташ да заспиш. Тялото ти е изтощено и се нуждае от почивка.

Събира съдовете и ги отнася нания етаж. Осъзнавам, че не само *тялото* ми има нужда от почивка. Мозъкът ми сякаш кипи от толкова много информация.

Два дни по-късно Франки прави с Вилхелм същото, което направи и с мен. Когато приключва, ни оставя сами. Вилхелм ме заговаря на английски. Очите му са широко отворени, лицето — пребледняло.

— Но аз говоря с твоя глас, гласът, който използваш, когато говориш на английски. Знам всичко за теб, все едно сме братя. Как е възможно?

— Не зная. Трябва да попиташи Франки Фърбо. Тези чудеса са негово дело. Мисля, че само той може да ти обясни.

Сега разговаряме по-лесно. Вилхелм не е така уплашен, по-склонен е да повярва. В началото избягваме да обсъждаме ситуацията, при която се срещнахме. Аз, който пълзя по моста, Вилхелм и неговият сержант, които ме дебнат. Превключваме ту на английски, ту на немски, но сетне той заговаря на немски, аз на английски. Разбираме

се прекрасно, все едно разговорът се води на родния език на всеки от нас.

Оказва се, че са ме видели още когато излязох от потока. Казах му за Стан, който остана на хълма. Не са го видели. Повтарям движенията с ръце над главата, като имитирам падащите снаряди, и викам „бум-бум“. Той си спомня и му обяснявам какво се опитвах да му кажа. Избухваме в смях. Смеем се още по-гръмогласно, когато коментираме как сграбчих винтовката в разгара на обстрела, при който едва не загинахме.

— Тогава реших, че си луд, Уилям. Първо размахвах ръце над главата си и крещиши „бум-бум“, сетне взимаш пушката, когато и двамата знаем, че ще загинем.

Разказва ми преживелиците си по време на войната; ня мал нищо против да го пленя. Сержантът бил жесток човек, имал съм късмет, че не ме е застрелял. Запазил живота ми само защото решил, че офицерът може да поиска да ме разпита. Германците очаквали да предприемем атака, но не знаели точния час. Казвам му, че търся начин да попадна в плен още след сраженията край Палермо. Оказва се, че на няколко пъти по време на битката за Италия сме били близо един до друг. Вилхелм иска на всяка цена да изпрати съобщение на жена си Рики, за да я успокои, тъй като сержантът със сигурност ще го обяви за убит или попаднал в плен. Предлагам му да попита Франки дали е възможно да й напише писмо.

През следващите дни двамата с Вилхелм ставаме от леглата си и правим физически упражнения, Франки е разработил индивидуална програма за всеки от нас, която трябва да възвърне силите ни. Заедно с храната ни дава и различни по вид и дози лекарства. Храната е вегетарианска, но Вилхелм иска мясо, затова Франки започва да му носи пиле, пържоли и други такива. Нашият лисан е превъзходен готвач и се храни с апетит. Вегетарианските ястия, които приготвя, са толкова вкусни, че Вилхелм постепенно се отвращава от месните.

След около две седмици той вече споделя вегетарианското ни меню. От време на време ядем виенски шницел, но основната част от храната ни са зеленчуци, Франки използва всевъзможни подправки, така че понякога ни е трудно да различим зеленчуците от мястото.

Домакинът ни твърди, че това е едно от нещата, присъщи на лисицата в него — обича да яде, но не може да оправдае убийството на животни, особено след като е в състояние да разговаря с тях.

Самите ние говорим много. Доставя ни удоволствие да споделяме своите идеи, спомени, Франки успява да изпрати съобщение на съпругата на Вилхелм и след няколко дни дори донася писмо от нея. Била добре, живеела със семейството си в провинцията. Майка му и сестра му също били добре. Рики останала учудена, когато открила в пощенската си кутия писмото му, по което липсвали марка или печат от Вермахта. Как Вилхелм е разбрал къде да я намери? Откъде е знаел, че се е евакуирала при майка си?

Но Вилхелм е още по-смаян от нея. Как Франки е успял да изпрати писмото и да донесе отговор само след два дни? Това просто е невъзможно. Господин Лисан само сбърчва нос, което, започвам да подозирам, при него е равносилно на смях. Готов съм да повярвам на всичко, но на Вилхелм му е по-трудно. Така е устроен; винаги иска да знае всичко.

Най-сетне състоянието ни е достатъчно добро, та не се налага да пазим леглото. Не зная къде са униформите ни. Облечени сме в сини пижами.

Една сутрин Франки ни донася дрехи. Не са униформите ни, но не са и обикновени дрехи. Донесъл е яке или по-скоро елек, който се нахлuzва през главата, и панталони като за голф, само че по-тесни. Имаме и дебели чорапи и леки кожени ботуши. Широк кожен колан придържа панталоните, Франки ни е донесъл и три чифта светлосиньо бемо; цветът му е същият като на пижамите. Чудя се откъде ли е намерил тези неща, но ми е неудобно да го попитам. Забелязвам, че вече не носи дългата бяла престишка, а е с дрехи като нашите.

Преобличаме се. Имаме и шапки. Дрехите са в цветовете на гората — различни нюанси на зелено и кафяво. Шапките са тъмнозелени, двувърхи като онези, които правехме от стари вестници в сиропиталището. Трябва да призная, че изглеждаме добре в новите си костюми, приличаме малко на горските стрелци на Робин Худ. Обаче Вилхелм очевидно е притеснен. Носът на Франки трепва.

— Зная, Вилхелм. Тревожиши се, защото си без униформа, а според германския военен устав нямаш право да носиш други дрехи. Но униформите ви бяха толкова мръсни! Когато си тръгнете, ще си ги вземете. Междувременно мога да те направя невидим за всички освен за мен и Уилям. Моля те, не се тревожи.

— Все пак се чувствам неловко в тези меки дрехи и обувки. Що за униформа е това? Прилича на баварска, но е по-светла.

— Да кажем, че е униформата на мира, Вилхелм, ние тримата съставляваме армията на мира.

Носът на Франки отново трепва. Усмихвам се, сетне се разсмивам, Вилхелм се присъединява към нас. Усмихвам се на Вилхелм. Идеята ми се струва страхотна. Хич не ми се ще да навлека старата мръснозелена униформа и да отида отново на фронта. Вилхелм оглежда костюма си.

— Ами, трябва да призная, че това е за предпочтение, отколкото да съм мъртъв. И без друго бях уморен и уплашен от войната. С гордост се присъединявам към армията на мира. Наистина ли можеш да ни направиш невидими?

— Ако пожелаете.

— Но ще се виждаме един друг, нали?

— О, да. Не ще усетите нищо. Няма да разберем, че сме невидими, докато някой не се опита да ни види.

— Добре тогава, действай. Готов съм.

Вилхелм се изправя и застава мирно. Аз също ставам, Франки сбръчва нос и се смее.

— И двамата сте невидими. Аз също.

Вилхелм се оглежда.

— Как да разбера, че казваш истината? Та аз се виждам!

— О, след като искаш да станеш невидим дори за самия себе си, нямам нищо против.

Франки махва с ръка, сякаш се опитва да прогони муха. Решавам, че се е провалил, защото Вилхелм продължава да си стои там. Сетне се взират по- внимателно. Лицето му е пребледняло. Протегнал е ръце, допира длани; те треперят. Поглежда към краката си.

— Къде съм? Изчезнал съм. Ти го направи. Невидим съм.

— Само за самия себе си. *Nие те виждаме, нали, Уилям?*

— Точно така. Сигурен ли си, че не можеш да се видиш? Та ти стоиш ей там.

— Къде? Няма ме, аз съм нищо! Господин Фърбо, *Gott in Himmel*, направи ме какъвто си бях, не искам да съм невидим!

— Искаш да си видим за всички, за нас тримата или за самия себе си?

— За нас тримата, за армията на мира.

Отново застава мирно. Франки махва с ръка към невидимата муха. Вилхелм отново се оглежда и се усмихва.

— Невероятен си, Франки Фърбо. Сега вярвам на всичко. Сигурно си вълшебник.

— Не, аз съм лисица. Искаш ли да се превърна в човек?

Вилхелм отново се обърква, а аз не успявам да сдържа смеха си.

— Видях го в човешки образ, Вилхелм. Ти спеше, а ние се хранехме. Наистина може да го направи.

— Не, предпочитам да си останеш такъв.

Както вече казах, Вилхелм говори на немски, а аз — на английски, но се разбираме. Домакинът отговаря и на двата езика, в зависимост от това кой задава въпроса или към кого се обръща. Франки поглежда към масата, край която седим, сетне вдига глава.

— Сега ще донеса храната, която пригответих. Надявам се утре да обядваме на другата маса; там ще ни бъде много по-удобно. След като се нахраните, бих желал да поговорим за доста неща, но сега яжте. За днес има пица от спагети и специален сос със сирене. Това е прочуто италианско ястие.

Той става и слиза нания етаж.

След като сме се нахранили, Франки поглежда последователно и двама ни.

— Вече ви казах, че искам да поговорим за доста неща. Ще бъде по-лесно и по-удобно за всички нас, ако разговаряме на моя език, „лисичия“. Аз съм го измислил.

Комбинация от най-доброто от шестте хиляди езика, на които говорят хората по света и които съм изучил, плюс някои методи за изразяване, при които се използват очите, носът, устата, дори ушите. Това позволява постигането на яснота и интензивност на разговора,

присъщи единствено на телепатията. В човешката реч има около деветдесет фонеми или звукови единици. Лисиците използват всичките. Уилям, твойт английски включва едва четирийсет и пет от тях. Освен това лисиците използват четири различни ударения, четири интонации и множество съюзи. И това са само звуците. Моят език е аналитичен, синтетичен и флексивен.

Взел съм най-доброто от осемте основни езикови групи: хамито-семитска, африканска, сино-тибетска, дравидска, австрало-азиатска, урало-алтайска, американо-индианска и, разбира се, индо-европейска. Езикът обаче е нещо повече от комбинация от звуци: човек говори със своето тяло, с цялата си същност. Лисицата използва всичко това. Съжалявам, ако ви отегчавам, но изучаването на езиците, човешки и животински, живо ме интересува. Готови ли сте да научите моя език?

Франки последователно ни измерва с поглед. Аз кимам. Вилхелм ме поглежда, сетне се обръща към нашия домакин.

— Няма да се превърнем в лисици, нали? Ще мога ли да говоря родния си език без никакви проблеми?

Носът на господин Лисан отново трепва. Трябва да разкажа на Вилхелм за откритието си относно тази мимика. Сигурно е част от лисичия език на Франки.

— Не, няма да се превърнеш в лисица, макар че ако пожелаеш, мога да направя така, че да заприличаш на мой събрат. Няма да се отрази и на езиците, които знаеш. Лесно ще те науча.

Вилхелм се съгласява и Франки втренчва поглед първо в моите очи. Изпитвам същото чувство както когато ме научи на немски и ми предаде всичките спомени на Вилхелм. Този път обаче продължава по-дълго, усещането за топлина е по-силно, не че ми е по-горещо, просто обхваща по-голяма част от тялото ми. Когато свършва, чувствам се сякаш съм взел горещ душ. Франки ми се усмихва.

Когато приключва и с Вилхелм, започваме да разговаряме на новия език. Много е melodичен. Едновременно е стегнат, ясен и гали ухото, Франки също ни говори на чудния си лисичи език.

Мога да разкажа останалата част от историята единствено на английски или на немски, за да бъда разбран, защото оттук насетне

разговаряхме единствено на езика на Франки, което ни достави страхотно удоволствие.

— Време е да ме последвате на долнния етаж, където ще се чувстваме по-удобно.

Слизаме след него по стълбата, която той използваше, за да ни навестява толкова често. Озоваваме се в приятна стая. По средата ѝ има голяма кръгла маса. Подът е застлан с фино изтъкани килими, около масата са наредени удобни столове. На едната стена е окачен старинен часовник, а на другите — красиви картини, Франки сяда до масата.

— Е, какво ще кажете за моя дом? Разбира се, всичко е миниатюрно и повечето мебели направих сам. Мое дело е дори часовникът. Разбирате ли, мога да уголемявам или да умалявам живи същества, но предмети — не.

Засмивам се.

— Радвам се да чуя, че има нещо, което не можеш да направиш, Франки. Бях започнал да се тревожа.

Сядаме до него. Подхващаме разговор, който ще водим и през следващите месеци. Франки се беспокои от въпроси като например защо се е родил толкова умен или как трябва да използва своите умения. Убеден е, че това не е случайност, а част от по-голям план, но не може да го проумее. Решил е да помага на хората да заживеят по-добре и иска да започне с нас.

Досега е правил опити да помага единствено на деца чрез книгите, които пише за тях, но е започнал да се убеждава, че хората са в състояние да се самоунищожат много бързо, може би дори да унищожат и планетата, преди тези деца да пораснат и да вземат нещата в свои ръце. Целта му е чрез нас да накара хората да видят своите грешки, да ги поправят, да заживеят по-добре. Убеден е, че все още се ръководим от примитивни подбуди, присъщи единствено на маймуните, от които сме произлезли, и ако искаме да продължим да господствуваляем на тази планета, трябва да ги превъзмогнем.

Разказваме за нас всичко, за което се сещаме. Той знае повечето подробности, но сега може да ни задава въпроси. Опитва се да разбере защо хората все се състезават, всеки се опитва да изпревари другия, да вземе преднина, да спечели. Не знае дали това е останало от еволюцията ни, когато е трябало да се бием като животни, или е

придобито по-късно. Може и да е атавизъм като неговата страсть към храненето, но подозира, че това е присъщо на нашето общество.

Обяснява ни, че хората могат да живеят заедно. Показва ни колко глупави сме били двамата с Вилхелм; всеки от нас е искал да убие другия, без дори да знае за какво се води тази война. С Вилхелм се усмихваме. Сега ни се струва невъзможно някога да бъдем смъртни врагове. Съгласяваме се, че вероятно сме били подведени да участваме във войната заради скучата, обхванала живота ни, заради стремежа към авантюри и желанието да се покажем храбри, когато знаем, че не сме.

Франки настоява да се научим да мислим за себе си и да споделяме идеите си, вместо да следваме сляпо някого или да караем другите да ни следват. Твърди, че трябва да се научим да вярваме в собствените си способности, да знаем цената си.

Водим множество разговори, които понякога заприличват на спорове. Вилхелм е убеден, че някои раси превъзхождат други. Господин Лисан му дава пример след пример, за да му докаже, че това не е истина, че Вилхелм е бил заблуден от хора, които разсъждават погрешно. Според Франки хората са различни, това е задължително, това е добре, но никоя раса или група не е по-добра или по-лоша от друга. Най-сетне германецът признава, че вероятно Франки е прав. Мисля, че е искрен.

Питаме нашия спасител как да живеем по разумен и интелигентен според него начин. Той ни обяснява надълго и нашироко. От наблюденията си върху войната и живота на хората е стигнал до извода, че не трябва да се оценяваме, сравнявайки се с останалите, а като изхождаме от собствените си способности, от индивидуалната си същност. Стремежът да притежаваш предмети и да господствуши над близките си уврежда добрите човешки взаимоотношения и еволюцията на видовете.

Убеден е, че повечето възрастни хора са забравили да играят, а играта е един от най-добрите начини да мислиш, Франки намира децата за много по-приятни и интелигентни от повечето възрастни, но те лесно биват покварени от своите семейства, училища, общество. Например като ги принуждават да мислят за задълженията си като за работа, а не като за игра. Това ги лишава от радостта на живота.

Според Франки училищата са особено опасни за децата. Там ги учат да се подчиняват, без да задават въпроси. Там ги учат, че

отговорите са по-важни от самите въпроси. Карат ги да наизустяват толкова много отговори, които други смятат за важни, че децата губят увереност и престават да задават въпроси. Затова Франки пише детски книжки, опитва се да подтикне хлапетата към игри, да ги накара да повярват в собствените си способности и въображение. За него доверието и толерантността са основата, върху която може да се изгради един добър живот. Така се запазва радостта от собственото ни простодушие.

Франки вярва във въображението, във фантазията, в стойността на вярата. Някой път ще ни обясни тези понятия, но ще трябва да отдели цял ден.

Трудно е да се намери обяснение на всичко, което вършим. Откривам, че очаквам с нетърпение ежедневните ни разговори. Доставят ми истинска радост, а Франки, който измисля темите, е още по-щастлив. Двамата с Вилхелм бъбрим по цели нощи, но когато господин Лисан е с нас, всичко ни се струва по-интересно, по-значимо. Изглежда, той ни предава част от своя ентузиазъм, от силната си вяра.

Понякога разговаряме, докато се разхождаме в гората. Забелязваме разни животни и те не се боят от нас, защото не ни виждат. Ако се натъкнем на човек, бързаме да се скрием обратно в гората, нищо, че сме невидими.

Тъй като сме с малък ръст, гората ни се струва огромна. Зайците са големи колкото кучета, врабчетата колкото пуйки. Удивително е как миниатюрният ни ръст улеснява зрителното възприятие. Все едно гледаме света през лупа. Разходките ни винаги са интересни и приятни.

Двамата с Вилхелм играем шах или някаква немска игра на карти, наречена *Schafkopf*. Отначало ни е забавно, сетне обаче откриваме, че разговорите ни доставят по-голямо удоволствие. Освен това, както ни е обяснил Франки, няма никакво значение кой ще спечели играта. Но все пак от време на време играем; много е забавно, когато никой не се опитва да победи.

За пръв път шахматът започва да ми доставя удоволствие. Прекрасна игра е, стига да не се опитваш да спечелиш, а да се наслаждаваш на красотата ѝ. Понякога с Вилхелм се смеем до сълзи на някоя сложна комбинация от ходове. Шахматът ни помага да се

сближим, докато обикновено съперничеството в игрите кара хората да се отчуждават.

Една сутрин на закуска Франки заявява, че трябва да сподели нещо важно с нас. С Вилхелм се споглеждаме, сетне се обръщаме към нашия домакин.

— Войната свърши. В Европа това се случи преди няколко дни. Американците, англичаните и французите победиха италианците и германците. Вилхелм, можеш да си отидеш у дома когато пожелаеш. Не смяtam, че ще имаш особени проблеми, тъй като цари хаос. Жената ти е добре. Мога да те отведа при нея бързо и лесно. За страната ти ще настъпят тежки времена, но не забравяй разговорите ни и се опитай да живееш в любов.

Смаян съм от чувствата, които изпитвам. Доволен съм, че войната е свършила, но мисълта за раздялата с Франки и Вилхелм ме натъжава. Сирак съм, никой не ме чака да се върна от фронта.

— Уилям, при теб нещата са по-сложни. Страната ти продължава да воюва с японците. Не смяtam, че войната ще продължи дълго. В родината ти са разработили страховито, ужасно мощно оръжие, което ще убие и осакати хиляди невинни хора. Ще ти бъде трудно да обясниш къде си бил толкова дълго време. Едва ли ще бъде разумно, ако се опиташ да се върнеш тайно. Най-добре е да отидеш в някая американска част тук, в Европа, и да обясниш какво се е случило. Няма да ти повярват, но ти ще *настояваш*, че точно така е било, че си живял с мен и с Вилхелм. Имай ми доверие. Ще ти бъде трудно, но това е най-добрият вариант.

Шокиран съм. Не мога да повярвам, че казва истината, че настъпва краят на този чудесен живот.

— Мога ли да остана при теб, Франки? Няма при кого да се върна в родината си.

— Моля те, Уилям. Една от причините да прекарам толкова време в разговори с теб и с Вилхелм е да се върнете и да покажете как трябва да живеят хората. Няма да има полза, ако останеш при мен. Разбиращ ли?

Кимам. Това е едно от нещата, на които ни е научил Франки — как да разбираме и приемаме дори нещата, които не искаме да чуем.

— И двамата бяхте много приятна компания. Повярвайте, аз също съжалявам, че си тръгвате. Предоставихте ми толкова много информация за хората, че се чувствам много по-близък до вашия вид. Но всяко нещо си има край. Първо ще отведа Вилхелм у дома му, сетне ще се върна за теб, Уилям.

Вилхелм е станал на крака и е свел глава.

— Благодаря ти за всичко, Франки. Благодаря ти, че ми спаси живота, че ми помогна да стана по-добър. Ще се опитам да водя с Рики живота, който ни описа. Не съжалявам, че страната ми загуби войната. Не биваше да я спечели в никакъв случай.

Вдига глава, поглежда първо мен, сетне Франки.

— Ще ми липсва нашето приятелство, тези прекрасни дни. Но ужасно тъгувам за жена си. Ще бъда много щастлив, Франки, когато ме отведеш при нея, за да я подкрепям в трудните времена, които ни предстоят.

Франки отива при него и хваща ръката му.

— И вие ще ми липсвате. Почистих и изгладих униформата ти. Сега ще ти я донеса. Ако желаеш да вземеш нещо, твое е.

Вилхелм ме поглежда.

— Мога ли да взема шаха като спомен за чудесните дни?

Франки кима. Вилхелм излиза от стаята и се качва на горния етаж.

— Уилям, когато се върна, ще донеса и твоята униформа. Нарочно не съм я почистил. Изчетках я, но исках видът ти да говори за големи премеждия. Разбира се, ще върна на двама ви с Вилхелм обичайните размери и ще ви направя видими, преди да се разделим.

Поглежда ме право в очите.

— Не забравяй, разчитам на вас да съхраните този последен шанс за човечеството да спаси себе си. Имам страховито предчувствие, че ще се случат ужасни събития, които могат да разрушат цялата планета. Те ще бъдат причинени от хората.

На следващия ден Франки и Вилхелм заминават. Изпитвам неописуема тъга. Оставам сам в къщата, сетне се разхождам продължително из познатата гора. Тихо е. Наоколо шумолят само животни. Почти съм забравил какво представлява истинският живот.

Спомням си само, че родителите ми умряха, когато бях на шест, помня осиновителите, приюта, училището, работата в гаража, преди да получа повиквателна — нищо не ме тегли назад. Не искам да напусна това тихо и мирно място.

Когато се връщам, заварвам Франки в къщата. Толкова съм свикнал с невероятното, че не го питам нищо. Вечеряме. Той казва, че Вилхелм е вече при жена си. Германия, да, преживява труден период, но нашият приятел е в провинцията, а там поне има храна.

Когато се събуждам на следващия ден, намирам старата си униформа в долния край на леглото. Обличам я. Платът ми се струва много груб и твърд след меките дрехи, които носих през последните месеци, Франки ме чака на долния етаж. Едва се сдържам да не го помоля да остана.

— Зная как се чувстваш, Уилям. Зная всичко за живота ти, но ако спазваш съветите ми, ще познаеш красотата на живота, който сам ще си създадеш. Бъди смел. Но на първо време те очакват трудности. Запомни, никога не се отричай от мен, от Вилхелм или от онова, което преживяхме, колкото и непосилен да е натискът. Освен това ти си интелигентен човек с талант на художник, умееш да се изразяваш добре. Да, виждал съм нещата, които рисуваше, когато се усамотяваше. Трябва да постъпиш в някой университет, да станеш художник, писател или може би поет. След като говориш лисичия език, лесно ще пишеш стихове.

Това бе последният му съвет. Незнайно как, но той успя да ме пренесе на края на една ливада; изведнъж всичко започна да се смалява, включително и самият Франки. Изпитах почти същото странно чувство, както когато открих, че съм малък. Осъзнах, че се уголемявам, че се връщам към нормалните си размери.

В далечината видях двама американски войници, застанали под мост, който минаваше над просторен аутобан. Не се движеха коли, но по шосето вървяха хора, които носеха вързопи или теглеха каручки. Някои бутаха бебешки колички.

— Иди при войниците и се представи. А сега сбогом, Уилям. Моля те, никога не се опитвай да се върнеш в горския ми дом. Пътищата ни се срещнаха и се разделиха.

Това са последните му думи. Изчезва, а аз оставам самичък на ливадата. Тръгвам към войниците.

И така, скъпа, върнах се в този свят. Дълго лежах в болница. Нямах отличителни знаци, но най-накрая ми повярваха, че съм този, за когото се представям. Бяха ме обявили за безследно изчезнал; решили, че съм загинал. Уведомили осиновителите ми, приюта. Някой видял тялото ми в дупката, в която лежахме с Вилхелм, но после гробарите така и не могли да го открият. Сега бяха убедени, че съм дезертиран.

Когато им разказах за гостуването си у Франки, за което чу току-що, решиха, че съм луд, че раните (разбраха за тях от белезите и рентгеновите снимки), зараснали като по чудо, са ми причинили такива болки, че съм получил временна амнезия. Бяха убедени, че съм измислил цялата история, за да оправдая отсъствието си. И в двата случая ме смятаха за дезертьор.

Върнаха ме в Америка, където лежах във военна психиатрия. Разговарях с много лекари, бях подложен на куп тестове. Опитваха се да изтряят от паметта ми това, което определиха като временна халюцинация. Но аз послушах съвета на Франки и не отстъпих от своето.

Най-различни психиатри ме караха да им разказвам всичко, което си спомнях да ми се е случило след попадането ми под обстрел. Повторих го хиляди пъти.

Един от психиатрите бе особено мил. Съобщих му и най-незначителната подробност от мига, в който бях смъкнат под моста, до раздялата ми с Франки на онова поле. Той все ме подканяше: „Да, да, а после...“, затова решил, че наистина се вслушва в думите ми. Дори казах няколко изречения на езика на лисиците. Той ги нарече „бесмислици“ и заяви, че имам страхотно въображение.

Друг психиатър, някакъв майор, ме обвини, че съм измислил цялата история и че съм дезертьор.

Но всички тестове показваха, че с изключение на халюцинациите съм съвсем нормален. Коефициентът ми на интелигентност дори надхвърляше средното ниво, което Франки вече ми бе казал, и като се изключи шантавата ми история, нямаше причина да ме държат в болницата.

Последният психиатър, с когото се срещнах, преди да ме уволнят по непригодност според параграф 8, ме уведоми, че ще ми отпуснат инвалидна пенсия. Замълча, сетне добави:

— Хайде, стига толкова циркове. Получи каквото искаше. Между нас да си остане, измислил си абсурдната си история, нали? Проявил си невероятна фантазия — лисица, която лети, преобразува материята, говори на свой собствен език. Никой няма да повярва на тези глупости. Ти самият не си вярваш, нали?

— Напротив, сър. Това наистина се случи.

— Сигурен ли си, че не си бродил из гората, ранен и объркан, търсейки помощ, и не си измислил тази лисица, за да добиеш чувство за сигурност?

— Да. Като изключим загубата на съзнание в немския окоп и пренасянето ми в къщурката на Франки, помня къде съм бил във всеки един момент. Вече ви разказах всичко. Изповедта ми е в папката на бюрото ви. Получих ужасни рани, от които би трябвало да умра, а сега те са зараснали. Този факт нищо ли не означава за вас? Повтарям ви, Франки Фърбо ме излекува.

Той затвори папката и се облегна назад.

— Зная, че човешката фантазия не познава граници, но това е най-невъзможната измислица, която някога съм чувал.

Уволниха ме от армията по параграф 8. Обявиха ме за петдесет на сто умствен инвалид. Преди да напусна болницата, получих парична компенсация и всичките си заплати за времето, прекарано с Франки Фърбо. Събраха се над хиляда долара. Съгласиха се дори да ми купят билет за влака до Лос Анжелес, защото там исках да отида. Не ми се връщаше във Филаделфия, където животът ми бе ужасен. Исках да започна отначало. Постъпих в Калифорнийския университет. Там те срещнах и се влюбих в теб, скъпа Каролин.

Реших да постъпя честно и да ти съобщя, че са ме уволнили от армията заради психическа непригодност. Разказах ти всичко за Франки Фърбо. Говорих ти на езика на лисиците, опитах се да те науча на него, но открих, че за хората, дори за теб, е невъзможно да го научат.

Ти заяви, че сигурно главата ми е наред, след като взимам изпитите си с лекота. Казах ти, че съм кръгъл сирак и че нямам никакви роднини. Но това не те притесняваше. Бяхме щастливи заедно. С всеки изминал ден те обиквах все повече и повече, мисля, че и ти се влюбих в мен.

Реших да изучавам литература, поезия, защото исках да стана писател; втората ми специалност бе история на изкуството. Франки се оказа прав, езикът на лисиците сякаш бе създаден специално за поезия. Стиховете ми бяха прости и ясни и намираха добър прием. Ти учеше бизнесадминистрация и членуваше във „Фи Бета Капа“^[1]. Справях се по-добре от повечето студенти, а лекциите ми доставяха неописуемо удоволствие.

Придумах те да заживеем по начина, който научих от Франки. Изпълнихме едно мое желание, което се бе породило след раздялата ми с него — върнах се в Италия. Дойдохме тук и обикаляхме, докато най-сетне открихме местност, която да прилича на гората на моя спасител. Ти се съгласи с всичко това. Заяви, че не се съмняваш в историята с Франки. Това ми помогна да запазя вярата, която смятах, че му дължа.

Бях спестил по-голямата част от парите, получени като обезщетение при уволнението, като живеех първо в палатка, сетне на тавана на Факултета по история на изкуството. Купихме къщичка на хълма, която обитаваме и до днес, и я ремонтирахме. Всичко това ти е известно.

Оттогава живеем тук, тук израснаха прекрасните ни деца. Написах и продадох на едно издателство детските си приказки, които въсъщност са стихотворения. Това заедно с пенсията ми, бе достатъчно, за да преживяваме. Сами преподавахме на децата си и всичко бе както трябва.

Винаги съм смятал, че вярвах във Франки Фърбо, Каролин. Та нали ми го каза! Въобразявах си, че разбиращ защо следваме съветите му. Кажи ми, скъпа, че ми вярваши, че поради някаква причина само временно си забравила защо водим такъв живот. Толкова е прекрасен, толкова е трудно да се повярва, че е реален — ето защо те оправдавам, ако си изгубила вярата си след дългите години.

Каролин ме поглежда в очите; по лицето ѝ се стичат сълзи. Заплакала е отдавна, когато бях погълнат от спомените, когато отново преживявах случилото се.

Идва до мен и обгръща с длани лицето ми. Поглежда ме право в очите.

— Иска ми се да ти кажа, че ти вярвам, Уилям. Но това означава да те изльжа. Никога не съм те лъгала, не искам да го правя и сега. Моля те, не ме карай да те лъжа! Няма значение дали ти вярвам или не. Наистина няма значение. Ние се обичаме и това е важното. Не разбираш ли?

Каролин ме целува нежно по челото и излиза от стаята.

Седя и се опитвам да проумея думите ѝ. Не мога да си представя, че моята съпруга не ми вярва. Сякаш целият ми живот рухва пред очите ми. Как е възможно човек да се заблуждава толкова дълбоко? Не става въпрос само за вярата във Франки Фърбо; като че ли цялото ми съществуване, всичко, в което вярвам и с което живея, е илюзия.

Опитвам се да овладея нервите си. Ако се заблуждавам — както твърдяха психиатрите — тогава Каролин има пълно право, всъщност дължна е да ми каже истината. Когато смятах, че говоря и обяснявам на нея или на децата езика на лисиците, вероятно са чували само нечленоразделни звуци. Нищо чудно, че така и не успяха да го научат.

Преравям всички спомени в съзнанието си, опитвам се да разделя това, което мисля, че си спомням, и онова, което съм си съчинил. Осьзивам, че съм изгарял от желание да накарам Каролин и децата да разберат, да повярват, да се включат в магията, и така съм обяснил някои подробности около Франки, които самият аз не разбирам или които е невъзможно да бъдат обяснени. Според мен така стоят нещата при повечето основни религии; тези, които се чувстват дължни да предадат знанието и вярата, измислят разни истории, за да опростят нещата. Сигурен съм, че така постъпих и аз с Франки. Може би не е било разумно или честно, но тогава смятах, че постъпвам правилно.

Помня книжката, която преди двайсет и пет години написах и илюстрирах като коледен подарък за децата. Бе предназначена единствено и само за деца. В нея вложих голяма част от разказа на

Франки за първите години от живота му, затова как научил английски, как разbral, че е много специална лисица. Освен това си измислих няколко прости истории, с които да обясня невероятните му способности.

Написах я все едно бе плод на моето въображение, както съчинявах детски приказки за малчуганите по целия свят. Но имаше нещо различно. Първо, тя бе предназначена само за моите деца. Направих я в шест екземпляра: по един за мен, за Каролин и за всяко от децата. По онова време Били още не се беше родил, но предчувствах, че ще се появи на бял свят, и исках да има книжка и за него.

Може би ако прочета книгата, ще успея да вникна в тази спонтанно възникнала смесица от убеденост, вяра, желание да споделиш преживяното, фантазия и това, което би могло да се нарече стопроцентова лъжа.

Качвам се в кабинета на горния етаж и взимам от лавицата своя екземпляр. Чувам, че Каролин се е заела с къщна работа — чисти, пере дрехи. Били е навън и играе в сеното. Настанявам се на любимото си твърдо кресло до писалището. Разгръщам книгата и започвам да чета.

[1] „Фи Бета Капа“ — национално дружество, основано през 1776 г., чиито членове се избират между най-надарените студенти. — Бел.прев. ↑

ПЪРВА ИСТОРИЯ

Преди много години сред хълмовете на Умбria се роди едно лисиче. Баща му беше сив лисугер, избягал от лабораторията на един учен, а майка му — обикновена рижа лисица. Козината на лисичето беше бледорозова, муцунката му беше малко по-тъмна, а очите — кехлибарено-жълто-кафяви.

То имаше братче и две сестричета, които се родиха едновременно с него, но не приличаше на тях. Те бяха сиви като баща си и нямаха същия цвят на очите.

Лисичето беше много специално, защото беше невероятно интелигентно. Беше невероятно интелигентно не само за лисица, но и за човек. Беше едно необикновено лисиче. Но в началото не разбираше, че се различава от семейството си.

Невероятно бе да се роди подобно умно лисиче. Дори майка му нямаше представа за способностите му. А и откъде би могла да има?

Мнозина смятат лисиците за умни животни, но повечето си умни постъпки те извършват водени от инстинкта си. Инстинктът помага да вършиш разни неща, без да се замисляш. Все едно си в безизходица и това ти спестява необходимостта да разсъждаваш.

Честно казано, обикновените лисици изобщо не мислят. Прекарват по-голямата част от времето си в опити да уловят някоя птичка, мишка или зайче, нещо, което да се яде. Храната е единственото, върху което лисиците се опитват понякога да мислят.

Нашето лисиче, което още като съвсем малко започна да се нарича Франки, защото искаше да има име — макар да не беше срещало лисица, която да има име — научи от майка си как да ловува и да се крие. Срещаше се със свои

връстници, играеше си и ходеше на лов с тях. В известен смисъл реакциите му бяха по-бавни от тези на останалите лисичета, защото винаги се замисляше преди да направи каквото и да било. Всъщност останалите лисици смятала Франки за глупав. Сигурен съм, че майка му се тревожеше за него. Ако лисиците изобщо са в състояние да „смятат“ или да се „тревожат“.

Лисичето отделяше прекалено много време да разпитва за неща, които изобщо не интересуваха събрата му. Непрекъснато се опитваше да научи повече за света около себе си. Искаше да разбере защо понякога се стъмва, а друг път е светло. Защо нощем е по-студено? Каква е тази голяма ярка топка, която се търкаля по небето? Какво я кара да го прави?

Защо от дърветата падат листа и защо тези листа не стават за ядене? Каква е разликата между горе и долу? Франки си задаваше хиляди въпроси, но нямаше кой да му отговори. Лисиците не задават въпроси; всъщност те изобщо не говорят. Умеят да изразяват съгласие или несъгласие, да показват, че са ядосани или тъжни и това е всичко. Те не са добри събеседници. Освен това смятат за глупаво да си губиш времето с разсъждения за неща, които не стават за ядене. Лисиците нямат представа какво е това „време“; за тях всичко се слива в едно.

Що се отнася до храната, лисиците, обитаващи този хълм, предпочитаха пилетата от двора на един фермер, който живееше в долината по пътя към града. Макар пилетата да са много вкусни, набавянето им е доста опасна работа. Разбирате ли, фермерът беше умен човек, много по-умен от лисиците от хълма, с изключение на Франки естествено. Нямаше намерение да позволи лисиците да се угояват с неговите пилета.

От време на време в капаните му попадаше по някоя лисица, която той застреляше или кучетата му я убиваха. Понякога лисиците, понеже ги бива за такива работи, а и защото пилетата бяха много, се връщаха с пълни stomasi и дори носеха по едно пернато.

Тъй като не могат да броят, лисиците никога не знаеха колко от тях живеят на хълма. Когато някоя тръгнеше на лов за пилета и не се върнеше, това не правеше впечатление никому. Ако изчезнаха няколко лисици, останалите може би забелязваха, че в гората има повече мишки, зайци и птици.

Ако някоя лисица, която познават лично, изчезне, или дори я видят пристреляна, попаднала в капан или разкъсана от кучета, я забравят почти мигновено. Те не се славят с добра памет, особено за неприятните неща.

Но върне ли се някоя от тях преяла с пилешко и облизваща мустаците си, останалите веднага научават. Щастливката обикаля наперено целия хълм. А това е нещо, което трудно се забравя дори от лисиците. И така, бедните лисици продължават да се промъкват нощем на лов за пилета и често попадат в капана.

Франки се научи да брои, когато беше съвсем малък; нищо не убягваше от погледа му. Забелязваше например колко от съседите му излизаха нощем и не се връщаха. До вчера се разминаваха из хълма, днес вече ги нямаше.

Реши да разпита майка си по въпроса и макар вероятно да бе първата лисица в света, открила как да зададе въпрос, майка му не го разбра и го перна с голямата си гъста риза опашка.

Една нощ Франки се скри край пътеката, която водеше към курника. Преброя шестнайсет лисици, тръгнали да получат безплатно пиле за вечеря. На сутринта се върнаха само седем, три от тях — гладни, но пък отървали кожата.

Франки измина тичешком обратния път към дома си и отново се опита да поговори с майка си, но тя го перна още по-силно с голямата си опашка. Какво означаваше числото шестнайсет за лисица, която можеше да брои само до две? Ще кажете, че това е осем по две, но какво е осем? Франки остана разочарован.

Започна да си отбележва бройката на пода. Събра в устата си камъчета и ги струпа по средата на бърлогата,

опитвайки се да покаже на майка си какво е това шестнайсет. За награда бе изхвърлен през вратата. Майка му изръмжа и отново „почисти“ пода. Какво щеше да прави с този неин син, който драска по пода и мъкне камъни? Беше отчаяна. Можете да си представите огорчението на малкия Франки.

На следващата вечер той настоя майка му да се скрие до него край пътеката и да наблюдава лисиците, които слизат към курника. Не ѝ се ходеше, но тъй като много обичаше странното си синче, реши да изпълни желанието му.

Беше прекрасна звездна нощ. Щом някоя лисица минеше покрай тях на път за фермата, Франки взимаше камъче и го поставяше в краката на майка си. Опитваше се да привлече вниманието ѝ към камъчетата, но му беше трудно. С всеки повей на вечерния ветрец до тях долиташе чудният аромат на пилешко. Майка му изгаряше от желание да слезе до фермата.

В полунощ покрай тях бяха минали само единайсет лисици. Хълмът започваше да опустява. Майката на Франки искаше да се прибере у дома. Бе се отегчила от тази работа с камъчетата. Колкото и упорито да сочеше Франки към купчината, тя не означаваше нищо за старата лисана. Веднъж тя дори наведе нос към камъчетата и облиза едно от тях, опитваше се да се държи мило с Франки и вероятно да му покаже, че камъните не стават за ядене като пилетата. Сетне се отказа, въздъхна дълбоко и се сви удобно на земята.

Около час по-късно се появи първият щастлив ловец. За съжаление беше захапал пиле в устата си. Франки махна камъче от купчината, за да покаже, че една лисица се е върнала. Погледна майка си и провери дали разбира какво прави синът ѝ. Но тя бе застанала нащрек и дългият ѝ нос потръпваше във въздуха. Преди Франки да помръдне, тя се втурна надолу по хълма към фермата! Лисичето изръмжа и се опита да я настигне, но майка му бе прекалено бърза. Той постави още едно камъче в купчината — за майка му.

Стоя в очакване цяла нощ. Още шест лисици се върнаха, но тя не беше сред тях. Попита всички, които минаха покрай него дали са я видели, но никоя лисица не искаше да признае, че има и такива, които не се връщат. Избягваха тази тема.

Ето как Франки остана кръгъл сирак. Бе изгубил баща си още преди раждането си. Или някой фермер го бе убил или пък просто бе забравил, че има син и съпруга. Лисиците имат слаба памет.

Следващият ден бе доста тежък за Франки. Братята и сестрите му изобщо не се сетиха за майка си. Ловуваха, криеха се, играеха си с другите лисици. Франки не губеше надежда, че майка му ще се върне, но това не стана. Накрая се примири, че никога няма да я види, защото вероятно е била убита от някой селянин.

Реши, че вече не може да живее сред лисиците; животът му сред тях бе изпълнен с тъга. Приятелите, братята и сестрите му убиваха, защото бяха много глупави и той знаеше, че не може да им помогне. Положи толкова усилия с майка си, а виж какво се случи.

Една сутрин преди зазоряване Франки напусна хълма, заобиколи отдалеч птицефермата и се изкачи на друг хълм, обрасъл с гъста гора. Навлезе дълбоко в нея, докато откри дърво с голям кух ствол. Влезе в хралупата, огледа я и реши да си построи къща. Вече не искаше да живее във влажната земя; там бе мокро и тъмно. Представа си нямаше как ще се устрои, но бе твърдо решил да заживее в някое дърво високо над земята. Това щеше да бъде едно ново начало.

Оставям книгата и си припомням с огромно удоволствие как се зарадваха децата, когато им я подарих, колко приятни моменти изживях, докато я пишех и илюстрирах. Всичко това научих от разказите на самия Франки, които двамата с Вилхелм слушахме в неговата необикновена къщичка. Почувствахме мъката на Франки от загубата на майка му, изненадата, че е толкова различен от своите

брата и сестри, от останалите лисици. Предаде ни чувството за загуба и отчуждение, което изпитал при напускането на хълма, след като решил да започне нов живот, различен от този на останалите лисици. Сякаш целият свят му бил чужд. Поглеждам илюстрациите и продължавам да чета.

Франки се надяваше да построи новия си дом на четири етажа, свързани с малки стълби. Искаше на всеки етаж да има прозорец. Реши да използва партера за склад. На втория етаж щяха да бъдат трапезарията и дневната, а на третия — спалнята. Четвъртият етаж щеше да бъде място за размишления.

Не бе сигурен върху какво толкова щеше да мисли, но знаеше, че това е любимото му занимание. Затова трябваше да разполага със специална стая за целта. Дори не познаваше думата „мислене“ — нито пък знаеше думи за „къща“, „стълби“, „прозорци“ — защото все още не умееше да говори. Това доказва, че не е необходимо да знаеш думите, за да разбираш нещо. Но все пак те помагат.

Проблемът сега бе, че макар и да знаеш какво представляват тези понятия, Франки нямаше идея как да ги сътвори. Беше сигурен, че нито една лисица или друго животно, което познаваше, не можеше да му помогне. Мисли по въпроса цели два дни.

Сетне слезе от хълма и тръгна към птицефермата, но не за да хване кокошка; беше прекалено умен, за да го направи. Идеята му бе, че след като фермерът е достатъчно умен, че да хваща лисиците и да запазва всички пилета и кокошки само за себе си, положително ще знае как се строи четириетажна къща с четири прозореца и три стълби.

Беше нощ, когато Франки тихично напусна хълма. Избягваше пилетата, защото около тях бяха капаните и кучетата. Предпазливо се промъкна до къщата на фермерът. Покатери се на едно дърво и надникна през прозореца. Вече беше открил две от нещата, които търсеше

— къща и прозорец. Бе схватливо лисиче и бързо запомни всички подробности.

Вътре видя светлина, която идваше от блестяща топка, досущ като онази на небето, само че по-малка. В къщата имаше големи животни без козина, които вървяха на задните си лапи! Той едва не падна от дървото.

Видяното надмина и най-мелите му очаквания. Почувства се като глупаво малко лисиче. Остана на дървото, докато малката блестяща топка угасна, и след като никой в къщата не помръдна, той се прибра у дома.

Още на следващия ден Франки съжали, че четвъртият етаж на новата му къща не е завършен, защото трябваше да размишлява върху толкова много неща. Това бе доста объркващо за едно лисиче.

Всяка вечер напускаше хълма и наблюдаваше. Дори през деня сядаше на склона и гледаше как фермерът и синът му се грижат за пилетата. Така научи много неща.

На първо място разбра как да си построи дом. С острите си зъби измайстори инструменти от твърдо дърво и гвоздеи, които намери в сайванта на фермера. С тяхна помощ наряза и рендоса дъски. Това го затрудни доста и му отне много време, защото малките лисичи лапи не са създадени за подобна дейност.

Понякога Франки изпадаше в отчаяние. Откри защо хората винаги стоят изправени на задните си крака; така ръцете им оставаха свободни и можеха да работят с тях.

Нощем изпитваше толкова силни болки в гърба, че не можеше да спи. Най-накрая, след няколко месеца усилен труд, завърши къщата. Освен това гърбът отдавна престана да го боли и Франки проходи на задните си лапи.

Издълба вътрешността на дървото, с помощта на своите инструменти и нокти, и стените станаха доста гладки. Сетне постави дебели греди, които да поддържат пода на всеки етаж. Върху тях нареди дъски. В подовете

остави по една дупка, след което издяла стълби, които опираха в ствola на дървото.

Сетне изряза жалки дупки, които превърна в прозорци, и измайстори капаци от кората на дървото, така че прозорците да не се виждат отвън. Входната врата, която висеше на кожени панти, също облицова с кора.

Беше доволен от новия си дом. Вече разполагаше със склад, с място за хранене, за почивка и сън, имаше и стая за мислене. Какво повече можеше да иска едно умно лисиче?

Но Франки научи много нови неща. Видя как хората се събират около една дупка в стената и изглеждат щастливи. Искаше му се да открие причината.

Една нощ, след всички бяха заспали, той се промъкна през отворения прозорец на зимника и се вмъкна в човешката къща. Беше много уплашен. Предпазливо прекоси мазето, изкачи се по стълбите и се озова в голяма стая. В нея беше топло и миришеше на храна и на хора. Тук имаше много предмети, които той искаше да докосне и да разгледа, но се затича право към дупката.

Оранжево, жълто, червено — нещо излизаше от цепениците, танцуваше и топлеше помещението. Франки се опита да вземе част от него и едва не заплака от болка. Това беше огън. Лисичето никога не бе виждало подобно нещо. Приближи се и погледна дима, който се издигаше през комина. Отново излезе отвън и се покатери на покрива. Наблюдаваше как димът напуска къщата и разбра, че трябва да притежава това нещо. Така щеше да има топлина дори през зимата.

Огнището се оказа сложна работа. Франки използва няколко стари консервени кутии, които сдъвка и изви в нужната форма. Сетне грижливо струпа около тях камъни. Сега вече разполагаше с три чудесни малки огнища, по едно на всеки етаж, като изключим първия, където складираше храната си. Направи и комин, който излизаше толкова високо сред клоните на дървото, че само категичките можеха да забележат дима. Франки постави

съчки във всяко огнище и внимателно пренесе горещи въглени от дома на хората. Много бързо се научи да пали огън и да го поддържа. Сега в къщичката му бе топло и уютно. От огнището му почти не излизаше дим.

Сетне измайстори миниатюрни мебели — стол, маса, диван, точно според размерите на една лисица. Дори стигна дотам, че свикна да се храни на масата. Толкова искаше да прилича на хората. Разбирате ли, Франки отдели доста време за размисъл в специалната си стая и ето какво реши:

Лисиците вършат само неща, които вече са правили. Не желаят да научат нещо ново. Ето защо много от тях загиват, когато се опитват да ловят кокошки, фермерът винаги знае какво ще направи една лисица, защото лисиците не се променят. И той лесно ги хваща.

Франки наблюдаваше фермера и неговото семейство. Те непрекъснато вършеха най-различни неща. И нещо поважно: вършеха ги заедно, помагаха си един на друг. Лисиците никога не си помагаха.

Хората ядяха заедно и не се биеха за храната. Лисиците никога не постъпваха така. Хората непрекъснато издаваха някакви тихи звуци и това, изглежда, ги правеше щастливи. Франки бе сигурен, че задават въпроси и получават отговори.

Имаше една говореща кутия, която питаше и отговаряше, и една друга кутия, която се отваряше и от която можеше хем да задаваш въпроси, хем да получаваш отговори, фермерът често сядаше пред огъня. Слагаше пръста си в кутията и тя задаваше въпроси.

От всичко на свeta Франки най-много желаеше да прави тези неща. Всяка нощ слушаше, но не можеше да разбере нищо. Усилено се замисли по въпроса. Копнееше да притежава една от кутиите, затова реши да се снабди с една от тях. По характер още бе лисица и дори не му хрумна, че това е кражба. За лисиците кражбата е нещо обичайно както разговорите за теб и мен.

На следващата нощ Франки отмъкна една от малките кутии. Оказа се, че това е детска книжка, която разказваше за животните във фермата. На сутринта, разположил се в стаята за мислене, той запрелиства страниците и заразглежда картилките. Това бе някаква магия. Виждаше умалени животни, които познаваше като кокошките или кравата, само че тези бяха плоски. Щом обърнеше страницата, кокошката или кравата изчезваше. Имаше и картилка на фермер и неговата къща. Франки разгледа картилките внимателно.

Постави лапата си върху книгата и отвори уста, но от нея не излезе нито въпрос, нито отговор. Не разбираше къде греши и защо не може да накара картилките да говорят, както правеше фермерът.

Прекара целия ден в изучаване на книжката и в опити да зададе въпроси или да получи отговори, но не постигна нищо. Беше убеден, че това е свързано с малките черни знаци около картилките. Прокара лапите си върху знаците и дори се опита да ги оближе, както майка му бе сторила с камъчетата, но напразно.

През нощта оставил книгата на мястото, откъдето я бе взел. Истинско чудо беше, че една лисица бе способна на подобна постъпка. Лисиците никога не връщат откраднатото. Франки определено бе необикновена лисица.

Следващия ден от сутринта до вечерта Франки прекара в размисъл; дори забрави да обядва. Това е нещо, което лисиците никога не забравят. Реши, че има само един изход. Трябва да попита някой човек. Разбира се, можеше да задава въпроси само на своя, лисичи, език, който никой в света не разбираше. Така че каква полза от него? Но той нямаше избор. Реши да попита най-мъничкото човешко същество. Това бе едно седемгодишно момиченце на име Лучия.

Отново вдигам поглед от книгата. Интересно, че не само съм превеждал от лисичия език, на който Франки ми беше разказал

историите си, но съм заменял езика на възрастните с този на децата, опитвайки се да накарам моите хлапета да повярват в невероятните умения на Франки. Може би трябваше да пресъздам историята по-естествено, но това стана преди двайсет и пет години, когато те бяха много малки. Все пак всичко в книгата е много близо до онова, което Франки ни разказа в началото.

Внезапно осъзнавам, че Каролин тихичко е влязла в стаята. Сяда на стола зад бюрото ми.

Затварям книгата. Каролин ме гледа, иска да разбере как ще реагирам. Усмихвам се.

— Надявах се да открия някои неща, които не разбирам.

— И какво откри, Уилям?

Едва сега забелязвам, че тя плаче. Винаги плаче беззвучно, само сълзи се стичат по лицето ѝ. Отивам до нея.

— Открих, че *все още* вярвам във Франки Фърбо, Каролин. Осъзнах, че част от тази история и от приказките, които разказвах на децата, не са истина. Така че Били беше прав, поне донякъде, когато заяви, че вече не вярва във Франки Фърбо. Дължа му обяснение, трябва да му се извиня. По-голямата част от това, което е научил за Франки от мен, не е непременно истина; просто на мен ми се струва реално.

Така стоят нещата и с теб, скъпа. Отдавна не сме разговаряли за истинския Франки Фърбо и вероятно си решила, че съм откачил, щом искам да вярваш в шантави истории, които съм съчинил. Не беше честно и моля да ми простиши.

И аз заплаквам. Искам да ѝ обясня в какво вярвам, без да влагам много емоции, но не успявам да се овладея.

— Но това не означава, че Франки Фърбо *не* съществува. Продължавам да вярвам в него и вероятно винаги ще вярвам. Нямам избор, той просто е част от мен. Дано да ме разбереш.

ГЛАВА 5

ПРЕДЛОЖЕНИЕ

Каролин се взира в мен цяла минута, очите ѝ са пълни със сълзи. Сетне, без да промълви нито дума, нежно поставя ръката си върху главата ми и я задържа там, като не откъсва поглед от очите ми.

— Скъпи Уилям, сега двамата с Били ще учим. Ще затворя вратата след себе си. Остани тук и помисли още малко. Не забравяй, че те обичам и никога не съм настоявала да престанеш да вярваш във Франки Фърбо. Той означава много за теб, зная.

Става, минава покрай мен и излиза от стаята. Сядам отново на канапето; книгата лежи в скута ми. Въздъхвам дълбоко и се вглъбявам в себе си. Що за човек съм?

Помня колко много се зарадваха децата на тази книга, когато им я подарих преди години. Сега страниците на моя екземпляр са започнали да пожълтяват. Чудя се дали децата пазят своите, дали понякога ги разгръщат. Зная, че Били винаги чете неговата книжка преди Коледа, както и аз обичам да препрочитам „Нощта преди Коледа“ и „Коледата на едно дете в Уелс“.

Английският е семейният ни език. Благодарение на Франки все още мога да говоря немски с баварски диалект, но с италианския съм доста зле, въпреки че отдавна живеем тук. Превърнах се в посмешище за цялото семейство. Аз съм нещо като селския идиот.

Каролин владее италианския перфектно и научи децата ни да го говорят. Аз ги научих на немски. Каролин присъстваше на уроците ни, така че в семейството ни се говори на три езика. Четири, ако броим лисичия. Но не мисля, че някой от тях го смята за истински език. Все ме молят да *напиша* нещо на лисичи, но този език е толкова зависим от най-дребните жестове, от помръдането на главата, от движението на очите, на устата, от интонацията, дори от начина, по който трепваш с нос, че е направо невъзможно да го запишеш с онези малки знаци, които хората наричат букви.

Вероятно единственият начин да се създаде „литература“ на тези език е да заснемат на филм хора, които разказват приказки, четат стихове, играят пиеци.

Самият Франки Фърбо твърдеше, че печатарската преса е виновна за жестокото осакатяване на всички човешки езици. Тя бързо окастря езика до онези негови форми, които могат да се отпечатат на хартия.

Може би е прав. Живият език включва истински звуци, истински думи, цялата същност на хилядолетното общуване между хората.

Ето, пак се улавям, че вярвам във Франки, говоря така, сякаш той съществува. *Той съществува!* Как иначе съм научил немски, ако не от него? Не ме бива да уча езици. У дома говорим английски само защото имам проблеми с италианския. Познанията ми по немски са ограничени до онова, което Вилхелм знаеше, когато бе деветнайсетгодишен, до неговия речник на гимназист. Това ме сковава и не обичам да чета на немски. Може би защото самият Вилхелм не е обичал да чете и когато говоря на немски, по никакъв странен начин самият аз се *превръщам* във Вилхелм. Децата не искаха да разговаряме на немски, защото тогава ставах друг човек. Никое от тях (същото се отнася и за Каролин) не възприема моя лисичи език. Всичките му гримаси и движения им се струват адски глупави.

Винаги пиша детските си книжки на английски. Това е моят език, въпреки че вече повече от четиридесет години живея в Италия. Никога не превеждам историите си на италиански, макар литературният ми агент в Ню Йорк да работи с един издател от Милано. Една от причините е, че не искам да изляза от анонимност. Другата е, че Франки Фърбо едва ли би одобрил постъпката ми. Пиша под псевдоним. В знак на благодарност към своя учител използвам името Франки Фърбо в детските приказки.

Но сега трябва да помисля за историята, която написах на Коледа преди много, много години. Както казах, онези моменти, свързани с раждането на Франки, отделянето му от другите лисици, построяването на къщата му в дървото, промъкването в дома на фермера, подражаването на хората — всичко това предадох както ми бе разказано от самия него.

Пропуснах факта, че Франки умее да чете мисли, да предава знания от един човек на друг, както стори с Вилхелм и с мен. Реших, че това ще дойде в повече на децата. Разказах им го едва когато поотраснаха.

Седя на канапето и разглеждам картилките. Толкова са различни от начина, по който илюстрирам новите си приказки. Издателите на детски книжки искат многоцветни и елементарни рисунки. Но аз зная, че Катлийн, Матю и малката Камила не биха искали да видят Франки по този начин.

И така, сега трябва да решава дали Франки Фърбо е само един мит, фантазия, която съм създал, за да придам смисъл на живота си във време, когато всичко ми е изглеждало безсмислено. Или пък наистина съм преживял нещо невероятно, нещо, което самият аз не мога да проумея докрай? Все се сещам за пророците в различните религии, за техните ученици, които са преживели невероятни неща и са се опитали да ги споделят с околните. Понякога се обезсърчавам, когато мисля за тях.

Нима, както твърди Каролин, приличам на дете, което не може да се откъсне от своите фантазии, нима съм умствен инвалид, както твърдяха американските военни лекари? Нима съм попаднал в капана на една илюзия, която разрушава живота ми и живота на близките ми? Трудно ми е да го приема. Осъзнавам, че дълбоко в себе си съм зависим от „мита“ Франки Фърбо, както всеки фанатик вижда в даден Бог или политическа система смисъла на своя живот, нещо, което е по-ценено от самия живот.

Но не се чувствам луд. Обожавам живота, който сме си избрали. Мисля, че Каролин и децата също го харесват. Какво от това, че Катлийн и Матю живеят заедно в планините на Чили, сякаш са женени? Каролин е убедена, че Камила чака малкия Били да порасне, за да го вземе при себе си. Сега Камила вероятно е някъде в Северна Япония.

Животът ни наистина е необикновен, всички сме толкова близки, но нали такъв трябва да бъде истинският живот? Нима съм затънал толкова дълбоко в нещата, които ми разказа Франки, че не мога да разсъждавам самостоятелно? Нима съм се превърнал в бреме за хората, които обичам?

Зная, че променях историите за господин Лисан според възрастта на децата и техните характеристики. Понякога Франки бе своеобразен горски Шерлок Холмс. Хора и животни се обръщаха към него за помощ. Друг път работеше в тандем с една змия детектив от Ню Мексико, на име Сам Сайдуайндър. Това е свързано с историите, които ми разказа един мой приятел художник Морис Бърд. Той дойде от Перуджа заедно с децата си и им разказа за тази змия. Герой на всичките му приказки бе Сам Сайдуайндър. Но не мисля, че Морис вярваше в съществуването на Сам, нито пък искаше това от децата си. Това бяха просто приказки.

Сетне се появи един полицай от Париж, мосю Льо Блан. Той непрекъснато търсеше помощ от Франки при разкриването на международни афери. Понякога историите продължаваха много дълго, сутрин след сутрин. Друг път просто разказвах за животните в гората: приказки, които пиша професионално за другите деца.

По-късно се появиха троловете, вещиците, феите, елфите, джуджетата, чудовищата — всички тези мистериозни създания. Разказвах и истории, които си бяха чиста научна фантастика: Франки се срещаше с хора от други планети, други слънчеви системи или от други времена. Децата ги обожаваха. Тези истории преследваха образователна цел. В тях обикновено бе вградена някаква идея, върху която трябваше да поразсъждават.

Заглавието винаги започваше с „Франки Фърбо и...“ Историята се лееше от само себе си. Нямах чувството, че разказвам; слушах с не по-малък интерес от децата. Неизвестно как тези приказки се появяваха в съзнанието ми. Сякаш самият Франки Фърбо ги разказваше. Ето защо не виждах нищо лошо в опита си да внуша на децата, че той наистина съществува. Вярвах, че самият Франки няма да има нищо против, задето го въвличам в тези истории и ги представям за истински.

Зная, че това звучи налудничаво. Чувам Каролин да шета нания етаж, вероятно приготвя обяд. Трябва да е приключила с уроците. Преподава с такова настроение и толкова ефикасно, че за децата ни винаги е било удоволствие да учат с нея. Обикновено „подготвя почвата“ с някоя история за Франки, след което идващето ред на Каролин. Наистина не мога да разбера защо тя не вярва във Франки,

нещо повече, не мога да повярвам, че през всичките тези години съм вярвал, че тя вярва.

Слизам долу, за да обядвам с Каролин и с Били. Били е доста възбуден заради някаква малка турбина, която строи в потока край къщата ни. Не съм настроен за разговори, но го слушам внимателно. Справил се е добре. Давам му няколко полезни съвета.

Каролин ме наблюдава. Щом я погледна, свежда очи. Чувствам, че е притеснена не по-малко от мен заради сутрешния ни разговор. Може би ще започне да настоява да посетя психиатър или нещо подобно. Не мисля, че това ще mi помогне. Когато се върнах от фронта, ме подложиха на подобно лечение; тогава бях двайсетгодишен.

След обяда се качвам в стаята си. Преглеждам приказката, върху която работих. Текстът е завършен; това е историята на една червеношийка, която учи малките си как да търсят червеи, и за едно от пиленцата ѝ, което не обича червеи. Накрая малката червеношийка става италианска червеношийка и се научава да готови спагети. Изяжда купища спагети, като си представя, че са червеи.

Започнал съм да рисувам илюстрациите. Работя и върху още две приказки. Едната е за дърво, което е забравило как да расте нагоре и постепенно се е превърнало в храст. Другата е за избягало канарче и приключенията му сред останалите птици. Те му завиждат за жълтата перущина и сладкия му глас. То си търси храна, която да може да яде, и птици, сред които да може да живее. В кабинета си държа истинско канарче. Кръстил съм го Пилето — не особено оригинално име. То пее зад гърба ми. Когато работя, обикновено го оставям да лети из стаята.

Сядам да пиша; но като че го правя насила. За да пишеш детски книги, трябва да си останеш малко дете, да се вживяваш в приказката също като децата — не само в писането и в илюстрирането, а в самата приказка. Залавям се за работа.

Чувам, че Каролин влиза в кабинета. Това се случва за втори път тази сутрин, а тя много рядко идва тук, когато работя. Разбира, че за да се превърна в мъжа-дете, който пише приказки, имам нужда от концентрация, от усещане за изолираност, тотално вживяване в това, което правя.

Тя застава между мен и писалището и ме поглежда.

— Моля те, Уилям, да не продължаваме така. Знаеш, че те обичам. Ще направя за теб всичко, което мога, но моля те, не ме карай да лъжа.

Седя и мълча. Не мисля, че съм готов за този разговор.

— Какво значение има, ако кажа, че вярвам във Франки Фърбо? Мога да изльжа, че вярвам. Какво значение има? Мога да кажа, че не вярвам, а всъщност да вярвам. Не искам да живееш извън времето, потънал в спомени. Всичко това просто *няма значение!*

Страхувам се, че мога отново да заплача. Искам да поговорим, но не знам отворя ли уста, какво ще излезе от нея. Ако закрещя или пък заплача, Каролин ще се убеди, че съм някакъв невротик или психар, който не е с всичкия си. Седя и мълча. Сетне вдигам поглед към угроженото й лице.

— За мен има значение, Каролин.

Тя стои и ме гледа. В прекрасните ѝ кафяво-жълти очи грее цялата ѝ любов към мен. Тя плаче. Поемам дълбоко дъх и се опитвам да й обясня:

— Може би не трябваше да чета тази книга за Франки Фърбо, която написах за децата преди толкова години. Четенето не ми помогна; само осъзнах колко много щях да загубя, ако не бях срецинал Франки. Помниш ли колко щастливи бяха нашите деца, когато намериха книжките в чорапите с коледните подаръци?

— Никога няма да го забравя, Уилям. Не мога да си представя, че те някога ще получат по-красив коледен подарък. Все още пазя моя екземпляр и го препрочитам често. Понякога си мисля, че трябва да я публикуваш, да я споделиш с целия свят. Сетне си казвам: „О, не, така е по-добре, това си е семейна книга, само за нас.“

— Припомних си всичко, Каролин. Опитах се да разгранича думите на Франки от моите измислици. Наистина опитах. Исках децата ни да разберат какво означава той за мен. Историите, които им разказвах, не бяха достатъчни.

Сега започвам да се питам дали постъпих правилно. Честно ли е да искам от тях да проникнат и да заживеят в *моята* лудост? Трябва да е лудост, защото колкото и внимателно да анализирам всичко, продължавам да вярвам във Франки Фърбо. Опитвам се да повярвам в свръхестествена лисица, която може да лети, да чете мисли, да предава

мисли, да трансформира материята, да измисля и да говори един толкова сложен и изтънчен език, че всички останали езици, дори моят роден, да приличат на нечленоразделно сумтене. Зная, че думите ми те огорчават, но аз вярвам. Никога не съм преставал да вярвам.

По лицето ѝ се стичат сълзи. Тя сяда на коленете ми, обвива ръце около врата ми, поглежда ме право в очите. Божичко, колко е красива! Как успях, след като явно не съм с всички си, да се оженя за такова красиво и интелигентно създание? Тя ме прегръща силно, сетне се отдръпва.

— Уилям. Изслушай ме. Има само един начин да докажеш или обориш всичко.

Следя погледа ѝ. Понякога е толкова напрегнат, че направо ме плаши; зная обаче, че не това е целта ѝ.

— Каза, че всичките спомени на Вилхелм са в главата ти. Никога не успях да си обясня как така говориш перфектен немски без следа от американски акцент. Може би всъщност си бил в плен, докато си смятал, че живееш при Франки. Това е единственото разумно обяснение. Може би тогава си се запознал с Вилхелм. Да не забравяме, че по тялото ти има следи от ужасни рани, които са зараснали. Сигурно са те лекували в немска болница. Медицината в Германия явно много е напреднала.

Понечвам да ѝ отговоря, да ѝ обясня за пореден път как Франки ме е измъкнал от лапите на смъртта, но тя поставя длан на устните ми.

— Изслушай ме, Уилям. След като видях проблемите ти с италианския — език, много по-лесен от немския — нещо дълбоко в мен ми подсказа, че не би могъл да научиш немски за толкова кратко време. Така и не успях да си обясня тази част от историята. И още нещо странно: когато говориш немски, сякаш се превръщаш в друг човек. Това може да се дължи на инстинкта за оцеляване, който ти е помогнал да избягаш, ако изобщо си бил пленник. Не зная. Просто се опитвам да споделя мислите си.

— Много по-лесно щеше да бъде, ако ми беше повярвала. Наистина ли смяташ, че когато говоря лисичия език и се опитвам ви го предам, само искам да ви баламосвам и бръщолевя глупости?

— Сигурна съм, че съзнателно не би направил подобно нещо, скъпи Уилям. Това също ме обърква. Толкова е странно. Но то ме води към същината на нашия разговор.

Хипнотизиран съм от очите ѝ, от гладките ѝ устни, от нежния меден загар на кожата ѝ, от чистата линия на носа ѝ, от тъмноkestенявите ѝ коси, в които тук-там проблесват сребърни нишки. По дяволите, целият съм побелял, дори брадата ми е бяла, а тя изглежда както при първата ни среща. Опитвам се да се усмихна.

— Добре, Каролин, казвай какво има. Но те предупреждавам, че няма да ходя при психиатър, психотерапевт или нещо подобно. Искам, имам нужда да вярвам във Франки Фърбо. Той е част от моя живот.

— Разбирам. Но не искаш ли да заминем на малко пътешествие за една седмица или месец — колкото е необходимо?

— Имаш предвид санаториум или нещо подобно; откаченият писател на детски книжки да си отдъхне за момент и да прогони демоните от душата си. Не!

— Изслушай ме, Уилям. Престани да се държиш като глупак. Каза ми, че знаеш всичко за Вилхелм до двайсетата му година, нали?

— Точно така. Това е по-скоро като сън, от който помня всяка подробност, отколкото спомен. Но въпреки това не съм забравил нещата, които той е знаел, преди да срещнем Франки.

— Добре тогава. Значи *трябва* да знаеш къде живее. Иди и го намери. Виж дали ще можеш да говориш с него, дали той съществува; провери каква част от спомена е истина. Като се има предвид колко близки сте били, винаги съм се учудвала, че никога не го потърси. Той не би могъл да те открие, защото живееш толкова далеч от родното си място, нямаш родители, братя или сестри. Но има шанс, особено след като е бил женен, да го намериш близо до мястото, където е живял преди войната.

Гледам я втренчено. Защо тази идея никога не ми е хрумвала? Толкова е логична. Може би дълбоко в себе си зная, че Франки е само фантазия и търсенето на истината само би я унищожило. Каролин бавно се изправя. Заставам до нея и я прегръщам.

— Благодаря ти, скъпа. Права си, това е начинът да открия истината. Дори да е заминал някъде, пак ще го намеря. Не може просто да изчезне. И ти обещавам, че ако не открия и следа от него, никога да не спомена Франки Фърбо.

— Моля те, не го казвай, Уилям. Франки е толкова важен за всички нас; той е като член на семейството. Но не бива да искаш от нас

да вярваме в съществуването му. Нямаме нищо против, ако вярата в него те прави щастлив. Разбираш ли какво се опитвам да кажа?

Тя свежда поглед към краката си. Обула е меки пантофи, които сама е направила. Вътре в дома ни всички носим пантофи; те са меки и удобни. Оставяме обувките си пред прага. Каролин ме поглежда отново.

— Ще отидеш ли?

— Да, скъпа, и ти благодаря. Утре започвам търсенето на Вилхелм Клуг в селцето Зеесхаупт в подножието на Алпите, близо до езерото Щарнбергер в Бавария. Желаеш ли да дойдеш с мен?

— Не, Уилям, това е твоето пътешествие. Ще остана тук с Били. Моля те само да не се отказваш, преди да си напълно сигурен, че Вилхелм Клуг не съществува или... го откриеш.

ГЛАВА 6

ТЪРСЕНЕ

И така, свалям от тавана старата чанта, с която напуснах Калифорния и пристигнах тук — старомодна, тежка, ушита от брезент. Изтупвам я от праха и натъпквам в нея всички неща, които решавам, че ще ми потрябват. Нямам представа колко време ще отсъствам.

Каролин mi оказва безценна помощ, подсеща ме за всички дреболии, които съм забравил, като пастата за зъби и нокторезачката. Това е първото mi по-далечно пътуване, откакто се преселих в Италия преди повече от четирийсет години. С жена mi не си падаме по туристически излети.

Всяка година ходим с децата до Флоренция или до Рим и оставаме там няколко дни по настояване на Каролин. Твърди, че децата ни трябва да видят шедьоврите, които хората са сътворили в по-далечното минало в Рим и в по-близкото във Флоренция. Тя е страхотен екскурзовод и всеки път научавам нови неща. Не зная откъде е събрала толкова познания по история, архитектура, живопис; тези предмети не се изучаваха в основната й специалност в университета. Изглежда, че попива информацията със същата лекота, с която научи немски. Сетне ни я предава по изключително жив и вълнуващ начин.

Отново я питам дали не желае да ме придружи. Благодарение на нейното възпитание Били е в състояние сам да се грижи за себе си. Трябва да призная, че започвам да се изнервям. След като си живял толкова дълго на едно място и винаги си разчитал на подкрепата на любяща съпруга и чудесни деца, трудно можеш да се откъснеш. Освен това скоро ще навърша шейсет и три.

Изпитвам странното чувство, че ги изоставям, че бягам от тях. Или по-скоро е обратното: въпреки че заминавам аз, те ме зарязват.

Но на всяка цена трябва да открия истината за Франки Фърбо. Трябва да намеря Вилхелм и да изясня нещата веднъж завинаги. В последната минута пъхам в чантата книгата за Франки, която четях.

Отивам до Перуджа с велосипеда си, метнал раницата на гръб. Каролин ме придружава на нейния велосипед. Казва, че ще се прибере у дома, след като влакът потегли. Ще оставим моето колело на гарата; то е старо и очукано, няма скорости, така че едва ли някой ще го открадне. Все пак го заключвам. Каролин обещава да дойде и да го прибере, ако се забавя много. Тя има ключ от катинарчето. Никога не сме притежавали кола, не сме искали да имаме, не сме изпитвали нужда от автомобил.

Целуваме се на раздяла и се качвам на влака. Каролин се усмихва. Сякаш крие някаква тайна, която не иска да сподели с мен.

— Е, Уилям, не се връщай, преди да си абсолютно сигурен. Нека това не ни разделя до края на дните ни.

Кимам в знак на съгласие. Боя се, че гласът ще ми изневери. Мисля, че разстоянието между нас започва да се увеличава, преди влакът да тръгне. Намирам свободно място, хвърлям чантата си на багажника над седалката и поглеждам през прозореца. Каролин стои на перона; не ми маха, само ме гледа. Все едно е дошла да види влака от чисто любопитство, а не да изпроводи близък човек, с когото е прекарала всеки ден през последните четирийсет години.

Влакът тръгва. Махам ѝ и едва тогава тя ми отвръща — махва само веднъж и обръща гръб. Следя я, докато напуска гарата и се изгубва от погледа ми.

Пътуването е дълго. Изваждам книгата, но не мога да се съсредоточа. Опитвам се да нарисувам някои от спътниците ми в малкия скицник, но пак се разсейвам. Изпитвам странното чувство, че напускам тялото си, все едно съм змия, която съблича кожата си.

С приближаването на север все по-често чувам немски говор. Макар да говоря немски, никога не съм бил в страна, където това е официален език. Чувствам как се променям; сякаш се превръщам в друг човек. По някакъв странен начин се превъплъщавам във Вилхелм. Не мога да кажа нито дума на италиански. С приближаването към Мюнхен английският ми отстъпва все по-назад, а немският става някак познат. Накрая успявам да се съсредоточа достатъчно, за да продължа четенето.

ВТОРА ИСТОРИЯ

Същата нощ Франки мина през отворения прозорец и влезе в стаята, в която спяха най-мъничките хора. Лучия отдавна бе заспала. Франки взе от лавицата една от нейните книги и я разтвори, както бе виждал да прави фермерът. Седна на леглото, имитирайки позата, която заемаха хората, кръстоса крака, сегне се изкашля тихичко, за да събуди момичето.

Представете си колко се изненада Лучия, когато видя лисицата, която седеше на ръба на кревата ѝ с разтворена книга в скута си. Голямата ѝ рунтава опашка бе преметната през рамото, все едно бе шал; тя блестеше на лунната светлина, която струеше през прозореца зад гърба на лисицата.

Франки заговори колкото се може по-бързо на своя лисичи език. Опитваше се да имитира човешкия говор.

Естествено, Лучия не разбра нито думичка. Изправи се в леглото си, макар все още да не се бе разсънила напълно, и заслуша. Франки посочи с лапа една от картинките в книгата. На нея бе нарисувана птица. Лучия погледна и повтори няколко пъти „*uccello*“. Това на италиански означаваше „птица“. Животинчето повтори думата, докато най-сетне имитира успешно звука, който Лучия бе издала.

— О, ти можеш да говориш. Ти си лисиче, което може да говори.

Тя каза това на италиански; естествено, нали беше италианка.

Франки не я разбра. Посочи друга картичка, на която бе изобразен кон. Лучия му каза италианската дума и той се опита да я повтори.

Тогава Лучия разбра, че малката лисица иска да се научи да говори. Но навярно реши, че сънува. Понякога дори и най-реалните събития приличат на сънища. Както и сънищата понякога ни се струват реални.

Останаха дълго така, огрени от лунната светлина; тя показа на Франки всички картички от книжката. Беше забавно, пък и Лучия се учуди колко бързо възприема лисичето.

Когато малко преди изгрев слънце той най-сетне си тръгна, момиченцето го накара да вземе книгата със себе си.

На следващия ден Лучия бе много уморена, но не каза на родителите си за странното посещение. Знаеше, че никой няма да ѝ повярва, освен това реши, че Франки би предпочел срещата им да остане в тайна. Някои неща се разбират и без думи.

Франки прекара целия ден, упражнявайки се върху думите от книгата. Усилието да произнася човешки звуци с лисичето си гърло бе направо изтощително. Непрекъснато отскачаше до потока, за да пийне вода или да наплиска муциуната си. Беше много уморен, но щастлив. Предчувствуваше, че скоро ще може да разпитва хората. Беше сигурен, че ще научи много от тях.

В продължение на три месеца почти всяка нощ Франки се промъкваше в къщата и щом Лучия си легнеше, той се покатерваше през прозореца и малката започваше да му преподава. Понякога бе толкова уморена, че лисичето се връщаше у дома с книгата и учеше само.

Бързо запамети всички думи от картинките, както и названията на всички предмети в стаята. Двамата с Лучия започнаха да водят кратки разговори. Франки непрекъснато задаваше въпроси, но малката не знаеше всички отговори, защото бе само на седем години.

Тя му съобщи името си: Лучия Бианки. Попита Франки как се назва. Едва тогава лисичето започна да се

нарича Франки Фърбо. Фърбо означаваше „умен“ на италиански. Лучия го наричаше така, докато учеха, и той хареса името.

Лучия се подготвяше да чете в училище; показа на Франки думите в книгите и му обясни как те „говорят“. Това бе най-интересната част. Всяка нощ той отнасяше у дома си нова книга и скоро се научи да чете. Всъщност започна да чете по-добре от самата Лучия. Наистина бе много умно лисиче.

Сетне Франки започна да чете книгите от библиотеката на бащата на Лучия. Малката му ги носеше в стаята си, а той ги връщаше на следващата сутрин. Нямаше книга, с която Франки да не се справи за един ден. Остана приятно изненадан от способностите си, защото обожаваше четенето. То бе забавно почти колкото и отдаването на размисли; а четенето даваше много храна за размисъл.

Едно ранно утро, докато се връщаше у дома, понесъл една от книгите на селянина след поредния урок с Лучия, Франки попадна в капан. Изглежда, че синът на фермера беше забелязал лисичите дири в горичката. Бе замаскирал капана толкова умело, че Франки изобщо не го видя. Преди да разбере какво става, чу остро изщракване и в задната му лапа се забиха острите зъби на капана. Изпита ужасна болка, но не посмя да издаде нито звук от страх кучетата да не го чуят.

Да попаднеш в капан бе направо глупаво, типично за една лисица. На Франки му се доплака, толкова беше отчаян. Опита се да измисли начин за бягство, но пружината на капана беше прекалено стегната, за да го отвори с лапи. Понякога дивите лисици прегризваха крака си, за да избягат, но Франки беше прекалено цивилизиран, за да постъпи като тях. Трябваше да помисли. Така и направи, но безуспешно.

Скоро се развидели, фермерът излезе от дома си в подножието на хълма. Синът му вървеше след него. Двамата отидоха да нахранят птиците. Кучетата тичаха и

подскачаха около тях. Франки копнееше с цялото си сърце Лучия да излезе и да успее някак си да я повика.

След като фермерът и синът му нахраниха птиците, момчето метна пушката си на рамо и тръгна нагоре по хълма заедно с едно от кучетата. Искаше да провери капана. Франки виждаше всичко това, но беше безпомощен.

Когато синът на фермера стигна най-сетне до капана, завари една лисица, която четеше книга. Кучето се втурна към нея, но лисицата само вдигна поглед и каза с човешки глас:

— Куче, мирно!

Естествено, произнесе думите на италиански. Бедното куче спря и заскимтя. Погледна към господаря си, който бе изтървал пушката и зяпаше с отворена уста.

Лисицата се изправи и посочи крака си:

— Господине, ще бъдете ли така любезен да ме освободите от този капан? Доста е неудобен.

Както можете да си представите, момчето бе изплашено до смърт и едва не избяга. Всъщност хукна обратно към дома си, но гласът на Франки го спря:

— Не бягайте, младежо. Нуждая се от помощта ви, за да се измъкна от този капан.

Кучето гледаше ту към господаря си, ту към лисицата. Момчето спря и се върна. Приближи се към Франки.

— Ти си лисица, която може да говори, а?

— Разбира се, не ме ли чувате?

— Но нима всички като теб говорят?

— Разбира се, че не. Ще ми помогнете ли да се измъкна от този капан? Вече три часа стоя тук.

Момчето се наведе, разтвори металните челюсти и освободи лисичето.

Според плана, който бе разработил, в този миг Франки трябваше да си плюе на петите, но усети, че не може да сгъва крака си. Нямаше начин да се измъкне от кучето, бягайки на три крака. Освен това носеше книгата

на фермера. Дори да се изправеше на задните си лапи, пак не можеше да бяга бързо; след като задният му крак бе попаднал в капана, щеше да накуцва като сакат човек.

— Много ви благодаря. Бяхте изключително любезен.

— Знаеш ли, че аз поставих капана.

— Така ли?

— Да, исках да хвана лисиците, които крадат кокошките ни.

— Добра идея. Лисиците постъпват глупаво, като се опитват да откраднат кокошките на баща ви.

Франки се надяваше болката в крака му да премине, но крайникът му още бе изтръпнал; щом стъпи на него, го прониза остра болка като при развален зъб.

— Но ти си лисица. Може би също си се промъквал, за да изядеш някое пиле.

— Съвсем не. Холя на гости на сестра ви Лучия.

Момчето се почеса по главата и се огледа.

— Нищо не разбирам. Как може една лисица да говори? И какво правиш с книгата на баща ми?

— Сестра ви Лучия ми зае книгата, за да я прочета. Разбирате ли, не съм обикновена лисица. Неизвестно защо, но съм много умна лисица.

Франки бе започнал да подозира, че е невероятно създание, по-интелигентно дори от хората. Това бе още една причина, поради която прие името Фърбо. Момчето се приближи.

— А къде живееш?

— Сред дърветата на онзи хълм.

Франки посочи с лапа. Чувстваше се отпаднал, кракът го болеше. Искаше само да се приbere у дома и да се наспи.

— Но лисиците обитават другия хълм. Защо живееш в гората?

— Лисиците са много глупави и искам да бъда сам.

— Моля те, господин Лисан, ще дойдеш ли у дома? Трябва да промирем и превържем крака ти.

— Много мило от ваша страна, млади господине, но се боя от кучетата ви. Освен това баща ви едва ли ще остане очарован да види една лисица да се навърта около птиците му.

— Няма да кажа на никого, освен на Лучия, а тя и без друго знае. Ще те скрием на едно тайно място.

Франки не знаеше как да постъпи. Изведнъж му премаля и прецени, че няма да успее да измине обратния път до дома си. Докато размишляваше, пред очите му причерня и не усети как момчето го взе на ръце и го понесе надолу по хълма.

Отново спирам. Това е истинска история, която Франки разказа на двама ни с Вилхелм. Показа ни белега, останал от зъбите на капана. Прелиствам набързо останалите страници от тази глава. Лучия и Доминик скрили Франки на тавана и го лекували, докато раната зараснала. Той прочел всички книги на баща им, включително учебници по алгебра, геометрия, история и различни науки и още по-сложни книги от тези, които Лучия му давала. Започнал да осъзнава, че бащата е един изключително начетен и интелигентен фермер. Нищо чудно, че хващал толкова лисици.

Лучия ушила дрехи за лисичето, а Доминик измайсторил обувки и бастун. Мисля, че включих това, за да развеселя децата.

Сетне, когато станало време Франки да се върне в своята хралупа, той помолил Доминик да наеме пощенска кутия на негово име и да му донесе няколко пиленца. Уверил децата, че няма да изяде пиленцата, а иска само да му снасят яйца.

Продължавам да чета. Така времето минава по-бързо.

Когато се прибра вкъщи, Франки се качи в стаята за размисли и дълго мисли. Хубаво е да се връщаш у дома, независимо колко приятно е минало гостуването. Той трябваше да разсъждава върху много неща. На толкова въпроси не можеше да намери отговор. Например не разбираще самия себе си. Какво представляваше? Защо беше толкова умен? Никога нямаше да живее като

останалите лисици, но никога нямаше да стане и човек. Започна да подозира, че макар да харесваше малките хора като Дом и Лучия, някои черти на възрастните го плашеха. В книгите бе прочел много лоши неща.

Разбра, че за да се сдобие с всичко, което искаше да притежава, се нуждаеше от пари. Но за една лисица парите са сериозен проблем. Той реши, че най-доброят начин да спечели малко, бе да пише приказки за детските списания и да ги илюстрира сам. Щеше да ги изпрати на издателите по пощата.

През следващите седмици се научи как да пише и илюстрира разни истории. Разказа за майка си и останалите лисици от хълма. Сетне написа приказка за категичките, които живееха сред клоните на неговото дърво. Героите на следващата история бяха сините сойки, които наблюдаваше през прозореца си. Беше му забавно да си представя какво мислят тези животни и как разговарят, да си измисля разни случки. Това му помагаше да не се чувства толкова самoten.

Изпрати приказките до различни списания и зачака. Историите му наистина бяха много добри и в края на месеца Доминик откри в пощенската кутия три чека. Франки ги подписа, а момчето вложи парите в банкова сметка на името на Франки. Сега лисичето имаше сметка и чекова книжка. Можеше да си поръчва по пощата всичко, каквото пожелаеше. Обикновено си купуваше книги. Тоест, пишеше книги, за да си купува още книги.

Първата му задача бе да плати на Доминик за пилетата и за пощенската кутия. Вече бе измайсторил кокошарник; пиленцата бяха станали кокошки и снасяха яйца. Даде пари на Дом да си купи нова шапка и кукла за Лучия. Да раздава подаръци и да притежава свои собствени книги доставяше невероятно удоволствие на Франки. Покри с лавици стените на стаята за размисли и с нетърпение зачака деня, когато те щяха да се изпълнят с книги, които бе прочел, и с други книги, които щеше да прочете, когато пожелаеше.

И така, той прекарваше дните си в четене, размисли, грижи за кокошките, писане на детски приказки и неуморно благоустройстване и разширяване на дома си.

Високо сред клоните на дървото скова платформа, а върху нея изгради просторна лятна къща, достатъчно голяма, че Лучия и Доминик да му идват на гости. Измайстори въжена стълба, с помощта на която децата лесно се катереха по дървото. Винаги прибираха стълбата след себе си, за да останат съвсем сами на върха на дървото, близо до облациите. Когато вечерите бяха ясни, през листата и клоните се откриваше чудесна гледка към звездите.

Франки често канеше на обяд Лучия и Доминик. Сядаха на масичка с наредени чинии, чаши и дори сребърни прибори. Той бързо се превърна в отличен готвач. Както казах, лисиците обожават храната и в края на краишата Франки си оставаше лисица, макар и много умна. Засади градинка, в която отглеждаше чудесни зеленчуци, които бяха основната му храна. И тъй като беше италианска лисица, Франки обичаше спагети и макарони. Лучия и Дом обожаваха ястията му.

Франки изкопа дълбока дупка сред корените на дървото и я превърна в зимник. Там складираше плодовете, картофите и останалите зеленчуци — всичко, което искаше да запази на студено. Реши, че зимникът е отлично скривалище, в случай че някой се опита да го хване. Това бе още една типично лисича постъпка. Колкото и да се променяме, колкото и различни да сме от околните, не можем да избягаме от корените си.

Франки продължи да пише приказки, а на негово име в банката продължаваха да се трупат пари. Стана толкова прочут писател, че книгите му се превеждаха на различни езици и получаваше възторжени писма от деца от целия свят. Четенето на тези писма бе най-приятната част от писателската му професия. Опита се да отговори на колкото се може повече писмени послания. Така започна да учи чужди езици.

Докато опознаваше света, разбра колко странни създания са хората, често пъти жестоки към другите животни и към самите себе си; това бе единственото, което го огорчаваше. Те бяха достатъчно глупави да се избиват в разни войни; животните не постъпваха така. Колкото повече научаваше Франки за възрастните, толкова по-силно обикваше децата.

Жivotът му се изпълни с приключения. Деца от цял свят му пишеха за своите проблеми и понякога той отиваше при тях, опитвайки се да им помогне.

Зная, че тук все още се придържам към разказа на Франки. В следващите глави се опитвам да обясня на моите деца някои умения на моя странен приятел, които самият аз не разбирам; например телепортирането от едно място на друго, умаляването или уголемяването му, промяната на лисичия образ в човешки — всички тези необикновени умения. Тук започнах да си измислям.

Затварям книгата и се замислям. Май че заспивам, защото когато поглеждам през прозореца, виждам Мюнхенската гара.

ГЛАВА 7

ЗАВРЪЩАНЕ У ДОМА

И така, озовавам се на *Bahnhof*, която ми изглежда толкова позната. Не се налага да питам как да стигна до Зеесхаупт, града, който търся. Машинално се отправям към малката гара до *Hauptbahnhof* към Щарнбергер, където откривам влака за Зеесхаупт.

Когато пристигаме, слизам и тръгвам по познатата уличка, наречена *Pfeffenkaufer Allee*, към онази част на града, в която живееше Вилхелм. Изпитвам странно чувство, все едно проектират филм, който съм гледал преди много години.

Излизам на главната улица, поглеждам отсреща и ето я — голяма жълто-оранжева къща с тъмнозелени первази. Не се налага да погледна номера на дървената ограда, за да видя, че е 10. Това е домът, в който живях — мястото, което наричах свой дом.

Поглеждам машинално към огромния слънчев часовник под стряхата. Виждам усмихнато лице, лице на слънце, а на мястото на носа стърчи стрелката. Под нея с готически шрифт са изписани думите:

MACH' ES WIE DIE SONNENUHR

ZAHL DIE HEIFERN STUNDEN NUR

В този дом израснах. В този дом доведох жена си след сватбата. Този дом напуснах, когато тръгнах на фронта. Не се разполагахме в цялата къща; тя е разделена на апартаменти. Живеехме на партера вляво. Фрау Фюрст, хазияката, живееше отдясно, фрайлайн Хинделмайер обитаваше жилището над нас; тя преподаваше в

местното училище. Над фрау Фюрст се бе настанила дъщеря ѝ Хилда. Съпругът ѝ беше пилот в Луфтвафе и имаха три деца.

Не е вярно... Не може да бъде! Това е, което знае Вилхелм или по-скоро, което аз смяtam, че той знае; та това са спомени от преди четирийсет и пет години. Почуквам на вратата на неговото жилище. Никой не отваря. Правя крачка назад. Капаците на прозорците са затворени, ето защо заставам пред вратата на фрау Фюрст. Нейните капаци са отворени. Натискам звънеца. Чувам, че някой слиза по стълбите.

Някаква жена отваря вратата. Може би съм сгрешил; сигурно всичко е плод на въображението ми: изобщо не си спомням тази жена.

Заговарям на немски, който се лее от устата ми също така естествено както английския, а може би дори по-естествено, откакто съм в Германия.

— Извинете ме. Живее ли тук фрау Фюрст?

Дамата повдига вежди, отстъпва и ме оглежда внимателно. Изгаря от любопитство, но изпитва подозрение към непознати.

— Не, почина преди петнайсет години. Защо питате?

— Съжалявам. Разбирате ли, живеех отсреща и исках да я попитам за това-онова.

— Живеели сте отсреща? Там ли?

Посочва недоверчиво. Кимам.

— Аз съм дъщерята на фрау Фюрст и не ви помня. Сигурен ли сте?

— Хилда? Не ме ли помниш? Аз съм Вилхелм Клуг.

Внезапно си спомням, че не съм Вилхелм. Какво да кажа?

Чувствам се неловко.

— Не се изразих правилно. Аз съм стар приятел на Вилхелм и искам да го намеря. Това е последният му адрес, с който разполагам.

— О, Божичко, той живееше тук отдавна, още преди войната. Разбрах, че се е върнал от фронта, бил е пленник или нещо такова, но не се върна тук. Доколкото зная, сега живее наблизо, край Хохенберг.

Стоя като вкаменен и я зяпам. Оставям раницата си. По лицето ми се стичат сълзи. Хилда пристъпва към мен.

— Добре ли сте? Да не ви е брат? Не съм виждала Вилхелм от младежките му години, но малко приличате на него.

— Не, просто съм му приятел. Надявах се да го открия, да го видя.

— Много неща могат да се случат за толкова години. Дано да го откриете в Хохенберг. Мога ли да узная името ви?

— Да, казвам се Уилям Уайли. С Вилхелм се сприятелихме през войната. Извинете за любопитството, но дали съпругът ви, хер Швеглер, се върна жив и здрав?

— Не, не се върна. Обявиха го за безследно изчезнал, вероятно е загинал.

— Ужасно съжалявам, фрау Швеглер. Сигурно ви е било много трудно да отгледате сама три деца, и то през тези трудни години.

— Майка ми помогна, пък и трудното бе за всички. Имахме късмет, че притежавахме тази къща. Но откъде знаете толкова много за нашето семейство? Наблизо ли живеете?

— Вилхелм ми е разказал за вас, за живота си, за обичта към тази къща и към хората, които я обитават. Прекарахме доста време заедно... знаете как си споделят войниците. Бяхме много добри приятели.

Нямам намерение да обяснявам на непознат човек каквото и да било за Франки Фърбо. И без това имам достатъчно проблеми със собственото си семейство.

Хилда се отдръпва от вратата.

— Сега съм фрау доктор Демел. Съпругът ми е у дома. Заповядайте да пиете чай с нас.

— Благодаря ви, фрау доктор. Много мило. Сигурна ли сте, че не ви притеснявам?

— Разбира се, че не. Моля, заповядайте.

Изкачвам двете високи дървени стъпала и прекрачвам прага. Всичко е толкова познато — извивката на стълбите, прозорчето над тях — само че е обърнато, разбира се, нали сме в отсрещния апартамент. Минаваме през широк коридор и се озоваваме в просторна стая, която гледа към задния двор. С престорена любезнота надниквам през прозореца към познатата гледка на езерото Щарнбергер, простиращо се отвъд обширната градина.

Хер доктор Демел стои прав. Откъсвам очи от езерото, за да го погледна. Има болнав вид. По-късно научавам, че наскоро е прекарал инфаркт и се е пенсионирал. На Уилям му е по-лесно да се преструва

на Вилхелм. Трудно ми е да насоча съзнанието си в правилната посока — трябва да търся Вилхелм, не да се поддавам на *неговите* емоции.

Сядаме и фрау доктор Хилда Демел ни поднася чай в красив сервиз. Двамата са много мили. Сигурен съм, че им изглеждам странен с моето полуиталианско-полуамериканско облекло и с протритата ми раница. Забелязах, че откакто преминах германската граница, хората подозително оглеждаха дрехите ми, но бързах да намеря Вилхелм — да намеря себе си — и нямах време да си купя нови.

Научавам от доктор Демел, че Вилхелм наистина живее съвсем наблизо, в една къщурка от другата страна на *Alte Eiche* край Хохенберг. Изглежда, че съпругата му е починала скоро след като се върнал от фронта и той не се оженил повторно. Живеел сам в гората и вършел различни неща: помагал при прокарването на пътища или в поддържането на градините. Родителите му, които се преместили да живеят в Улм, също били мъртви.

Шокиран съм от новините, но съм щастлив, че Вилхелм е жив и живее наблизо. Фрау Хилда поднася чашата с чай към устните си и ме поглежда.

— Да, много е странен. Не общува с никого, работи само ако има нужда от пари. Говорят, че нощем броди из горите и полята. Повечето хора смятат, че се е побъркал след войната и след смъртта на жена му и детето му. Но не е навредил никому. Много хора не се съвзеха от преживяното на фронта. Синът ми Флори е бил в къщата му и казва, че е много необичайна, но доста приятна.

Хер доктор Демел се привежда.

— Войната се отрази зле на много хора. Като лекар съм виждал мнозина, едва петдесет или шейсетгодишни, да умират от инсулт или инфаркт. Наистина е ужасно. Аз самият обвинявам войната за сегашното ми състояние. Войната е лудост.

Кърши ръце, клати глава. Кимам. Научих всичко, което ме интересуваше. Но онзи Вилхелм в мен иска да научи повече.

— Благодаря ви за помощта, хер доктор и фрау доктор. Бяхте изключително любезни. Ще отида до Хохенберг и ще потърся Вилхелм. Но мога ли да ви помоля за още една услуга? Той много ми е разказал за градината, за красотата на езерото и пътечката зад дома ви. Мога ли да ги погледна?

Фрау доктор Демел поглежда крадешком съпруга си, сетне мен.

— Разбира се, защо не. Желаете ли да ви придружа? Оскар не може да се разхожда много, въпреки че му се иска.

— Имате ли нещо против да отида сам? Вилхелм ми е описвал тези места и картините са се запечатали в съзнанието ми, макар никога да не съм ги виждал.

— Но вие говорите *Bayerisch*. Откъде сте? Сигурно да живеете наблизо, щом говорите *echt Bayerisch*.

Трябва да я излъжа. Няма да навреди никому. И без друго съм толкова объркан, че не мога да разгранича реалността от фантазията. Това, което казвам, не е много далеч от истината.

— Разбирайте ли, фрау Демел, едно време наистина живеех наблизо, но десетина години след войната заминах за Америка при чичо ми. Последните трийсет години прекарах там.

Тя отговаря на английски с едваоловим акцент:

— О, значи говорите английски. Рядко ми се удава възможност да упражнявам езика. Искате ли да поговорим?

Тя се усмихва. Казвам си, че съм се забъркал в голяма каша. Дали жената не ме проверява по някакъв начин? Не, желанието ѝ изглежда искрено.

— Говорите много добре, фрау Демел. Къде научихте английски?

— В училище. Сетне, след войната, бяхме окупирани от американците. Тогава имах възможност да говоря английски може би по-често, отколкото ми се искаше.

Отново поглежда крадешком доктор Демел, който следи разговора ни с поглед, но очевидно не разбира нито дума. Тя се обръща към мен:

— Заповядайте, разходете се в градината и край езерото. Нищо не се е променило от времето, когато Вилхелм живееше тук. Можете да оставите багажа си.

Тя посочва към окъсаната ми чанта до вратата. Излизам с поклон, сякаш съм го правил цял живот. Минавам през входната врата и заобикалям къщата. Виждам огромното дърво, на което се люлеех като дете, като Вилхелм. Вдигам поглед и откривам на един висок клон следите от въжетата. Слизам по калдъръмената пътешка в задната част на градината и отварям вратичката от ковано желязо. Всичко е толкова познато.

Оглеждам се, сетне минавам през друга врата и се озовавам в *See Garten*. Продължавам надолу по лъкатушещата калдъръмена пътечка и накрая спирам пред *Steg*, малък кей, който навлиза на пет метра във водата. Продължавам по *Steg*. Водата е невероятно чиста, точно каквато я помнех, по-точно каквато я помнеше Вилхелм.

Поглеждам надясно и виждам *Fischerei* на обичайното им място, а зад тях църквата с островърхата камбанария и хотел *See*. Всичко е същото. Сякаш съм се озовал в нечий сън.

Поглеждам отвъд гладката повърхност на езерото и съзирам сините хълмове отсреща. Далеч надясно се издигат Алпите. Когато времето е ясно и задуха *Fohn*, зная това от спомените на Вилхелм, огромните планини изглеждат толкова близко, сякаш се намират на половин час път.

Поглеждам часовника си. Пет часът е. Оглеждам се за последен път (чувствам, че сърцето ми се къса) и тръгвам обратно към къщата. Натискам звънеца, но фрау Демел ми извиква да вляза.

Канят ме да остана на вечеря, но сега разбирам, че искам да избягам. Чувствам как Вилхелм ме погълща. Извинявам се, казвам, че трябва да тръгна, за да открия Вилхелм, преди да се смрачи. Показват ми пътя към Хохенберг, покрай *Alte Eiche*, стария дъб, към дома на Вилхелм. Фрау доктор Демел казва на английски:

— Говорят, че петък вечер Вилхелм Клуг играе *Schafskopf* в *Bier Stube* в Хохенберг. Единствено тогава общува с околните. Ако не го откриете в дома му, потърсете го там. Днес е петък, може би тази вечер пак ще играе.

Благодаря ѝ едновременно на немски и на английски, казвам довиждане и *Auf Wiedersehen* на хер доктор Демел и напускам дома им. Слизам към *Seeweg* и вървя по протежението му, обзет от носталгия по времена, които всъщност не познавам. Но съм по-уверен от всякога, че Вилхелм Клуг наистина съществува и че ще го открия, че Франки Фърбо съществува!

Тръгвам пеша към Хохенберг. Според жълто-черната табела в покрайнините на Зеесхаупт, край селския път, който Хилда ми посочи, разстоянието е седем километра.

Чантата ми не е много тежка, разполагам и с въже, така че мога да я привържа за гърба си. След всичко, което се случи и продължава да се случва, имам нужда да повървя и да размишлявам на спокойствие. Гората тук е толкова гъста и тъмна, толкова различна от тази край Препо. Пресичам кръстовище с малък параклис. Оттук насетне вървя сред гори и поляни, по които пасат кафяви крави.

Черният път се изкачва по заоблен хълм. Всичко е толкова познато, по-познато от родната Филаделфия. Не мога да кажа, че изпитвам носталгия по сиропиталището, в което израснах. Ако трябва да бъда честен, дори нямам спомени от ранното си детство, забравил съм и родителите си. Сигурно съм бил толкова травмиран и самoten, че съзнанието ми е блокирано. Най-ранните ми спомени са от прогимназията, в която ме изпратиха от приюта „Сейнт Винсънт“. Всичко преди това тъне в мъгла.

Гората става все по-гъста, пътят лъкатуши в плавни завои. От едната страна се простира езерце с огледална повърхност. Пътеката извива покрай него. Не срещам никого, но по стволовете на дърветата има обозначения за туристи, а тук-там някоя стрелка сочи пътя към Хохенберг. Гората е предимно борова, но се срещат и огромни дъбове. Чудя се кой ли е *Alte Eiche* на Хилда. Зная, че ще го позная в мига, в който го видя. Вилхелм знае кой е, но аз нямам ясен спомен. Малка пейка е скована на хълмчето над езерото. Сядам на нея. Раменете започват да ме болят от чантата.

Толкова е тихо и успокояващо. И същевременно злокобно. Зловещо като в приказка на братя Гrim. Когато пиша детски книги, се опитвам да вложа щипка страх. Не искам историите ми да бъдат страшни, но усещането за опасност, ужасът от неизвестното се харесват на малките. Те тръпнат в очакване какво ще последва. Децата ми първи прочитат историите ми, за да проверя дали съм постигнал точния баланс между развлечение и напрежение.

Оглеждам се, спомням си как се пързалихме по заледеното езеро, как палехме огън, играехме хокей на лед, правехме снежни човеци, състезавахме се. Помня как възрастните плъзгаха големи железни топузи по леда — игра, подобна на кърлинг. Спомням си всичко. Опитвам се да възкреся в съзнанието си легендата, която се носеше за това място, за някакво създание, може би елф, което излизало от езерото и искало да си играе с децата. Но умът ми не работи по начина,

по който би разсъждавал Вилхелм. Опитвам се да огледам околността със собствените си очи, все едно я виждам за пръв път.

Мятам чантата на гръб и отново тръгвам. Излизам от гората, озовавам се сред поляни, по които пасат крави. Под едно дърво наслед полето се издига малък параклис. От спомените на Вилхелм зная, че кравите би трябвало да се молят там.

Сетне съзирам камбанарията на съвсем малка църква. Слизам по полегатия склон и виждам табела с надпис „ХОХЕНБЕРГ“. Пристигнал съм. Явно съм пропуснал *Alte Eiche* или пък дървото е от другата страна на градчето.

Виждам огромна плевня с размерите на кино; в единия ѝ край има кръчма. Бутам вратата; отворено е. Подът е дъсчен, изжулен с четка; масите и столовете също са дървени. Покрай стените и в ъглите са разположени пейки. Сядам на един стол. В кръчмата няма никого освен мен.

По стените висят рога от малки елени, които приличат повече на антилопски. Тежък гоблен, на който два елена пасат край горски поток, украсява една от стените. Докато се оглеждам, се появява едра жена, която бърше ръце в престиликата си. Обръща се към мен, погледът ѝ сякаш ме пронизва.

— *Gruss Gott!*

— *Gruss Gott.*

Пита ме какво обичам. Отвръщам ѝ с гласа на Вилхелм, с който вече свиквам, че желая *halbes dunkel*. Уилям иска да провери какво е това. Вилхелм му отговаря мигновено, но споменът за това какво съм поръчал вече е изчезнал.

След няколко минути тя носи огромна керамична халба черна бира. Не съм пил алкохол цели четирийсет години! Пита ме дали ще искам още нещо и я моля да ми даде листа с менюто.

Без да промълви нито дума, тя се обръща и се пресяга през бара. Донася ми *Speisekarte*. Ровя из паметта на Вилхелм, за да прочета и разбера менюто. През последните четирийсетина години не съм чел на немски. Но разпознавам *sauerbraten* и си го поръчвам. Надявам се на *Bahnhof* да съм обменил достатъчно италиански лири за марки. Сигурно ще ми стигнат. Сядам и отпивам от халбата. За пръв път пия немска бира, но Вилхелм си спомня вкуса ѝ. Тя е силна почти колкото италианските вина.

Когато съдържателката се връща с моето *sauerbraten*, гарнирано със салата и картофи, я питам за пътя до *Alte Eiche*. Поглежда ме все едно съм паднал от небето. Посочва другия край на града.

— Петстотин метра. Досами пътя е, не можете да сгрешите. Тукашен ли сте?

— Не, идвам при един приятел.

Това изглежда я задоволява и тя ме оставя да вечерям. Храната е чудесна, месото е крехко, а картофите идеално запечени. Салатата е обикновена, но доста вкусна. У дома рядко ядем месо, рядко пием и алкохол, но Вилхелм им се наслаждава.

Изяждам всичко и плащам. Отивам до вратата. Каня се да попитам как да стигна у хер Клуг, но решавам, че ще се справя, следвайки указанията на Хилда.

От другата страна на площада се издига продълговата постройка. Отивам да я разгледам. Оказва се алея за боулинг с дървени кегли и малки дървени топки. Улеят, по който се връщат топките, също е дървен. Табелката над пистата гласи „ХАЛБА БИРА ЗА ЕДНА ИГРА“. Пистата е достойна за Рип ван Уинкъл.

Продължавам по пътя. Забелязвам голям замък, кацнал на един хълм. Не изглежда пуст. Чудя се кой ли живее в него и дали околните гори и ливади са част от земите на господарите му.

На около половин километър извън града се издига *Alte Eiche*. Намира се точно на мястото, което ми посочи жената от *Bier Stube*, но не съответства на спомена на Вилхелм. Разочарован съм. Дъбът е изсъхнал. Кухият дънер и големите клони, които гният на земята, свидетелстват за смъртта на старото дърво.

Стволът му е огромен. Заобикалям го, като стъпвам по мекия килим от листа. Най-високите клони се извисяват на десет-дванайсет метра. Връщам се на пътя.

Според Хилда сега трябва да продължа направо и да свия по втората пътека вляво. Приближава мигът на първата ми среща с Вилхелм, човека от моите спомени. Откривам пътеката и изминавам повече от двеста метра, преди да се озова срещу хълмче, обрасло с трева. Това ме подсеща за германските бункери, вкопани в земята и умело замаскирани. Над покрития с трева покрив стърчи малък черен комин.

Това е домът на Вилхелм. Не се учудвам. Прилича на къщичката на Франки Фърбо, близък е по дух, почти невидим, удобен, по-скоро скривалище, отколкото дом.

Вграден е в земята. Хълмът е бил разкопан, дупката е покрита с гофрирана ламарина, а после е засипана с пръст. Върху покрива расте трева, фасадата, единствената стена, която се вижда, е иззидана от кирпичени тухли, вероятно направени от пръстта, изкопана от хълма. От двете страни на вратата има прозорчета. Вероятно вътре е доста мрачно. Сега със сигурност е тъмно, защото капациите на прозорците са затворени. Прозорчето на вратата също е покрито с капак. От комина не излиза дим, не се чува нито звук.

До вратата виси камбана. Дърпам въжето и тя зазвънява. Звукът е приглушен, все едно камбаната е счупена. Подръпвам няколко пъти.

Ако тук живее Вилхелм, значи не си е у дома. Оставям чантата си на каменното стъпало пред вратата. От думите на Хилда съдя, че Вилхелм едва ли ще се забави много; вероятно работи. Заобикалям къщата и откривам барака, пълна с цепеници. Скривам чантата си там. Изваждам книгата. Часът е седем и половина вечерта. Решавам да се върна в *Bier Stube* и да дочекам Вилхелм.

Спирам край стария дъб. Подсеща ме за дома на Франки. Франки също живееше в ствала на голям дъб. Сигурно е бил кух, когато го е открил. Докато му гостувахме двамата с Вилхелм бяхме смалени, затова дървото ни изглеждаше огромно, но вероятно е било с размерите на този дъб.

В *Bier Stube* сега е по-оживено. Но посетителите са само мъже. Повечето са издокарани типично по баварски — носят тъмнозелени панталони и елечета, шапки с пера. Оглеждат ме, когато влизам. Сядам в най-тъмния тъгъл. Поръчвам си още една *halbes dunkel*. Ще се пропия, преди да намеря Вилхелм. В панерчето пред мен има *pretzels* и кифлички. *Pretzels* са големи почти като онези, които толкова обичах като малък. Изваждам книгата и започвам да чета.

ТРЕТА ИСТОРИЯ

Поредното приключение на Франки го надари с необикновени способности да помага на децата.

Получи писмо от Америка от едно момиченце на име Кати. Брат ѝ Матю се превърнал в лисица и никой не повярвал на Кати, когато разказала какво се случило, дори родителите ѝ.

Разбира се, това заинтригува Франки. Тайно се качи в един голям самолет, като успя да издебне митничарите. Откри дома на момиченцето и една нощ го посети, също както бе сторил с Лучия. Тя му показва братчето си Матю, скрито в една кутия под леглото, после му разказа какво се беше случило.

Матю и Кати открили малка каменна кутия с орнаменти в една индианска могила близо до дома им. В кутията имало зелен прашец и миниатюрна лисица, издялана от камък. Матю постъпил страшно глупаво, като разтворил малко от прашеца в чаша вода и го изпил. Мигом се превърнал в лисица, а тя не можела да говори.

Франки веднага разбра, че прашеца е „лисича есенция“. Преди много години някой жесток и умен индианец убил, сварил и изсушил хиляди лисици, за да го получи. Всеки, който го опитал, се превръщал в лисица.

Франки отнесе прашеца в най-близката университетска лаборатория и успя да получи друг прах с противоположно действие. Новият прашец беше червен. Даде от него на Матю, който отново се превърна в момче, но съвсем мъничко, с размерите на лисица.

Франки се върна в лабораторията и се потруди, докато откри течност, която да накара малкото момче да порасне. Опитът излезе успешен. Прекалено успешен.

Малкият Матю се превърна в голям Матю, много по-голям от Кати. Всичко се обърка.

Франки отново се затвори в лабораторията и след множество опити получи нова течност, която върна нормалния ръст на Матю.

Кати и Матю бяха много щастливи.

Преди Франки да си замине, децата му казаха да вземе зеления прашец със себе си. Той взе и червения прашец, и течностите, които откри. Вече можеше да се превръща в човек или лисица, да се уголемява или смалява. Това му предостави нова тема за размисъл.

Франки преживя много други приключения. Във времето, свободно от писане и решаване на проблеми по целия свят, беше изключително зает. Непрекъснато подобряваше обстановката в дома си, тъй като при всяко пътуване виждаше нови неща.

Но въпреки цялата си заетост понякога той се чувстваше самотен. Лучия и Доминик пораснаха и тръгнаха на училище. Франки се сприятели с някои животни и научи техните съвсем елементарни езици. Така бе в състояние да им помага, но продължаваше да се чувства самотен. Искаше му се да познава някого, с когото да разговаря, да обменя мисли. Въпреки всичките усилия, които полагаше, все още не можеше да намери отговорите на много важни въпроси, които оставаха загадка дори за хората.

След няколко седмици Франки завърши една приказка за катерички. В свободното си време издълба скривалище в стената зад една от библиотеките. Прикри отвора с врата, която се заключваше. Сетне скри там вълшебните прахове и течности, да не би случайно да навредят някому. Подобни химически съединения криеха голяма опасност.

Изработи и медальонче, което носеше на верижка около врата си. Беше грижливо издялано от камък и имаше четири миниатюрни отделения, всяко от които се запушваше с коркова тапа. Първото отделение, белязано с буквата „М“, съдържаше течността, която смаляваше. Във второто, обозначено с „Л“, беше зеленият прашец, който превръщаше хората в лисици. Третото, белязано с „Г“, криеше течността, която уголемява. Четвъртото отделение „Ч“ съдържаше червения прах, който превръщаше лисицата в човек. Франки реши никога да не се разделя с този медальон. На същата верижка окачи и малката лисица, която Кати и Матю бяха намерили в каменната кутийка. Въобразяваше си, че тя му носи късмет.

Една сутрин, скоро след като завърши приказката за категичките, той отиде да нахрани кокошките и да събере яйцата. Но откри, че една е изчезнала. Покривът на кафеза липсваше. Франки бе озадачен. Кой бе успял да се покатери толкова високо по дървото и да мине покрай дома му, без да го усети? Знаеше, че категичките не са го сторили, защото ги бе наблюдавал, докато пишеше за тях. Освен това не можеха да счупят пръчките на кокошарника. Пък и категичките изобщо не се интересуваха от кокошки.

Той поправи кафеза и реши да си вземе още едно пиле. Цяла вечер разсъждава върху кражбата, но не успя да разреши загадката.

На следващата сутрин видя, че липсва още една кокошка. Кафезът беше разбит по същия начин. Това вече бе прекалено! Франки реши да вземе мерки.

Първо поправи кафеза. Сетне слезе в зимника, за да вземе чувал, пълен с перушина, която беше събидал от пода на кафеза. Възнамеряваше да си направи пухена възглавница, тъй като намираше приложение на всичко.

Залепи всички пера върху парче зебло и се скри под него. Огледа се с огледалцето, което Лучия му бе подарила, и реши, че в тъмнината може да мине за кокошка.

Същата нощ, след като вечеря, Франки се покатери до върха на дървото и се скри в празната клетка. Пъхна се

под покритото с перушина зебло и зачака. Нощта беше ясна и звездите огряваха небето. Франки надничаше през пръчките на кафеза и листата на дърветата, за да наблюдава бавното движение на звездите по небосклона.

След около два-три часа огромна летяща сянка закри звездите. Кокошките запляскаха с криле и закудкудякаха нервно. Франки надзърна изпод зеблото и видя огромна орлица, която кацна върху една от клетките и започна да откърти покрива ѝ с острите си нокти!

Той изскочи от скривалището си и се втурна към орлицата. Хищната птица го видя и понечи да отлети, но Франки се вкопчи в крака ѝ. Сетне почувства как се издига във въздуха, когато птицата разпери мощните си криле и отлетя.

Франки погледна надолу и видя дървото да се смалява, озарено от лунната светлина. Колкото по-високо се издигаха, толкова по-горчиво съжаляваше, че не остана в леглото. Освен това се ядосваше, че не разполага с оръжие, с което да победи орлицата. Ако не внимаваше, имаше опасност сам да се превърне в храна за птицата. Всеки орел би се справил без проблеми с една малка лисица. Авантуората се оказа много по-рискована, отколкото беше очаквал.

Изведнъж си спомни за вълшебното медальонче. Без да изпуска крака на орлицата с едната си ръка, с другата внимателно бръкна под якето си и извади медальончето. В тъмнината не виждаше добре. Отпи гълтка от течността, която смяташе, че ще го уголеми, но сгреши.

Свали се още повече, стана толкова малък, че се побираше върху един нокът на орлицата! Но продължаваше да стиска здраво медальончето, което сега му се струваше голямо като варел.

Преди да успее да поправи грешката си, като отпие от другата течност, птицата започна да се снижава и кацна на едно дърво. Франки видя гнездо, в което имаше орле. Около него беше разпръсната перушината от кокошките.

Франки пусна крака на птицата и се опита да се скрие в цепнатина на дървесната кора. Влачеше след себе си медальона, който сега му се струваше като олово. Това беше единственото му спасение.

Орлицата го видя и кацна до цепнатината, после заби клюн в кората. Франки осъзна, че скоро клюнът ѝ ще го достигне и той ще се превърне в храна за малкото ѝ. Орлето едва ли щеше да се засити с него, защото беше много гладно.

Най-сетне успя да измъкне тапата от отделение „Г“ — Отпи голяма гълтка — всъщност немного голяма, защото сега беше доста мъничък. Затова отпи още няколко пъти.

След секунди се измъкна от цепнатината, но едната му лапа се заклещи. Вече си бе върнал нормалните размери.

В първия миг орлицата отскочи назад, сетне се хвърли към тази вече по-голяма мръвка. Франки се страхуваше да поеме още от вълшебната течност, преди да е измъкнал лапата си. Въртеше се насам-натам и дърпаше с всички сили, докато орлицата връхлиташе върху него. Беше се оказал в капан, както навремето бе попаднал в капана на Дом.

В последния момент успя да освободи крака си и отпи още две гълтки от вълшебната течност. Вече беше голям колкото тигър. И когато орлицата се хвърли към него, той я разкъса с острите си нокти. Тя политна и падна на земята.

Франки се радваше на избавлението си, но съжаляваше за убитата птица, която само търсеше храна за малкото си.

Тялото на мъртвата орлица още не беше тупнало на земята, когато орлето тъжно изписука; беше гладно и викаше майка си.

Извади го от гнездото. То имаше перущина, но все още липсваха дългите пера по крилете и опашката, които

позволяват на птиците да летят. Франки реши да вземе орлето у дома и да се погрижи за него.

Удивително какво голямо разстояние бе прелетяла орлицата. Той се прибра чак на сутринта.

Първата му работа бе да измайстори гнездо за орлето на топло край огъня и да го нахрани с шест яйца. Сетне се изтегна в собственото си легло, закопнял за сън след нощното си приключение.

През следващите дни Франки прекарваше голяма част от времето си в лов на мишки и други животинки, с които да храни орлето. Когато дойдоха Лучия и Доминик, той ги помоли да купят няколко капана. Това му спести доста време, вече не се налагаше да преследва мишки, къртици и други животинки. Лучия кръсти орлето *bambino*, което на италиански означава „бебе“.

Бамбино растеше бързо и скоро се оказа прекалено голям за името си. И тъй като орлето бе женско, Франки съкрати името на Бамба. След месец Бамба вече можеше да лети и да се грижи сама за прехраната си; тогава Франки реши да изprobва една своя идея. Той бе научил езика на орлите, а Бамба разбираше лисичи и италиански — макар да не можеше да ги говори. Тя се оказа доста умна за орлица.

Франки измайстори седло и юзди, които да са ѝ по мярка. Бамба реши, че те я правят по-привлекателна. Тогава Франки изпи една гълтка от течността, която го смали до една четвърт от нормалните му размери — стана не по-голям от котенце. Покачи се на седлото и даде знак на Бамба да полети. Понесоха се бързо над дърветата, все по-нависоко и по-нависоко. В първия миг се уплаши, но след малко свикна и дори изпита удоволствие. Понякога орлицата забравяше за него и се спускаше към някоя мишка или птица. А това го плашеше и той стискаше здраво юздите.

Франки знаеше, че сега може да отиде където си поискан, без да се налага да използва влакове или самолети. Бамба растеше и заякваше; двамата летяха все по-надалеч,

понякога дори изминаваха няколко хиляди километра за три-четири дни.

Той посети всички места, за които бе мечтал. Двамата с Бамба кацаха в околностите на някой град. Правеха го винаги нощем. Франки слизаше от седлото, изпиваше вълшебната си течност, взимаше малко вълшебен прашец, преобличаше се като човек и отиваше да разгледа града. Посещаваше музеи, библиотеки, купуваше си книгите, които искаше, сетне се връщаше при Бамба, смаляваше се и се връщаха у дома.

Използваше всички преимущества, които му предоставяше обстоятелството, че бе лисица, която можеше да се превръща в човек. Освен това с помощта на Бамба можеше да лети. Нямаше представа, че го следят и скоро ще му се наложи да използва всичките си необикновени умения!

ГЛАВА 8

СРЕЩАТА

Оставям книгата. Оглеждам *Bier Stube*. Продължават да влизат мъже в ловни костюми. Някои носят пушки, които оставят на стойката до вратата. Повечето имат собствени халби, които свалят от дървените рафтове край бара и ги подават, за да бъдат напълнени с бира.

Всеки новодошъл бива поздравен от останалите. Няма нито една жена, ако не броим съдържателката. Това тук mi прилика на частен клуб. Започвам да се чувствам неловко, както се чувствах през целия си живот, преди да срещна първо Франки, сетне Каролин. Преди, където и да отидех, се чувствах не на мястото си.

Отново се опитвам да си припомня детството си, но не успявам. Сигурно е поредното доказателство, че не съм с всички си. Помня с невероятни подробности някаква фантастична история, която всички смятат за измислица, но съм забравил собствения си живот. Теориите, които развиваха военните психиатри, явно не бяха лишени от логика.

Непрекъснато ме караха да си спомням миналото. Знаех само, че съм загубил родителите си, че съм сирак, израснал в сиропиталище. Не успях да си спомня подробности дори под въздействието на хипноза. За тях това бе доказателство, че съм в състояние да блокирам или да потисна важни събития от миналото си, само и само да оцелея.

След като изпивам още една бира и схрусквам две *pretzels*, заведението почти се напълва. Мъжете се захващат с карти или с други игри. Едни и същи хора играят едни и същи игри с едни и същи партньори. На ъгловата маса стои табелка, която показва, че масата е запазена — *Stamtish*. Сигурно е заделена за най-редовните клиенти. Питам се дали тези мъже имат домове, с какво се занимават съпругите им, докато те играят на карти. Отвън се разнасят подсвирквания и викове, придружени от трясъка на дървените топки по дървените кегли; започва игра на боулинг. През витрината срещу моята маса виждам светлините, озарили цялата алея за боулинг.

След около час на прага се появява Вилхелм. Остарял е като мен, дори повече, но съм сигурен, че е той. При вида му сърцето ми затуптява по-силно.

Изкушавам се да се втурна и да го прегърна, но решавам, че е по-добре да изчакам, докато останем насаме. Душата ми пее от радост. Не съм луд. Той е тук, от плът и кръв, а не някакво мъгливо видение.

Когато влиза, трима мъже, седнали край бара, стават, отиват при него и се здрависват. Докосват шапките си с едната ръка, докато с другата стискат неговата. Всичко е толкова официално, а не сърдечно и дружески, както сме свикнали ние.

Настаняват се на запазената маса — подковообразна пейка около дървения плот, близо до голяма камина, облицована със зелени плочки. Вечерта е хладна, затова камината е запалена.

Когато влезе, Вилхелм ме погледна мимоходом, задържа за миг погледа си върху лицето ми, сякаш ме позна, сетне отиде при приятелите си. Мисля, че брадата ми го заблуди; освен това не ме очакваше.

Виждам тестето, спомням си разказа на Хилда и разбирам, че ще започнат онази игра, която двамата с Вилхелм често играехме у Франки. Вилхелм е седнал така, че наблюдавам лицето му в профил. Започвам да се питам дали не съм се настанил на маса, запазена за останалите играчи. Край бара седят неколцина мъже и няма свободни места. Но съдържателката сигурно ще ме помоли да се преместя, ако съм зал чуждо място. След като бих толкова път, ще намеря начин да поговоря с Вилхелм.

Той си е същият: на ръст е колкото мен, но е по-слаб; когато върви, сякаш се придвижва с леки подскоци. Рошав бял перчем пада върху челото му, дори влиза в очите му. Няма брада, но лицето му е прорязано от дълбоки бръчки, от очите до брадичката и от двете страни на носа до устните. Носи очила със сребърни рамки. Няма вид на щастлив човек.

Но все пак въпреки тези промени в лицето има нещо познато не защото го помня от онези прекрасни дни, а защото по някакъв странен начин прилича на мен. Ако съществува мой немски двойник, това е той. Мисловната размяна помежду ни, която извърши Франки, трябва

да е повлияла на физиката ни. Не мога да откъсна погледа си от него, докато поръчва голяма халба бира и започва да играе.

Някои от мъжете, насядали край бара, започват различни игри — *Schafkopf*, шах, табла, бридж, пинокъл — човек може да гледа която си поиска. Чува се плющене на карти, тропане с юмрук по масите, разнася се груб смях, едни злорадстват, други спорят. Но в кръчмата витает дух на приятелство.

Зная, че съм единственият, на когото мястото му не е тук. Ставам, взимам чашата си и отивам до масата на Вилхелм. Сякаш никой не ме забелязва, но четирима бързат да заемат масата, която съм освободил.

Приятно ми е да наблюдавам Вилхелм, докато играе. Виждам картите му, макар да ги крие. Не е експанзивен, но се справя добре. При *Schafkopf*, ако се играе от четирима, партньорите се сменят след всяко раздаване, така че човек на практика изиграва ръката си сам. Не виждам пари на масата, но съм убеден, че залагат, защото записват резултата много стриктно. Точките се нанасят върху контурите на овчата глава, нарисувана с тебешир върху масата, докато по нея не остане място. И така, докато главата се оформи докрай. Оттук идва името на играта. Вилхелм ми бе обяснил, че това е по-старомодният й вариант, и ме научи да го играя.

Към десет часа един от мъжете край масата става и отброява трийсет марки.

— Жена ми ще ме убие, ако не се прибера рано. Това трябва да покрие дълга ми, плащам си и бирата.

Поглежда към мен.

— Може би господинът ще заеме мястото ми. Играете ли *Schafkopf, mein Herr?*

Кимам и заемам мястото му.

Мъжът от дясната ми страна тихо казва:

— По десет пфенига на точка, съгласен ли сте?

Отново кимам. Поглеждам към Вилхелм. Гледа ме напрегнато. Май само той не е очарован от присъединяването ми към компанията.

Припомних си правилата, докато го наблюдавах как играе. Когато бяхме двамата, трудно можехме да я играем, защото се познавахме прекалено добре, Франки рядко се присъединяваше към

нас. Твърдеше, че телепатичните му способности му пречат да играе, без неволно да ни лъже.

До момента Вилхелм се представя най-добре. Ако играе така всеки петък, въпреки че мизата е само десет пфенига на точка, ще живее охолно, без да се налага да работи.

Но сега използвам своето предимство. Все едно освен моите, виждам и неговите карти. Зная коя ще хвърли. Не е честно, но ако ме беше познал, щеше да постъпи по същия начин. След около час съм победител. Останалите посетители, които бързат да се приберат у дома, минават покрай нашата маса, за да видят непознатия, който играе толкова добре. Сигурно ме взимат за професионален комарджия. Чувствам се неловко.

Най-накрая ми писва. И без друго не обичам да играя на карти. Но човек трудно се отказва, когато печели; останалите винаги искат да си върнат парите.

— Нещо против това да е последното раздаване?

Оглеждам се. Само Вилхелм е вдигнал поглед.

— Залагам всичко, което спечелих тази вечер, на последната ръка. Става ли?

Останалите ме поглеждат. Мълчанието им е знак на съгласие.

Вилхелм ще играе с *Grunen As*, тоест със „зеленото асо“. Оказва се, че зеленото асо е у мен и той става мой партньор за последното раздаване.

Виждам ясно, че държим всички силни карти. Можем да победим без никакви усилия и да оберем парите, които тези хора са спечелили с пот на челото. Поглеждам Вилхелм. Той не ме изпуска от очи. Също очаква да удари солидна сума.

Докато ме гледа, предприемам решителната стъпка. Заговарям го на лисичи език; думите ми прозвучават като цъкане с език и сумтене:

— Вилхелм, аз съм Уилям. Нека загубим. Няма да бъде честно, ако спечелим.

Той се вторачва в мен и пребледнява. Едва не изпуска картите си. Сетне поглежда към тях. Негов ред е. Настъпва неловко мълчание. Събира картите си на купчинка върху масата. Поглежда ме и казва на немски:

— Не можем да спечелим, съгласен ли си?

И аз свалям своите карти, без да ги разкривам.

— Съгласен.

Останалите играчи са шокирани. Вилхелм събира картите и на четирима ни и ги разбърква. Вади пари от джоба на кожените си панталони и покрива нищожния си дълг плюс бирата. Аз също плащам своята халба. Сетне ставаме и се пригответяме да си тръгнем. Останали сме сами в заведението.

Вилхелм ме изненадва, като тръгва към вратата, без да ме изчака. Бързам подире му. Крачи по пътя към дома си, но успявам да го настигна. Заговарям го на лисичия език:

— Вилхелм, аз съм Уилям, твоят приятел. Какво има?

— Стой надалеч от мен. За Бога, стой надалеч, за твоето добро е.

Аз говоря на езика на Франки, но той ми отвръща на немски. Не разбирам защо го прави; освен това дори не ме поглежда. Продължава да върви бързо, почти тича. Аз пъхтя до него.

— Отговори ми, Вилхелм. Кажи нещо. Какво не е наред?

— Всичко. Моля те, иди си. Зная неща, които никой не трябва да знае. Мога да ги споделя само с теб, но няма да го направя. Защо да съсипвам и твоя живот? И без друго на човек не му е лесно.

Минаваме покрай стария дъб. Вилхелм ме поглежда, сетне спира.

— Едно време исках да си направя дом във вътрешността на това дърво, но преди двайсет години го удари мълния. Сега разбирам, че съм бил наивен романтик.

Отново забързва. Тръгвам след него. Вилхелм спира.

— Моля те, Уилям. В името на нашето приятелство, остави ме. Върни се в Америка.

Изрича тези думи на английски. Сърцето ми трепва. Това е още едно доказателство.

— Оставил багажа си у дома ти, Вилхелм. Пристигнах по-рано и не те заварих.

— Как разбра къде живея?

— Отидох в къщата на Фюрст. Фрау доктор Демел ми обясни къде да те намеря.

Той забавя ход и ме поглежда. Не виждам очите му в мрака.

— Всичко е истина, така ли? Знаеш всичките ми спомени и мисли, както и аз знам твоите? Това е *невъзможно!*

— Вилхелм, помогни ми, моля те. Започвам да мисля, че съм луд. Жена ми не ми вярва, децата също. Живея както Франки ни научи да живеем и сега се чувствам толкова самотен. Моля те, изслушай ме, помогни ми!

Достигнали сме землянката му. Той изважда ключа и отваря вратата. Поглежда ме. Заговаря ме на лисичи:

— Добре, заради миналите времена. Влизай. Може да пийнем по чашка шнапс. Но не очаквай много.

Влизам след него. В малка камина в дъното на помещението горят огън. Когато идвах, не видях дим. Сигурно Вилхелм се е отбил тук, преди да дойде в кръчмата.

Отваря един от шкафовете край камината. По средата на стаята стои грубо скована дървена маса. До нея има два стола. Сядам на единия от тях. Вилхелм донася бутилка и две малки чаши. Заговаря на лисичи:

— Не мога да повярвам, че отново чувам този език; все едно съм бил глух през тези четирийсет години.

Отпуска се тежко на стола срещу мен. Вдига бутилката.

— Франки ни предупреди да не пием, но не успях да устоя на алкохола. Това е един от начините да остана с всички си. Приятно ли ти е да слушаш и да говориш лисичи, както на мен?

— Да, Вилхелм. И аз си помислих същото. Сякаш слушам музика, която познавам и която не съм чувал отдавна.

— Очевидно сме непригодни за този живот.

Налива си чашка бистър шнапс и вдига бутилката, сякаш пита дали искам и аз. Кимам. Вече съм изпил три халби бира и не обичам алкохол, макар че искам да пия с него.

Той вдига чашата си, аз правя същото. Поглежда ме право в очите.

— *Prosit!*

— *Prosit*, Вилхелм, наздраве и за Франки, и за всичко, на което ни научи.

Настъпва мълчание.

— Какво искаш от мен, Уилям? След като си разговарял с фрау доктор Демел, знаеш какво се е случило с мен, как умряха Улрика и бебето. Знаеш как живея сега.

— Да, зная. И ужасно съжалявам. Но трябва да продължиш да живееш, да покажеш на останалите онова, което научихме при Франки. Не се погребвай в тази гора. Не прахосвай живота си.

— Не затова съм тук. Не знаеш всичко.

— Разкажи ми, Вилхелм. Защо си тук?

— Всичко е толкова ужасно. Ти си мой приятел. Ако споделя тайната си, завинаги ще загубя приятелството ти.

— Но ако сме приятели, трябва да споделяме всичко. Ще ти разкажа целия си живот, с какво се занимавам, защо съм тук.

— Моля те, направи го, Уилям. Искам да чуя всичко. Говори на лисичи, сигурен съм, че друг език няма да свърши работа.

Седим край масата, озарени от огъня в камината и от пламъка на свещта; разказвам на Вилхелм всичко: от момента, в който Франки си тръгна и ми каза да отида при американските войници, до тази вечер. Обяснявам му как започнах да се съмнявам в съществуването на лисицата. Затова съм дошъл, да го търся, да потърся потвърждение на онова, в което съм вярвал през целия си живот. Разказът ми отнема доста време. Когато свършвам, Вилхелм плаче. Навел е глава, а едрите му сълзи капят по масата и попиват в дървото. Мълча и чакам.

— Уилям, радвам се, че го направи. Толкова съм щастлив, че поне един от нас е живял според напътствията на Франки. Така всичко си струва мъките.

— Какво искаш да кажеш? Какво си струва мъките?

Настъпва продължително мълчание. Той е престанал да плаче; чувам единствено пукота на дървата в камината. После приятелят ми проговаря:

— Франки ме помоли да не казвам на никого освен на теб. Но да не те търся, само да ти позволя да ме намериш, ако пожелаеш.

Отново вдига поглед.

— И ето, че си тук. Надявах се, молих се никога да не ме откриеш, никога да не се появиш повторно в живота ми. Съжалявам, но това е самата истина.

Мълча. Вилхелм се протяга към един рафт под прозореца. Изважда кутия и шахматна дъска.

— Помниш ли това, Уилям? Изиграл съм толкова много партии с мисълта за теб и за партиите, които изиграхме, за онези, които не

изиграхме, защото разговаряхме за толкова много неща. Беше страхотно време.

Поставя дъската на масата, отваря кутията и нарежда фигурките. Мълчи. Сетне тихичко започва да говори. Дъската и фигурките са невероятно изтъркани.

— Уилям, постъпих нечестно. По време на разходките ни с Франки оставях белези, за да открия обратния път, ако някога решава да го потърся. Когато той ме изведе извън гората, запомних имената на селцата и кръстовищата, за да успея да се върна до неговото дърво, в неговия дом.

Но не го направих. Дойдох тук и заживях щастливо с Улрика. В началото ми бе трудно, но после си намерих работа. Бях щастлив. Разказах на Улрика за Франки Фърбо и тя ми повярва. Започнах да строя тази горска къща, за да заживеем и да отгледаме децата си тук, да ги изучим и да ги предпазим от лудостта на света. Жена ми забременя. Не можех да си представя по-голямо щастие.

Сетне, когато бебето се роди, Улрика умря, на следващия ден умря и моят малък Уилям. Да, кръстих го на теб.

Вече нищо не ме интересуваше. Реших да се върна при Франки и да го попитам какво да сторя.

Отидох в Италия, намерих гората. Открих и неговото дърво. Почуках на вратата. Всичко си беше както преди, само че бях в естествения си ръст. Франки ми отвори.

Не изглеждаше изненадан. Умали ме, за да вляза. Отведе ме в стаята си за размисли. Погледна ме право в очите, направо ме пронизваше. Каза ми: „Зная колко тежко ти е било, Вилхелм. Очаквах те. Иска ми се да ти помогна, но не мога. Трябва да напусна това място и не мога да ти кажа къде отивам.“ Седях тихичко, бях отчаян и се питах какво да правя, след като Франки не е в състояние да ми помогне. Той продължи: „Зная, че си нещастен, и може би трябва да го разкажа на Уилям, но след като ти си тук, ще го кажа на теб. Някой човек трябва да го научи. Зная, че мога да ти поверя тайната. Разрешавам ти да я споделиш единствено с Уилям, но само в случай, че той те потърси, само ако се нуждае от помощта ти. Разбиращ ли?“

Кимнах. Нямах представа какво възnamерява да ми съобщи, но му вярвах както винаги. За мен той бе като Бог. И все още е, макар и по

свой странен начин. Но всичко е толкова трудно. Когато свърша разказа си, ще разбереш какво имам предвид.

Вилхелм се умълчава. Долива шнапс в чашите ни.

— Ами, ето историята, която той ми разказа. След като я чуеш, никога не ще бъдеш същият, така че се наслади на блаженото си невежество. Ако не смятах, че Франки иска да научиш това, не бих го споделил. Щях да те изпроводя до вратата и да те оставя да живееш щастливо. Ето какво ми разказа той.

От този миг насетне гласът на Вилхелм се промени. Сякаш слушах самия Франки, който разказва на лисичия си език. Трудно ми е да си го обясня, но имах чувството, че от устата на Вилхелм говори Франки.

ГЛАВА 9

РАЗКАЗЪТ НА ФРАНКИ

— Франки говореше на лисичи. Знаеш как е — все едно използва телепатия, всичко е толкова ясно и разбирамо, толкова красиво.

Докато живеехме при него, рядко влизахме в стаята му за размисли. Помниш, че той ни канеше там само в специални случаи или когато трябваше да ни съобщи нещо важно. Тя беше почти празна, с изключение на бюрото и двата стола — малкият стоеше отзад, а големият пред бюрото, което се озаряваше от слънчевите лъчи, проникващи през прозореца. Целите стени бяха покрити с полици с книги, подредени като в библиотека. Беше тихо и спокойно — място, подходящо за размисли. Опитах се да направя в дома си подобна стая, но това се оказа невъзможно; единствено Франки умееше да вдъхне живот на вещите.

Той седна на стола зад бюрото и ми посочи другия, който беше и по-удобен. Светлината, която струеше през прозореца, караше очите му да блестят в невероятен кехлибарен цвят, сякаш в тях гореше огън; така пламтяха очите му, когато се опитваше да ни втълпи някоя особено важна мисъл. Седяхме мълчаливо, Франки ме изучаваше с поглед. Имам чувството, че преценяваше дали да сподели нещо важно с мен или не. Съдя за това по силата на телепатичния поток помежду ни. Сетне той заговори:

„Един ден преди около два месеца, Вилхелм, на вратата се почука. Бях в стаята си за размисли, работех върху нова детска книжка, която да помогне на малките да открият радостта от общуването, а не да се състезават непрекъснато. Знаеш мнението ми по този въпрос.

Побързах да отворя. На прага стоеше най-красивата женска лисица, която някога съм виждал, и тя ме заговори на перфектен лисичи:

— Ти ли си Франки Фърбо?

Представяш ли си моята изненада? Бях толкова развълнуван и щастлив, че дори опашката ми се изчерви. Поканих я да влезе. Най-накрая успях да отговоря:

— Да, аз съм. Как така една обикновена лисица като теб говори толкова добре езика ми? Какво става?

— Значи е истина! Най-после те открих!

По муцунката ѝ закапаха сълзи; тя не откъсваше поглед от мен и аз се почувствах страшно неловко.

Беше необичайно красива. Имаше кехлибарени очи със зеленикав оттенък, лъскава козина, рижка със сиви връхчета на космите. Опашката ѝ беше по-светла, нещо средно между цвета на очите ѝ и моята розова опашка.“

Слушам думите на Вилхелм и изпитвам странични чувства. Отначало ми се струва, че се превръщам във Вилхелм, сякаш всичко това е продължение на негов минал живот, спомените за който са останали в съзнанието ми.

Сетне, което е още по-странно, изпитвам чувството, че се превръщам във Франки Фърбо, че *преживявам* разказа му, който Вилхелм ми предава. Осьзивам, че Франки вероятно го е планирал, искал е да *изживее* случилото се през годините. Страхувам се, но отстъпвам пред тази загуба на самоличност. Слушам, чувствам, зная, докато Вилхелм продължава с разказа на Франки:

„Каня я да се качи горе. Гостенката ме следва. Толкова съм щастлив, толкова възбуден, че лапите ми треперят. Тя продължава да ме следи с поглед. Искам да ѝ задам толкова много въпроси, но не мога да откъсна очи от нея. Тя отново проговоря; гласът ѝ е толкова нисък, думите се леят толкова изящно, че собствената ми реч сякаш е мучене на впрегнато животно.

— Не мога да повярвам, че те открих. Колко ли трудно е било на едно надарено същество като теб да живее в тези примитивни времена. Разбираш ли, търсих те

по цялата планета през последните петдесет хиляди години. Страхувахме се, че изобщо не си живял на Земята.“

Слушам я, но не разбирам нищо. Зная, че трябва да кажа нещо.

— Ще пиеш ли чай?

Тя накланя глава, усмихва се и ме поглежда съсредоточено.

— Имаш ли билков чай без никакви стимуланти?

Въсъщност разполагам с петдесет и два вида чай. Предлагам ѝ любимия си. Слагам чайника да заври и се надявам тя да продължи да говори. Любопитно ми е какво ще каже, но по-важно е да наблюдавам нейните прекрасни живи, енергични жестове, докато говори. Седя и чакам, цялото ми тяло трепери.

— Ще ти бъде трудно да го възприемеш, но идвам от далечното бъдеще, петдесет хиляди години след твоето време, когато лисиците господстват на тази планета. Аз съм учен, нещо като антрополог или археолог. Изучавам произхода на нашия вид. Търсих те много дълго и най-сетне усилията ми бяха възнаградени. Трябва да ти задам хиляди въпроси и да ти разкажа много неща. Ще ми отговориш ли?

Не искам да я прекъсвам. Кимам. Освен това мозъкът ми вече започва да възприема чутото. То е толкова странно и вълнуващо, че не мога да повярвам. Свалям чайника от огъня. Запарвам чая.

— Първо, искам да разбера дали в твоето време също се срещат примитивни лисици. Поддържаш ли връзка с тях?

Излизам от унеса си. В края на краищата предполага се, че съм интелигентна лисица.

— Не. Те са обикновени хищници, нямат език. Живеят в бърлоги, изкопани в земята, единствената им грижа са храната и размножаването; не са особено интелигентни. Избягах от тях преди години.

— Но си роден като лисица, като първобитна лисица?

— Да, брат ми и сестрите ми бяха най-обикновени представители на нашия род. Майка ми беше с червена козина, но загина при опит да открадне кокошка от един фермер. Загубата ѝ ме накара да дойда тук и да заживея свой собствен живот.

Тя не записва думите ми, но отмества поглед встрани, сякаш регистрира казаното от мен в някаква сложна система за съхраняване на информацията, разположена в мозъка ѝ. Сетне отново ме поглежда. Очите ѝ са толкова красиви, че не смея да ги съзерцавам.

— Колко земни години са изминали от раждането ти?

— Преди да се науча да измервам времето, вероятно е изминала една година. Оттогава са минали двайсет и пет. Това е много за една лисица, но предполагам, че се различавам от останалите. Подозирам, че съм кръстоска между сива и рижка лисица, но това не обяснява всичко.

— Ти си радикална мутация. Знаем го със сигурност. Баща ти е бил подложен на някакви експерименти, провеждани от хората, но е успял да избяга. Срещнал е майка ти. Видях това. Няколко седмици по-късно беше убит от същия човек, който хвана и майка ти. Не смятаме, че опитите, провеждани с него, са довели до твоята мутация. Имаме друга теория.

Започвам да се чувствам като опитно животно. Умът ѝ е остьр като бръснач, тя се изразява толкова ясно, освен това успявам да прочета и мислите ѝ — те са толкова логични. Тя също чете мислите ми. Решавам да кажа нещо по въпроса.

— Щом можеш да проникнеш в спомените ми, защо ме разпитваш? За пръв път срещам телепат. Не разбирам.

— Знай, че говоря, защото ти доставя удоволствие да слушаш езика от нашето време. Ще продължа да говоря лисичи, щом това те радва, особено като се има предвид, че езикът ни е изграден на основата на онзи, който ти създаде. Освен това ми е приятно да разговаряме. Телепатията има своите ограничения; откъсната е от физическото, от материалното.

Тя извръща поглед; виждам как опашката ѝ също променя цвета си; носът ѝ се сбърчва в усмивка. Опитвам се да блокирам достъпа ѝ до моите мисли.

— Благодаря. Трябва да разбереш, че всичко това е ново за мен. Моля, продължавай да разказваш.

— Това може да почака. Ще ми отговориш ли на още няколко въпроса, преди да тръгнем?

Питам се кой ще тръгва. Нима не е сама? Всичко е толкова объркано.

— Разбира се, ще отговоря на всичките ти въпроси. Наистина прекрасното ти владеене на лисичия ни език ме развлнува.

— Срещал ли си други лисици, които да приличат на теб? Интересуваме се най-вече от женски, с които си имал връзка. Имел ли си сексуален контакт с обикновена лисица?

Целият се изчервявам. Неведнъж съм мислил по този въпрос. Но никога не съм стигал до отговор. Поемам дълбоко дъх.

— Не, никога не съм чувал за лисици, които да приличат на мен, разбира се, че съм търсил. Не ми е приятно да живея сам. Но не мога да поддържам... отношения... с обикновени лисици. Привличат ме не повече от заек или куче. Чувствам се различен от тях. Затова живея сам.

Тя отново ме поглежда в очите.

— Може би си развил партеногенеза? Зная, че това е характерно за някои низши форми на живот, но не изключвам подобна вероятност.

— Грешиш. Никоя лисица не е способна на това.

— Ние стигнахме до същия извод. Изказах само теоретично предположение.

Чакам. Тя е толкова красива, едновременно студена и топла. Срещата с нея е награда за всичко преживяно до момента.

— Провеждал ли си опити за клониране?

— Не. Какво е това?

— Извинявай. Забравих. Разбира се, откритието е направено по-късно. Представлява метод за получаване на биологични копия.

— Но тогава всички ще бъдат мъжки, нали? А ти очевидно си женска лисица?

Тя ме поглежда отново; носът ѝ трепва.

— Очаквах да проявиш голяма интелигентност. Ала не предполагахме, че си развил логическото си мислене до подобна степен, нито пък че ще бъдеш толкова галантен.

Усмихва се, обръща се и поглежда през прозореца.

— Много ли съм нахална? Извинявай; толкова е чудесно, че успях да те намеря. За нашия свят ти си най-важното откритие през последните няколко хиляди години. Какви свои способности откри, между другото?

— Ами, говоря лисичи не толкова добре като теб, но се справям. Лесно уча всевъзможни езици. Мога да се смалявам и уголемявам, да ставам невидим, да приемам каквато форма пожелая, включително човешка. Бързо преодолявам огромни разстояния, все едно, че летя; мисля, че това се нарича трансмиграция на тялото. Знаеш, че съм телепат. Мога да пренасям информация от един мозък в друг, да общувам мисловно с всяка форма на живот. Мисля, че това е всичко.

— Притежаваш и други способности, които още не си открил. За мен ще бъде удоволствие да ти ги покажа. Странно е, че помагаме на теб — основателя на нашата цивилизация — да разкриеш някои от уменията, които притежаваме благодарение на теб.

Топлота и благодарност има не само в гласа ѝ, но и в мислите ѝ. Чувствам го и опашката ми отново почервенява.

— А сега ще дойдеш ли с мен? Притежаваш способност, която още не си открил — умееш да пътуваш през времето. Но тя може да те отведе само в миналото. В края на краишата миналото, дори и най-далечното, е единственото, в чието съществуване можем да бъдем сигурни. Опитвам се да ти обясня, че бъдещето, от което идвам, наистина съществува, но за теб то съществува само

в моето съзнание. И все пак, ако проникнеш в мислите ми, ако се хванеш здраво за мен, теоретично би трябвало да отведа теб — или поне съзнанието ти — в моето време. А и тялото ти, ако се държи здраво. Ще дойдеш ли?

Трябва да е прочела мислите ми, защото опашката ѝ пламти ярко като моята.

— Мога ли да науча името ти?

— Рете. Мога ли да те наричам Франки, господин Фърбо? Отдавна зная името ти и винаги съм мислила за теб като за Франки. Помня вълнението, което ме обзе, когато доказах, че ти си основоположникът на нашия вид и името ти е Франки. Имаш ли нещо против?

— Не. Може ли да тръгваме, Рете? Изгарям от нетърпение да видя твоя свят на бъдещето.

Следвам нейните инструкции: прегръщаме се така, че очите ни максимално да се доближат, впивам устни в нейните. Беше ме посъветвала да не мисля за нищо, да я допусна до съзнанието си, за да се придвижим напред във времето. Но ми е много трудно. Никога не съм бил толкова близо до друго същество, да не говорим за красива женска лисица.

Най-сетне с помощта на нейната мисъл започва да ми става топло, пред очите ми пада червеникава пелена. Почти веднага идвам на себе си. Рете е отдръпнала устни. Бавно се разделяме. Тя ме поглежда с възхита.

— Успяхме. Ти беше с мен, тялом и духом. Трябва да го докладвам пред Съвета. Толкова съм щастлива.

Сетне бавно гали муцуната ми с пухкавата си опашка. По собственото си объркване съдя, че сигурно така се целуват лисиците петдесет хиляди години след моето време. Изглежда ми толкова естествено, сякаш вече съм го знаел.

Оглеждам се и оставам разочарован. Очаквах да видя безкрайно море от небесни магистрали, стъклени сгради с абстрактни форми, фантастични транспортни системи, но ние стоим на горска поляна. Не съзирам нищо освен дървета и поля, докъдето ми стига погледът. Може би сме

се озовали на необитаема част от тази планета. Сетне зървам дребни животинки — катерички, зайци, птички, дори лисица — да притичват в рая на гората.

— Сигурна ли, че не сме събъркали мястото, Рете? Колко трябва да пътуваме, докато стигнем до твоята цивилизация? Не трябва ли да трансмигрираме отново?

— Не сме сгрешили, Франки. Така изглежда планетата днес. Намираме се до изследователския център, където работя. Разбираш ли, ние лисиците, се смятаме за пазители на цялата планета. Земната повърхност е същата, каквато е била, преди хората да я опустошат. С изключение на няколко резервата, в които сме запазили следи от човешкото присъствие, светът изглежда по този начин. Не е ли прекрасен?

Принуден съм да се съглася. Никога не съм виждал по-прекрасна гледка. Рете взима лапата ми в своята.

— Да вървим, вече ни чакат. Преди да тръгнем, изпратих съобщение, че съм те намерила.

Стъпваме върху малък затревен квадрат. Краищата му са ясно очертани. Нямам представа как успява да задейства механизма, но внезапно политаме с невероятна скорост към земните недра. Спирате без видимо усилие.

— Не използваме телесната трансмиграция освен при крайна необходимост. Тя доведе до множество инциденти и ненужни нарушения на правото на неприкосновен личен живот. Използването на обикновени методи за придвижване не нарушава екологичното равновесие, като при това пътуваме достатъчно бързо.

Следвам я по широк коридор, а гледката не се различава особено от онова, което видях, преди да се спуснем в земята. От тавана струи светлина, виждат се облаци и синьо небе. Заобиколени сме от трева и цветя.

— Опитваме се да пренесем тук естествената ни среда. Преимуществото, разбира се, е в нищожното количество енергия, необходимо за поддържане на температурата. Светлината се генерира в по-голямата си част от системи, използващи фотонната енергия на

слънцето, фактът, че хората не успяха да сторят това и продължиха да замърсяват атмосферата, е една от най-големите загадки, пред които са изправени нашите историци и специалисти по човешко поведение.

Тя стига до каменна стена, която се отваря и се озоваваме в просторна стая. Тук са събрани много лисици, не по-малко от петдесет. Излегнали са се на пода, стоят прави или са се настанили на удобни столове с дупки в облегалките заради опашките. При появата ни всички стават. Рете се обръща към мен.

— Колеги, това е Франки Фърбо, основоположникът на нашия вид, прародителят, митичният Адам, ако използвам човешкия термин.

Носовете им трепкат, съзнанието ми е залято от вълни на възхищение, любопитство, радост. Покланям се, не знай какво да кажа.

— Открих го на един тесен полуостров, който много години се е наричал Италия. Оттам произхожда древна войнстваща цивилизация, наречена римска.

Живееше във вътрешността на едно дърво. Според земното летоброене датата, на която го открих, е девети април хиляда деветстотин четирийсет и осма година. Той говори езика ни. Чрез мен ще чуете отговорите му на моите първи въпроси.

Поглеждам я и чувам собствения си глас. Струва ми се толкова груб след прелестния ритъм на нейния глас. Всички се скучват около нас. По очите им разбирам, че запаметяват всяка дума. Чувствам се самотен. Чувам собствения си глас, дошъл отпреди петдесет хиляди години, да излиза от чужда уста, което е трудно за възприемане.

Когато завършва доклада си, тя ме отвежда до един от столовете начело на голяма маса. Масата не е нито кръгла, нито квадратна или овална; никога не съм виждал подобна форма. Променя се според положението на седящите около нея. Задават ми множество въпроси, уточняват онова, което им е разказала Рете. Опитвам се да

отговарям изчерпателно. Води се дискусия на езика на лисиците и с помощта на телепатията едновременно. В залата кипи усилена умствена дейност, но почти не се чува. Интересуват се най-вече какво знае за произхода си и способността ми за възпроизвъдство. Разбирам, че търсят реброто на Адам, така да се каже, първооснователят на техния род. След известно време, струва ми се, че са изминали няколко часа, Рете взима думата.

— Мисля, че трябва да позволим на господин Франки Фърбо да си почине. Той трябва да осмисли огромно количество информация, получена за толкова кратко време. В края на краищата идва от петдесет хиляди години в миналото.

Разнася се смях, който долавям чрез телепатията. Рете ме извежда от стаята. Навън се обръща към мен:

— Къде предпочиташ да останеш, в твоето жилище или в моето?

Поглежда ме право в очите. Муцунката ѝ не трепери, но опашката е променила цвета си.

— Рете, не знае обичаите ви. Лисиците моногамни ли са? Имаш ли си партньор? Може би ще има нещо против някаква странна първобитна лисица да се настани при теб.

— Искаш ли да прочетеш мислите ми? Мога да отворя съзнанието си за теб, ако желаеш.

— Не, знаеш, че харесвам гласа ти, приятно ми е да го слушам. Кажи ми го с думи.

— Ние сме предимно моногамни. Това е по-скоро тенденция и традиция, отколкото закон. Нямаме институция, подобна на човешкия брак. Повечето от нас остават с партньорите си цял живот, но без това да ги обвързва. Смятаме, че е най-разумният вариант, а ние сме много разумни същества.

Усмихва се.

— За да не се притесняваш, ще ти призная, че не съм обвързана. Нямам партньор. Спокойно можеш да дойдеш при мен. Нямаше да има проблем дори да не живеех сама. В края на краищата ние сме цивилизовани. Разбирам, че

целия си живот си прекарал в самота и не си свикнал с присъствието на друго същество. Разбирам го. Изборът е твой.

— Искам да живея при теб, Рете. Надявам се да ми простиш, ако ти се сторя груб и първобитен. Не забравяй, че са минали петдесет хиляди години и начинът на живот сигурно се е променил значително. В някои отношения може би приличам на обикновена лисица или куче.

Тя отново ме хваща за лапата.

— Не се притеснявам. Мисля, че мога да живея с „пещерна лисица“. За мен ще бъде невероятно удоволствие да те запозная с някои от предимствата на нашата епоха.

Отново се изкачваме на повърхността. Вървим сред обрасли с храсти долчинки, сред съвършено природно равновесие между растения и животни. Въздухът е невероятно чист, съдържанието на кислород е толкова високо, че ми премалява; или може би причината се крие в близостта на Рете. Не говорим много. Тя ми показва някои от най-красивите участъци в местността. Твърди, че тук някога е била люлката на човешката цивилизация — земите между реките Тигър и Ефрат. Две ледникови епохи ни делят от моето време. С увеличаването на водните запаси и полагането на грижи за почвата тук отново са израсли райските градини. Тя се усмихва, докато ми разказва всичко това. Хваща лапите ми и ме отвежда пред един малък отвор в земята, по-малък от предишния.

— Сега ще видиш моя дом. Живеем в малки общности или сами. Предпочитам да живея сама, но повечето от нас живеят по двойки.

Спускаме се дълбоко под земята. Спираме и се оказваме на място, което е точно копие на онова горе. Не мога да повярвам, че сме под земята. Оглеждам се.

— Разбираш ли, Франки, обичам природата. Предпочитам нещата такива, каквито са. Ела, ще ти покажа как готвя.

Рете разполага с малко каменно огнище. Чудя се как успява да готви, без димът да изпъльва това, което въпреки

камуфлажа би трябвало да е подземна пещера.

— Не се задимява. За гориво използвам специални дървени въглища. Те осигуряват топлина, но нищо повече. Виж, ето нещо подобно на дърво.

Подава ми го. Има кора и годишни кръгове. Невъзможно е да го различа от най-обикновена цепеница.

— Зная, че всичко това ти изглежда прекалено изкуствено, тъй като си живял в един истински свят, в истинско дърво, палил си истински огън, валял те е истински дъжд, брулили са те истински ветрове, но това е най-доброто, което имам. Ела да видиш спалнята ми.

Отвежда ме пред нещо, което прилича на дърво, на дъб. В ствала му е построена платформа, към която води стълба. Покатервам се след нея. За легло служат дървесни кори и слама. Тя се изляга върху им. Толкова е красива.

Трябва да е прочела мислите ми, защото веднага се изправя.

— Сигурно си много уморен, Франки. Можеш да спиш тук, ако желаеш, или пък ще ти пригответя друго легло. Чака ме доста работа по оформянето на доклада. Ще те събудя за вечерята, която ще пригответя сама.

Става от леглото. Не зная дали ми е внущила идеята или само ме е насочила към нея. Изведнъж се чувствам толкова уморен, че едва успявам да легна. Дори не я чувам да слиза по стълбата. Нямам време да обмисля случилото се. Смятах се за голям умник, който може да разреши всеки проблем, но миг преди да заспя, решавам, че съм доста глупавичък.

Когато се събуждам, с изненада откривам, че Рете лежи до мен. Будна е и ме наблюдава. Обръщам се към нея.

— Толкова ми беше приятно да те наблюдавам, Франки. Спиш много по-дълбоко от нас, а и сънищата ти са много по-различни.

— Можеш ли да виждаш сънищата ми?

— Същото умение притежаваш и ти. Надявам се, че нямаш нищо против. Исках да науча повече за теб. В сънищата се крият подробности, за които самият ти не

подозираш. Най-важното, за което дори аз нямах представа, е колко самотен и отчужден си бил в собствения си свят. Сигурно е било ужасно. Сънува някаква Лучия и друго същество на име Доминик. Да не би да са твои брат и сестра?

Разказвам й за Лучия и Доминик, за това, че са хора, които са ме научили да чета, да говоря, за капана, в който попаднах, за това как започнах да се боя от хората заради тяхната агресивност, но продължих да обичам децата, за парите, които изкарвах с писане на детски книжки.

— О, да, книги. Сега са останали много малко книги. Те възпрепятстват пълноценното общуване. Общуваме с помощта на говор и телепатия, които са далеч по-съвършени методи. Книгите са сред феномените на твоята епоха, които така и не успяхме да разгадаем. Хората останаха привързани към печатното слово като начин за предаване на мисли дълго след откриването на алтернативни методи. Книгата, думата, напечатана на хартия, насила ограничава езика, лишава го от неговото богатство и го свежда до няколко символа. Изключителното използване за комуникация на тези символи сериозно ограничило развитието на човешкия ум. Книгите са временна необходимост, но продължили да съществуват дълго след като станали излишни. Защо на хората е било необходимо толкова време да създадат литература, основана на човешкия глас, и да я пренесат върху ленти и дискове?

Толкова ми е приятно да лежа до Рете. Чувствам се ободрен, копнея да се измия, да се почувствам чист. Наистина не ми се говори за книги, не искам и да ги защитавам. За мен те са начин за предаване на познанието. Привързан съм към тях, макар да съзнавам, че Рете е права.

— Да, Франки, да се изкъпем заедно. Откри ли вече антигравитацията?

— Не. Мислил съм по въпроса, но не съм открил решението. Както вече споделих, бързо изминавам

големите разстояния, изпитвам усещането, че летя, но това е всичко.

— О, антигравитацията е нещо съвсем различно. Ела да се изкъпем и ще ти покажа как става.

Качваме се по стълбата. Усещам аромата на нещо вкусно. Що се отнася до храната, предполагам, че лисичият род се е променил след радикална мутация и петдесет хиляди години еволюция.

По принцип лисиците не са големи чистници, като изключим навика да облизват лапите или козината си. Но аз се научих да плувам в езерцето край моето дърво. В зимника монтирах миниатюрен душ, който да използвам в студените дни. Нямах търпение да се изкъпя и се чудех как са решили въпроса в бъдещето.

Близо до спалнята има каменна стена; от нея се стича водопад. Когато дойдох, чух шума на водата, но бях прекалено уморен, за да обърна внимание. Може би точно този звук ме е приспал. Рете застава под струята; следвам примера ѝ. Водата е топла и леко парфюмирана. Носи се свеж и чист аромат.

— Сега ще ти покажа как използвам антигравитацията. Ако се къпеш или танцуваш, усещането е невероятно.

Затваря очи, вдига лапи и поема дълбоко дъх. Отделя се леко от пода и бавно се понася край мен. Гледката е толкова красива, Рете се движи грациозно във въздуха, извива тялото си. Смее се, докато я наблюдавам как застава под водата, потъва леко от силата на струята, сетне се измъква и отново се издига нагоре.

— Виждаш ли, Франки, не е ли чудесно? Направи го и ти.

— Какво да направя? Как да полетя?

— Първо поеми дълбоко дъх, сетне вдигни лапи към небето и помисли за облаците и птиците.

Подчинявам се.

— А сега се съсредоточи върху безтегловността. Опитай се да се отървеш от тялото си, все едно е кал,

полепнала по обувките ти. Скоро ще се научиш да го правиш сам. Всъщност е по-лесно от плуването.

Концентрирам се и в първия момент не усещам нищо. Сетне се отгласквам леко с крака и се отделям от земята. Оглеждам се, тялото ми е разположено хоризонтално на дъното на басейна. Започвам да ритам и да греба с лапи. Сякаш плувам. Чудя се защо досега не съм успявал да го направя. Обръщам се във въздуха и поглеждам към изкуственото небе, което се мережелее сред дърветата. Наистина летя.

— Успях, Рете! Дали атмосферата е различна? Защо не можах да го направя досега?

Рете се носи край мен, докосва лицето ми с влажната си опашка, носеща нейната миризма и аромата на парфюма от водопада. Страхувам се, че ще изгубя концентрацията си и ще падна.

— Просто никога не си се досетил да го направиш, Франки. В състояние си да вършиш толкова много неща, за които нямаш представа. Ще те науча. Сигурно е доста трудно да откриваш всички тези неща, за които не си имал представа.

Носим се във въздуха, гмурваме се под водопада. Невероятно е! Сетне се прехвърляме в друг участък, където духат струи топъл въздух, също ароматизиран, който ни изсушава бързо. Рете ме доближава. Поглежда ме право в очите.

— О, как ми се иска да засвири музика, Франки. Бих желала да потанцуувам с теб. Умееш ли да танцууваш?

— Никога не съм опитвал. Нямах партньорка.

— Вече ти обясних: не си се сетил. Заедно ще преживеем радостта от открытието. А сега да хапнем. Сигурна съм, че това е едно от нещата, които умееш. Между другото, умирам от глад.

Спуска се на земята и тръгва към примитивната си кухня. Следвам, я като се нося във въздуха.

— Рете, как да сляза? Как да изключи антигравитацията?

— О, лесно е: изключи мисълта си. Направи го бавно и близо до земята, за да не се нараниш.

Спазвам указанията ѝ и постигам успех. Удрям леко колената си, но успявам да се изправя. Отначало земното притегляне сякаш ме мачка, но бързо свиквам с него. Възможно ли е гравитацията да е свързана с психиката? Господин Нютон би се изненадал да го чуе. С какви невероятни неща трябва да свикна!

Вечерята е превъзходна. Не съм сигурен какво ядем. Има вкус на пиле или патица, но не е същото. Всяко от блюдата има различен вкус, но като цяло се съчетават съвършено.

Докато вечеряме, разговаряме. Всичко е толкова цивилизирано, едва сега осъзнавам колко неприятно ми е било да се храня в самота. Рете ми назова имената на различните ястия. Подканва ме да опитам всевъзможни подправки. Уверява ме, че не ядем месо. Всяко блюдо е уникално, сякаш подчертава вкуса на останалите ястия. Подправките също подчертават вкуса на ястието, а не го променят или потискат.

Когато приключваме, се отпускаме на столовете. Облегалките им са извити и имат дупки за опашките. Рете се привежда.

— Имам много за разказване. На срещата вчера, докато ти спеше, бях определена за твой инструктор, който да ти предаде всичко, което сме научили през изминалите петдесет хиляди години. Извършил си първоначалния „голям скок“, но оттогава насетне ние сме открили и овладели множество умения, заложени в теб.

Аз също се привеждам. Намирам се в толкова странно положение, аз съм първобитно същество, заобиколено от създания, които го превъзхождат по знания, умения, мъдрост. Седя и чакам. Защо никога не съм се сетил да направя такъв стол? А просто имитирах столовете, които използват хората?

— Основното, което трябва да разбереш, е, че вероятно не си продукт на абсолютно случайна мутация.

Нашите учени — астрономи, математици, геолози, астрофизици и други, работещи в неизвестни за теб области от метафизиката и космологията — вярват в съществуването на времеви цикъл от порядъка на петдесет хиляди години, който е критичен за развитието на планетата. Този времеви цикъл се повтаря в дву- или триизмерна форма или сила, и води до значими мутации.

Нашите генни инженери са убедени, че естественият подбор, еволюцията, както понякога я наричат, не е в състояние да обясни някои от драстичните промени във флората и фауната на планетата. Да, той е важен фактор, непрестанно протичащ процес и вероятно, когато те подложим на генетични изследвания, ще открием известни различия между теб и нас, но те ще бъдат незначителни.

Слушам напевния й говор. Опитвам да се съсредоточа върху думите ѝ, но не мога да откъсна поглед от очите ѝ, копнея да заровя лице в опашката ѝ или да погаля муцунката ѝ с моята. Тя се усмихва, носът ѝ трепва леко. Опашката ѝ поруменява.

— Може би сме сгрешили в преценката си. Не би трябвало аз да ти обяснявам всичко това. Виждам, че не ме слушаш.

— Извинявай, Рете. Моля те, продължавай. Ще се опитам да следя мисълта ти.

— Аз самата имам същия проблем, Франки, така че не е нужно да се извиняваш.

Поема си дълбоко дъх, вдига поглед към изкуственото небе. Шията ѝ е толкова изящна, тънка, оцветена е като опашката ѝ.

— Доколкото ни е известно, времето само привидно подлежи на линейно измерване, без ясно очертани начало и край. Но математиците ни са сигурни, че това не е вярно, че времето се огъва, както се огъва и пространството. Заблуждава ни фактът, че разполагаме с малък отрязък от време, който ни изглежда прав, безкраен, вечен.

Според теорията взаимносвързаното движение на планетата, Слънцето, слънчевата система, галактиката,

огромната вселена води до цикъл от петдесет хиляди години. Тогава нашата планета се движи по огромна крива, която се пресича с по-ранни времена. Това става на всеки петдесет хиляди години.

Възходът и гибелта на динозаврите, ерата на влечугите, които са били открити по твоето време, подкрепят тази теория. Учените ни се върнаха във времето и откриха, че между радикалните мутации, които водят до значими промени в живота на планетата, съществува зависимост. Не винаги цикълът води до очевидна промяна, понякога сякаш пропуска сто или сто и петдесет хиляди години, но промените винаги се извършват според ритъма на този цикъл.

Тя спира, за да провери дали проумявам смисъла на „лекцията“ ѝ. Полагам невероятни усилия да се концентрирам, да разбера, но очите ми и мислите ми непрекъснато се насочват към красивата Рете, която стои пред мен.

— Двата най-пресни примера са радикалните мутации на примата — от маймуна към човек, и на обикновената лисица към свръхлисица. Първото ново създание, човекът, се е появило преди около сто хиляди години. То господствало в продължение на няколко хилядолетия, включително и през епохата, в която си живял.

Между другото, Франки, животът на мутиралите лисици продължава между сто и трийсет и сто и петдесет години — двойно повече от човешкия. Аз съм на трийсет и пет, малко по-възрастна съм от теб; надявам се, че нямаши нищо против.

Поглежда ме в очите, прониква в мислите ми. Зная, че няма да я разочароват. Тя отмества поглед, напуска и мислите ми. Но се усмихва.

— Проучванията на времето ни убедиха, че ти си мутацията, планирана за твоя период. Радикалната мутация се е оказала успешна и е довела до създаването на днешната ни цивилизация. Разбираш ли?

Разбирам, но още не мога да повярвам. Умът ми не е подгответен за подобно мащабно възприемане на процесите, които текат в природата, на планетата, във времето. Поглеждам я.

— Но какво значение има това? Защо сте ме търсили, защо ме доведохте тук? Не се оплаквам, твоята компания ме прави щастлив, но очевидно мутацията е успяла, защото ти си тук, защото неизвестно как съм успял да създам потомство.

Носът ѝ трепва, очите ѝ примигват.

— Имаш ли нещо против да запиша някои от отговорите ти, Франки? Опитвах се да разкажа на колегите си за твоите невероятни логически способности, но не ми повярваха. Разбираш ли, те продължават да те смятат за примитивен вид, както учените от твоята епоха са наричали кроманьонски човек или неандерталец. Вероятно разликата във времето ги прави високомерни. Предполагам, не им се иска да признаят, че петдесет хиляди години цивилизация и еволюция са довели до незначителни промени.

— Продължавай, Рете. Аз обаче съм на противоположното мнение. Удивен съм от превъзходството ви във всяко едно отношение. За мен беше истински шок да се превърна в малоумен невежа.

— Уверявам те, че грешиш. Позволи ми да добавя още нещо. Сега ще разбереш защо те измъкнах от твоето време, защо проявявам толкова голям интерес към теб.

Подозираме, че радикалната мутация води до нежелани промени в родовата памет. Сякаш вибрациите и мисловните процеси връщат новата мутация към по-ранни времена. Нещо като своеобразна носталгия, комплекс от неосъществими желания.

Смятаме, че това са новите умения, присъщи на следващия мутант. Тук, в този времеви цикъл, започваме да разсъждаваме по този начин. Например не можем да пътуваме напред във времето, само назад. Учените ни

отчаяно се опитват да преодолеят бариерата, да надзърнат в бъдещето и дори да го посетят.

Усилията им са насочени към телесна или ментална трансмиграция към космоса, към други планети, може би други галактики.

Други провеждат опити, свързани с животинска фотосинтеза — слънчевата светлина трябва да осигури огромна енергия, която да замести обичайната храна. Списъкът е безкраен.

Вече започнахме да осъзнаваме предела на способностите ни. Нашите философи, психологи, социолози изучават същността ни, откриват регресии към предишната ни идентичност като примитивни лисици — ативистично поведение, което не одобряваме, но с което не можем да се преборим. Станали сме по-безскрупулни, по-горделиви, по-тесногръди, по-жадни да се възползваме от ситуацията, отколкото би трябало да бъдем. Гордеем се с омразата си към насилието, с желанието да съхраним планетата, но ако ни се предостави сгоден случай или някой животински вид изпадне в криза, взимаме своето.

Главата ми се замайва. Тези идеи са извън пределите на моето възприятие. В същото време отговарят на въпросите, които съм си задавал цял живот. Проблемът е, че не знаех как да ги формулирам. Толкова неща са ми били неизвестни. Рете се усмихва.

— Франки, сигурно си се уморил да ме слушаш, но трябваше да научиш всичко. Сега свършвам. Да, най-после научаваш отговорите на въпросите, които са те измъчвали през целия ти живот. Вероятно ти е било много трудно да разсъждаваш върху тях, без да има към кого да се обърнеш за помощ, без да разполагаш с достатъчно информация, за да намериш отговорите. Вече привършвам, моля те, изслушай ме.

Идеален пример за нашите ограничения е отношението ни към хората тук. Отучихме ги от

привичната им войнственост, съперничество, агресивност. Опитваме се да ограничим склонността им да подражават, да се подмазват на онези, които намират за по-висши от тях. Раболепието им е аналогично на поведението на опитомения вълк, кучето, което хората са отглеждали в твоята епоха.

Да се възползваме от регресивното поведение на човека противоречи на нашите закони, но някои лисици го правят. Дори онези, които не го одобряват, трудно отблъскват сервиленото желание на хората да участват в живота ни като наши слуги. Това е проблем.

Има и други предупредителни сигнали, на които от скоро започнахме да обръщаме внимание. Това е признак, че бъдещата мутация няма да притежава въпросните недостатъци и чрез някаква регресивна еманация ни помага да се отърсим от тези недостатъци.

Най-важното е, че според специалистите ни по социална психология желанието за промяна, осъзната необходимост от промяна, произлиза от новите мутанти, които ще притежават тези умения и способности, но не и нашите недостатъци. Поради това смятаме, че сме на прага на новата мутация.

Не съществува метод, чрез който да измерим физически онова, което наричаме време, неговото положение или отместване. Реални са единствено движението на небесните тела спрямо Земята и привидно родовия аспект на нашето съществуване, но психологическото обяснение вече е налице.

Следователно смятаме, че трябва да служим като пазители на планетата, закрилници на всички видове. Поради тази причина върнахме първоначалния облик на планетата, чиста и незамърсена, където природата е основен източник. Живеем в подземия и непрестанно търсим мутанта, който се надяваме да се появи, за да ни помогне да защитим Земята, да помогне на нашата планета да направи следващия скок в своето развитие.

Проучванията ми бяха своеобразно връщане в миналото, което да открие как се е появила великата мутация и как е оцеляла. Интересувахме се от самото начало от теб, Франки, основателя на нашата цивилизация. Това е опит да разберем, да вземем участие в твоята мутация, за да се подгответим за бъдещето си на по-низши същества на тази планета. Надяваме се промяната да стане с минимално чувство на обида и враждебност, безболезнено преминаване на властта в ръцете на онези, които ще изведат Земята на по-висш етап в развитието ѝ. Разбираш ли?

— Да, но вие вече знаете, че сте тук, че неизвестно как това се е случило, то е реалност. Защо се интересувате от причината, от началния тласък? Нима всичко това не е *ex post facto*? Мисля, че не разбирам.

Тя ме поглежда, носът ѝ трепва.

— Отново попадна право в целта. Да, съществува цяла философска школа, която разглежда този въпрос. Становището ти е много практично и логично, след като въпросът „как“ е по-маловажен от въпроса „какво“ се е случило.

Проблемът е, че не сме така сигурни, както са били учените по твоето време или дори нашите учени доскоро, че връзката между причина и следствие е пряка, линейна. Започваме да подозирате, че това е поредната заблуда, че от теоретична гледна точка изминалите петдесет хиляди години могат да бъдат заличени или да протекат по коренно различен начин, ако не са налице някои жизненоважни елементи на абсолютната последователност. Това е друга причина за беспокойство. Знаем, че сме в състояние да се върнем в твоето време, наблюдаваме го вече няколко века. Може би нещо, което сме направили или не сме направили, ще превърне цялата ни реалност в илюзия, мираж и светът ни ще рухне всеки момент.

Започвам да разбирам. Току-що чутото е толкова значимо и така надминава досегашните ми представи, че съм като замаян. Тя продължава:

— Преди петдесет хиляди години много от уменията, които притежаваш — и които ние също притежаваме — са били предсказани от учени, писатели, дори автори на комикси.

Хората са постигнали напредък в областта на ядрената енергетика, който бил преждевременен. Тяхното емоционално и умствено развитие не били на необходимото равнище, за да се справят с тези сили. Времената били опасни и било жизненонеобходимо някои от нас, първите, да проумеят какво става, да проникнат в онази епоха и посредством умствена манипулация да предотвратят евентуалната ядрена касапница.

Поглеждам я с изумление.

— Искаш да кажеш, че сте наблюдавали използването на ядрени оръжия в моята епоха? Когато пуснаха онези бомби над Хироshima и Нагазаки, за да сложат край на войната с Япония, се уплаших за бъдещето на човешката раса, на живота въобще.

— Да. Поехме този риск. Надявахме се, че когато хората проумеят ужасната сила, която могат да отприщят дори на това примитивно ниво, ще се опомнят, ще престанат, но останахме изльгани. Амбициозни, враждебно настроени към околните, роби на господарския си манталитет, те загърбиха разума. А наблюденietо, което провеждахме през последвалите няколко века, беше (или от гледна точка на твоето време) ще бъде още по-щателно.

Разбираш ли, съзnavахме, че светът е изложен на опасност. Знаехме, че неизвестно как сме успели да оцелеем, но искахме да предпазим планетата и живота на няя от сериозни катаклизми. Стеснихме до минимум кръга от възможностите и стигнахме до извода, че сме пред прага на мутацията, която е в основата на цялото ни съществуване. Щяхме да се родим всеки момент!

Все още съществува възможността страшна катастрофа да заличи нашето съществуване, нашата история. Наш дълг е да предотвратим това. А по-късно, много след твоето време, с разпространението на още по-

смъртоносни оръжия, задачата ни стана хиляди пъти по-трудна.

— Рете, говориш за миналото и за бъдещето така, сякаш между тях няма връзка. Ние сме тук, разговаряме, обсъждаме всичко това, а ти продължаваш да твърдиш, че никаква катастрофа може да заличи нашето минало. Не те разбирам.

— Умът ти все още е ограничен от концепциите за линейно време и причинно-следствена връзка. Трудно е да промениш мисленето си.

— Откъде знаете, че следващата по-висша раса не наблюдава вас? Откъде знаете, че те не са ви подтикнали да се върнете в миналото и да ме потърсите?

— Не знаем. Но дълго обсъждахме подобна възможност. Цял клон от нашата наука се занимава с откриването и комуникацията с евентуалните наблюдатели. Всички ние, които съзнаваме своите ограничения, своите недостатъци, се надяваме те да са тук.

— Твърдиш, че всичко е взаимносвързано. Че между циклите вероятно съществува някакво ментално застъпване. Мислиш ли, че наблюдението изисква физическо присъствие?

— Да, така смятаме. Според нас единствено при последните няколко мутации е съществувала възможност за ментално или физическо застъпване, но не можем да го твърдим със сигурност. Колкото по-назад във времето се връщаме, толкова по-опасно става, все по-трудно се ориентираме. Когато бях в твоята епоха например, достигнах границите на своите способности като антрополог. Специалистите могат да стигнат и в по-далечното минало, те са преодолели поне пет различни цикъла от около двеста и петдесет хиляди години, но е много трудно и опасно. Така загубихме мнозина от нас.

Млъква, изправя се, заобикаля масата и застава до мен. Започва да гали нежно лицето ми с прелестната си златисторозова опашка. Очите ѝ блестят.

— Мисля, че поговорихме достатъчно. Намирам, че си изключително интелигентен, в известен смисъл по-интелигентен дори от нас, въпреки нашата еволюция и опита ни. Най-вероятно ще открием, че сме оцелели благодарение на невероятната ти умствена мощ и концентрация, на твоето упорство. Не мисля, че някога съм срещала лисица като теб.

Губя ума и дума. Сигурно приличам на най-големия идиот сред лисиците, докато я гледам с облещени очи. Ставам от стола и тя се приближава към мен. Отново се разтрепервам. Изпитвам непознато чувство. Гледам я право в очите, някаква вълшебна сила ме тласка към нея. Тя протяга лапи и поема лапите ми в своите.

— Искаш ли да те науча да танцуваш, Франки? За нас това е едно от най-големите удоволствия; лисиците обожават танците. Понякога си мисля, че към края на своето господство хората нарекли най-популярния си танц фокстрот^[1], за да маркират някаква следа към бъдещето. Но ние не тичаме в тръс.

Зарязваме съдовете на масата и Рете щраква с пръсти. Това е едно от нещата, които не умея; може би е доказателство за тяхната еволюция. Опитвам се да щракна скришом зад гърба си, но не успявам, явно лапите ми не са така гъвкави.

Музика, каквато никога не съм чувал, изпълва въздуха; сякаш блика от всички посоки и ни заобикаля, побутва ни един към друг, подканя ни. Рете се издига над земята, аз я следвам. Тя хваща лапите ми и бавно закръжава във въздуха. Въртим се и описваме сложни фигури. Това не е гимнастика, а балет, сякаш следваме заучени стъпки, които виждаме или чувстваме. Не откъсва поглед от мен, аз също я следя с очи.

Тя непрекъснато импровизира, като същевременно повтаря стъпките, докато ги науча. Имам усещането, че сме танцували заедно и преди. Опитвам се да я следвам, когато тя се отдава изцяло на музиката, да се движа в някакъв невидим, сложен контрапункт.

— Франки, та ти можеш да танцуваш, и то прекрасно. Влагаш повече сила от останалите лисици. Може би понякога стъпваш тромаво, но въпреки това си доста грациозен. Ако се поупражняваме, от теб ще излезе фантастичен танцьор.

Хайде, искам да следвам твоите движения. Досега аз водих, вече ще следваме твоя танц. Искам да те опозная по-добре, а танцът е най-съвършеният метод за общуване между лисиците, по-добър е дори от речта или телепатията. От теб се иска само да се движиш както тялото ти подсказва. Това е като антигравитацията — трябва да събудиш уменията си. Нужна ти е повече самоувереност, за да дадеш израз на прекрасните движения, които идват отвътре.

В началото танцувах бавно и неохотно, не се доверявам на инстинкта си, на природата си. Но когато Рете подхваща стъпките ми и ги усъвършенства, ставам по-уверен, по-убедителен. Чувствам топлината й, грацията на тялото й.

Танцувахме дълго, а не чувствам никаква умора. Поглеждам Рете в очите и потъвам в тях. Тя гали с опашка врата и лицето ми. Аз правя същото; оставаме дълго така, погълнати един от друг, откъснати от света. Гледаме се в очите. И двамата съзнаваме, че това е някакво вълшебство, нещо специално, не просто танц. Тя бавно се отдръпва от мен.

— Трябва да престанем или антропологът в мен ще се изгуби в розов облак от мечти и ще напусне това време и пространство, или пък ще загубя концентрацията си и ще падна на земята.

Бавно се спускаме. За пръв път в живота си съм влюбен. Усещам, че тя споделя чувствата ми. Хващаме се за ръце и се качваме в спалнята й; там танцът ни продължава, вече в условията на гравитация, но с най-голямата нежност и страст, които мога да си представя. Абсолютно неопитен съм, но тя ме води като в танца, учи

ме, помага ми да изкача неподозирани върхове на чувственост и наслада.

Сетне заспиваме. Събуждам се пръв. Осветлението в дома ѝ, което подражава на слънчева светлина, е леко приглушено, все едно е ранно утро. Оглеждам се, чиниите от масата са изчезнали незнайно как. Всичко е подредено. Нима в този свят на бъдещето има слуги? Дали сервилните хора не са дошли да изчистят? Не мога да повярвам, но хич не ми пуква. Лягам отново. В съня си Рете ме гали нежно с опашка. Лежа неподвижно, чувствам я толкова близка. Собствената ми опашка почти покрива нейната и започва да я милва и да изследва тялото ѝ. Няма я крилатата страсть от предната нощ; това е нежно сливане, каквото не смятах, че съществува.

Толкова съм щастлив от любовта ни, че всичко останало ми се струва незначително. И все пак нещо в първобитното ми минало трови мислите ми. Дали тя постъпва така с всички лисици? Дали това не е поредната приятно прекарана вечер на една свободна женска лисица от бъдещето? Умът ми на свръхлисица твърди, че това няма значение, че никой не притежава другия, че в една връзка желанията не са заповеди, но все пак аз принадлежа на моето време.

Наблюдавам я, докато спи; сетне Рете отваря очи.

— Ти си тук, нали? Не съм те видяла само в съня си. Наистина си Франки Фърбо, нашият прародител. Чувствам се така, както сигурно се е чувствала Ева до Адам. Благодаря ти, Франки. Сега животът ми има смисъл. Нямах представа, че мога да обичам толкова силно.

Виждам, че говори искрено. Ужасно се срамувам от мислите си преди малко.

— Оправдавам те, Франки, защото идваш от друго време, където лицемерието е нещо обикновено.

Усещам как носът ми трепва.

— Рете, липсата на тайни е сред най-ужасните неща в свят, населен с телепати.

— От теб зависи. Винаги можеш да спреш достъпа до мисълта ти. Някой път ще ти покажа как да го правиш. Сега четенето на твоите мисли, интензивността на чувствата ти ми доставя огромно удоволствие. Позволи да проявя egoизма си още малко.

Прегръщам я. Тя се притиска към мен силно, но нежно. Изпитвам невероятното усещане, че телата ни се сливат.

— Рете, зная, че не е необходимо да го казвам, защото вече го знаеш, но все пак искам да се насладя на думите: обичам те. Не искам никога да се разделяме.

Оставаме прегърнати, чувам сърцето ѝ да бие до моето. Не мога да повярвам, че не сънувам. Дори нещата, които ми разказа Рете, ми изглеждат по-малко невероятни от чувствата ни. Дълго лежим така. Сетне тя се откъсва от прегръдката ми и ме поглежда в очите.

— Хайде, скъпи, трябва да отидем в изследователския център. Чака ни много работа. Моля те, опитай се да се сработиш с тях.

Не е нужно да ѝ отговарям. Тя знае. Искам да помогна с каквото мога.

Пътят към центъра минава през гора и покрай едно езеро. Изминаваме го, като се държим за лапи и от време на време се галим с опашки или спирате, за да се прегърнем. Говорим само чрез телепатията; имаме да си казваме много неща.

Край езерото виждаме двама души да ловят риба. Те ни мащат с ръце, сетне прилепват длани като за молитва и се покланят. Рете повтаря същите жестове. Следвам примера ѝ.

— Съжалявам, Франки, трудно е за мен. Не зная как да постъпя. Улавям се, че избягвам хората, защото ми става неловко от тази им реакция. Зная, че те са искрени, правят го от уважение към нас, благодарни са ни за красивия и спокоен свят, в който живеят. И все пак понякога ми се

иска да покажат малко недоволство, враждебност, както е било в самото начало на нашето превъзходство. Познавам човешката природа. Невероятно е, че подобно раболепие замества дълбоките им чувства на гняв и покорство. Да вървим.

Пристигаме в изследователския център. Огромната конферентна зала е полупразна. Масата по средата е заменена с по-малка, до която седи млада женска лисица.

— Приятно ми е да се запознаем, Франки Фърбо. Казвам се Гая. Доктор Плайзерт ви очаква.

Следвам Рете. Влизаме в малка стая, където е монтирана огромна по обем апаратура. Доктор Плайзерт е голяма лисица с големи черни косми около муцуната, които приличат на човешка брада.

— Моля те, Франки Фърбо, би ли седнал на този стол?

Сядам. Наблюдавам Рете. Тя се кани да напусне стаята. Не искам да се разделяме.

— Сега се връщам. По-добре да изляза, тъй като изльчваните от мен чувства могат да провалят опита.

Тръгва си. Доктор Плайзерт прикрепя към тялото ми различни датчици. Нахлупва на главата ми огромен шлем. Непрекъснато проверява записващите устройства.

— Искам да запиша всяка мисъл от раждането ти до този момент. Имаш ли нещо против?

Кимам в знак на съгласие. Питам се дали телепатите имат нужда от подобна сложна апаратура, но може би им трябва запис, който да анализират. Интересно как ли ще възприемат мислите ми от последните двайсет и четири часа.

Не усещам нищо, чувам само леко бръмчене като пренапрежение на тока.

Доктор Плайзерт изключва апаратурата, проверява показанията ѝ. Връща се при мен усмихнат. Не се учудвам. Вече съм разбрал от собствен опит, че лисиците са много дискретни, но притежават и тънко чувство за хумор.

— Всичко е наред. Ще изпратя данните на доктор Аймейс; ще ги прегледа и ще се срещне с теб след няколко минути. Тя е най-добрият ни психосоциолог. Изчакай в приемната.

Рете ме чака отвън. Умовете ни се сливат, разбираме колко щастливи сме, че отново сме заедно.

— Значи сега ще се срещнеш с доктор Аймейс. Е, приятно ми бе, че се запознахме, Франки. Доктор Аймейс е една от най-красивите лисици и при това е изключително талантлива.

Рете чете мислите ми.

— О, не. Не познаваш способностите й. Но въпреки това ще те чакам.

Няколко минути по-късно Галя отново ме вика. Въвежда ме в друга стая. Зад огромно бюро с необикновена форма и променящ се цвят седи невероятно красива лисица. Зяпвам я.

— Да, ясно е, че си един от нас. Реакциите ти не са много по-различни от реакциите на съвременните ти събрата.

Изящният ѝ бледорозов нос трепка от задоволство.

— Току-що проследих живота ти. Ти си най-необикновената лисица, която съм срещала. Не очаквах подобна сила и мъдрост у първобитно създание. Може би в процеса на еволюция през последните петдесет хиляди години сме загубили повече, отколкото сме спечелили. Или пък наистина си изключителен, дори в сравнение с нас.

Наблюдавам я мълчаливо. Рете има известно право. Тази лисица прилича на вещица. Умът ѝ прониква в моя, кара го да танцува, както аз танцевах с Рете. Сетне свежда поглед.

— Можеш ли да ми отговориш на някои въпроси?

Има ли нещо, което да не знае?

— Разбира се, нали затова съм тук.

— До снощи не си имал никакви сексуални връзки.

Това е твърдение, не въпрос. Не отговарям.

— Имаш ли някакви предположения и догадки по въпроса как си оставил потомство?

Затварям очи и се замислям. Очевидно това е основната грижа на тези лисици, стане ли въпрос за мен и моето минало.

— Не смятам, че съм се клонирал. Нямам достатъчно познания по въпроса, а според това, което зная, мисля, че по мое време — не забравяй, че съм на двайсет и шест, плюс-минус няколко години — науката не е била толкова напреднала.

Освен това подозирам, че при висшите бозайници клонирането ще възпроизведе създания от същия пол. И те няма да могат да се размножават. Дори да ме клонирате тук и да ме из pratите обратно, пак ще срещнете същия проблем.

Сигурен съм, че никога не бих могъл да имам сексуални отношения с примитивна лисица. Невъзможно ми е дори да го помисля. Съжалявам.

Ако бях женска лисица или пък хирургията ви беше достатъчно напреднала, за да смените пола ми, бихте могли да ме оплодите тук и да ме из pratите обратно. Това е вариант.

Тя кима бавно. Носът ѝ не трепва.

— Явно си обмислил всички възможности освен една.

Усмихва се и продължава:

— За съжаление нашите закони не биха я допуснали.

Мълква, сетне отново ме поглежда.

— Генният анализ показва, че през тези хилядолетия сме претърпели съвсем незначителна еволюция; не можем да те разгранишим от нас като отделен вид. Би могъл да имаш потомство с някоя от нашето време.

Протяга ръка и докосва червена окръжност на бюрото си. Вратата зад мен се отваря. На прага стои Рете. Веднага забелязвам, че тя отстъпва по красота на докторката, но за мен си остава най-прекрасното създание на този свят. Явно е прочела това в очите и в мислите ми,

зашпото от нея долита вълна от топли чувства. Доктор Аймейс ни наблюдава с усмивка.

— Е, трябва да кажа, че рядко съм била свидетелка на подобна сцена.

Красивата ѝ розова опашка потъмнява. Рете приближава и поставя лапи на раменете ми.

— Не е ли чудесен, Темил? Не мога да ти обясня какви чувства изпитвам към него.

— Не е необходимо; току-що проследих целия му живот, който е едно невероятно приключение. Знаеш ли, че в началото Франки е бил нечистопътно създание, което е живеело в земята, а сетне сам-самичък е поставил основите на нашата култура, етика, език? Трудно ми е да го повярвам. Не се учудвам, че си толкова влюбена, излишно е да те питам дали ще направиш онова, което смятаме за необходимо.

— С радост ще го приема, защото ще осмисли живота ми.

Едва сега разбирам. Не мога да повярвам. Доктор Аймейс става и ни подканя да я последваме.

— Елате, комисията се е събрала, за да вземе решение. Ще срещнем ожесточена съпротива, но се надяваме разумът да надделее.

Тръгваме след нея. Държа Рете за лата. Умът ми не може да проумее току-що казаното, но тялото ми посреща идеята с радост. Не искам да заставам пред комисията, искам да се върна в дома на Рете. Тя го знае.

В залата са се събрали повече от петдесет лисици. Някои са стари, с посивели муцуни, други са млади и енергични, с рижави мустаци. Доктор Аймейс застава пред тях.

— Ще говоря бавно, за да не се получи недоразумение. Препоръчвам доктор Рете Брайт да се върне с Франки Фърбо като негова съпруга. Сексуалното привличане между тях е изключително силно, а и тя няма нищо против. Генният анализ показва, че могат да създадат жизнено поколение. Не виждам друго решение.

Тя сяда. Започва оживено обсъждане — гласно и мислено. Думата взима възрастен лисугер:

— Но това противоречи на правилата ни. Никоя лисица не може да остане в миналото. Това може да унищожи природата, екологията на планетата. Може да промени причинно-следствения континум и да заличи целия ни род. Всички го знаем.

Той се оглежда, търси подкрепа. Разнасят се одобрителни реплики.

Доктор Аймейс става отново.

— Може би е така. А може би точно подобна промяна ни е събрала тук в тази зала. Връщането в миналото предхожда правилото, което сме установили, следователно не нарушава причинно-следствената връзка.

Отново сяда. Останалите оживено шепнат. През следващите два часа тече ожесточен спор. Сетне настъпва тишина. Рете става.

— Разбирам всичко, което казахте, приемам вашите възражения. Като антрополог, посветил живота си на търсенето на Франки Фърбо, мисля, че трябва да изкажа своето мнение.

Всички мълчат — и като говор, и като телепатия — и слушат.

— За мен е огромна чест да се върна с Франки Фърбо, най-интелигентната и разумна лисица, която познавам. Смяtam, че ще издържа на тежките условия на живот в примитивното минало. Както знаете, проявявам атавистичен интерес към древния начин на живот, който се опитвам да водя дори тук. Може би това е своеобразна подготовка за бъдещия ми живот в миналото.

Всички знаем, че във времето и пространството съществуват определени застъпвания. Може би са знак за предопределената ми роля.

Тя спира за момент, хваща ме за лапа и ме кара да застана до нея.

— Вероятно за вас не е тайна, че обичам Франки Фърбо и че и той ме обича. Смяtam, че ще живеем

щастливо при всякакви обстоятелства и ще отгледаме чудесни деца, които да развият нашата култура, да създадат нашата цивилизация. Моля ви, в наш общ интерес е това да стане.

Сядаме; настъпва продължителна тишина. Сетне комисията взима решение, без никой да промълви нито дума; общуват телепатично. Постановяват, че няма друг изход.

Когато осъзнаваме какво е станало, двамата с Рете се прегръщаме. Доктор Аймейс също ни прегръща. Останалите ни поздравяват по всички възможни начини — телепатия, думи, жестове, докато с Рете продължаваме да се прегръщаме смутени.

Една от по-възрастните лисици възворява ред. Всички притихват. Тя се оглежда, сетне се обръща към нас; носът ѝ не трепва, веждите ѝ са смиръщени.

— Всичко това е много хубаво, убедена съм, че взехме правилното решение, но не трябва да забравяме каква е човешката природа. Сега ни е трудно да си го представим, но по онова време на земята са живели над четири милиарда души. Преди тези две млади лисици да завършат своята мисия, населението на планетата ще стане пет милиарда. Нашите приятели ще се върнат във времето на хората. Самата мисъл за това ми е противна.

Знаем някои неща за човеците. Конкуренция, единоборства, войни, омраза, насилие — такъв е бил техният свят. Водели са непрестанна борба за надмощие и превъзходство. Избивали са се с милиони в ритуал, наречен война.

Спира за момент. Цари тишина. Сетне снижава гласа си почти до шепот:

— Можете ли да си представите как биха постъпили хората, ако разберат, че на планетата живеят същества, които ги превъзхождат във всяко отношение, които след време ще станат техни господари — безспорно добри господари, които ще се грижат за тяхното благополучие, но въпреки това господари?

Отново мълква. Тишината е абсолютна.

— Ще положат всички усилия, за да унищожат тези същества! Вероятно ще използват дяволските си оръжия, за да се отърват от нас. Помислете върху това. Трябва да намерим начин да се защитим!

От гледна точка на бъдещето явно сме намерили някакво решение, но кое е то? Трябва да се посъветваме с древните архиви и да изпипаме и най-малката подробност. Не бива да допуснем грешка.

Както знаете, необходимо е да проникнем сред хората, да се смесим с тях, като приемем техния облик, да използваме по-висшите си способности, за да установим контрол над тяхната политика, медии, убеждения. И когато дойде времето, те ще бъдат принудени да приемат неизбежното, ерата на лисиците.

Междувременно ще останем в сянка, ще развиваме способностите си, ще обучаваме младите, ще ги подготвяме да изпълнят своята роля.

Отново мълква. Очевидно е развлнувана дълбоко.
Диша тежко.

— Всички знаем, че максималният брой здрави деца, на които една двойка от нашата раса може да даде живот, е четири. Едно поколение е равно на четирийсет години. Знаем, че не са настъпили генетични отклонения. Може ли някой да изчисли колко години са необходими, за да станем един милион?

Някой вдига ръка.

— Като се има предвид, че не всяка двойка отглежда четири малки, това ще отнеме около хиляда години. Цифрата съответства на началото на нашия исторически период. След това оптималният брой от пет милиона ще бъде лесно постигнат и поддържан.

Лисицата сяда и всички взимат решение двамата с Рете да се върнем в хиляда деветстотин четирийсет и осма година.

— Уилям, в този момент Франки ме погледна. Очите му блестяха, но излъчваха тъга, защото бе прочел мислите ми, бе разбрал какво измъчва сърцето ми. После продължи:

„Върнахме се преди месец, Вилхелм. Подготвяме се да заминем за мястото, където ще живеем отсега нататък. Съжалявам, но не мога да ти кажа къде се намира; прекалено много е заложено на карта. Решението не е мое.“

— Но къде е Рете? Къде е жена ти? Бих искал да се запозная с нея.

Смаян съм. Къде се намирам? Кой седи срещу мен? Паметта ми бавно се възвръща. Осъзнавам, че мислено съм присъствал на заседанието на комисията, състояло се в далечното бъдеще, че въображаемо съм се превъплътил в лисица, в самия Вилхелм. Откривам, че седя в колибата на Вилхелм; гори свещ, пред нас стоят шахматна дъска и две чаши шнапс.

Преживяното през последните два дни минава пред очите ми като на филмова лента. Мисля, че ще полудея. Гласът на Вилхелм най-сетне достига до мен:

— Добре ли си, Уилям? Зная как се чувстваш. Изпий още една чаша.

Налива ми още шнапс. Опитвам се да го изпия.

— Честно казано, Уилям, главата ми се замая от историята на Франки. Чувствах се така, сякаш съм преживял всичко това, все едно съм бил там. Исках да тръгна с него, да му помогна в новия живот.

Сега разбирам, че не просто ми е рассказал случилото се, а е имплантиран тези спомени в съзнанието ми, също както размени нашите спомени. Искал е да се превърна в негов вестоносец.

Повярвай ми, че когато той завърши разказа си, сякаш бях самият Франки. Исках да се видя с Рете. За мен това бе като среща с Улрика, жива и любяща. Отново помолих Франки да ме запознае с жена си, а той отвърна:

„Тя беше тук, когато ти дойде, но стана невидима, за да защити и двама ни. Не беше сигурна каква част от истината ще ти кажа. В края на краищата тя се страхува от хората. Ела с мен, ще пием заедно чай. Вече й съобщих по телепатичен начин, че отиваме при нея.“

— Слизаме долу. Тя стои там — най-красивата лисица, която някога съм виждал. Говори най-мелодичния език, който някога съм чувал. Честна дума, това беше музика, кристален звън, жестовете ѝ бяха невероятно грациозни. Веднага разбрах защо Франки бе толкова влюбен. Почувствах се самотен.

След като си изпихме чая, той ми каза, че трябва да си вървя, чакала ги много работа. Повтори, че не бива да предавам разказа му на никого освен на теб, и то само ако потърсиш помощта ми. Отново го помолих да ме вземе със себе си, но той заяви, че е невъзможно. Решението не зависело от него.

— И така, ти дойде и ти разказах всичко. С течение на времето разсъждавах все повече върху случилото се. Споменът остана все така ясен в паметта ми, но вгорчен от значението му за човешката раса.

Помисли само, Уилям. Цялата ни цивилизация — композиторите: Моцарт, Бетховен, Шопен, Вивалди; художниците: Рембранд, Ван Гог, Дюрер, Шарден; писателите: Гьоте, Камю, Шекспир; нашите учени: Айнщайн, Хелмхолц, Щайнмейц, Опенхаймер — няма да означават нищо. Ще бъдат като опитомени животни, които се разхождат под слънцето.

Цялата ни политика, религията — се оказаха илюзия, игра за шепа фанатици. Всичко губи смисъла си. Времето ни изтича, а ние го белязахме с нашата глупост, войни, алчност, липса на любов един към друг. Провалихме се. Разбираш ли?

Трудно ми е да общувам с хората. Освен с теб. Няма с кого да поговоря сериозно. Като знам колко се е развил езикът, който говореше Рете, в сравнение с моя или с твоя, се чувствам обезсърчен. В сравнение с него нашият лисичи език напомня грухтене на свине.

Той мълква. Заплаква отново. Започвам да разбирам защо не искаше да говори с мен. Съжалявам, че дойдох, че успях да го открия. Детските ми приказки започнаха да ми се струват толкова глупави. Единственото нещо в живота ми, което има смисъл, са Каролин и децата ни. Искам да се върна при тях. Франки Фърбо вече не ме интересува. Мълчим известно време. Сетне Вилхелм продължава:

— Има още нещо. Франки ми разказа как възнамеряват да оцелеят. Прилича ми на истински „хилядолетен Райх“ и това не е шега, нито политическа пропаганда. Това е пъклен план.

Изслушвам го и се възхищавам на превъзходството на Франки. Опитах се да живея според съветите му, но без да ги следвам докрай; нямам толкова силна воля. Всичко, в което вярвах и заради което живях, губи смисъла си. Започвам да разбирам как се чувства Вилхелм.

Накрая двамата се сбогуваме. Кания го да ни погостува, но той отказва, щяло да му бъде прекалено трудно. Ще продължи да живее тук, в гората, да пие бира и да играе на *Schafskopf*. Разбирам го. Зная, че няма да се върна при него. Всичко свърши.

[1] Игра на думи: фокстрот — от fox — лисица, и trot — тръс. — Бел.прев. ↑

ГЛАВА 10

ЗАВРЪЩАНЕ У ДОМА

Взимам си чантата, която бях оставил в бараката зад колибата на Вилхелм. Пъхам книгата си вътре. Тъмно е. Поглеждам часовника си; два часът през нощта е. Не исках да пренощувам у Вилхелм. Той не ме покани, а и без друго в дома му имаше само едно тясно походно легло.

Поемам бавно по дългия път през гората. Спирам покрай *Alte Eiche*. Сега не ми се струва толкова стар. След като си научил какъв ще бъде животът след петдесет хиляди години, едно двеста или максимум триста годишно дърво не може да те впечатли особено. Опитвам се да прогоня печалните мисли от главата си. Не искам да заприличам на Вилхелм — тъжен, груб, разочарован.

Освен това не искам да повярвам на разказа му. Но защо да ме лъже? През месеците, когато живеехме заедно, не съм го виждал да плаче освен от непоносима болка. Не, той вярва в тази история, едва ли е съчинил всичко.

Пък и когато я разказваше, сякаш слушах самия Франки Фърбо, изпитвах усещането, че самият аз съм бил там, в онзи бъдещ свят. Всичко това наистина се е случило. Но сега, като вървя сам из гората, ми е трудно да го възприема. Умът ми продължава да отрича истината.

Ами ако Вилхелм наистина е говорил с Франки и господин Лисан го е изльгал? Не ми се вярва. Защо му е да лъже Вилхелм, а чрез него и мен? Доколкото зная, всичко, което ни е разказвал, дори и най-невероятните неща, се оказаха истина. Не, Франки не би изльгал.

А онази женска лисица би ли измамила Франки? Дали тя не е част от някакъв заговор, дали не е използвала хипноза или наркотици, за да убеди Франки, че е бил в бъдещето и че е родоначалник на нова раса от свръхнадарени същества? Но защо някой ще направи подобно нещо? Дали пък той не е жертва на някаква сложна и опасна самозаблуда?

Не, в това няма логика. Историята сигурно е истинска.

Вилхелм говореше за „хилядолетен Райх“, времето, необходимо на лисиците да поемат нещата в свои ръце по мирен път. Но това ми прилича на средновековната идея за хилядолетието, за вярата, че в хилядната година след смъртта на Христос ще настъпи краят на света, който хората познават, добрите ще бъдат възнаградени, лошите наказани и на земята ще се установи царството Господне.

Дълго време хората не правили нищо, освен да се молят, чакали да настъпи хилядолетието. Това е една от основните причини да наречем Средновековието Ерата на мрака. Едва след като хилядолетието отминало без нещо да се случи, започнал Ренесансът, истинското възраждане, невероятен изблик на смелост и енергия.

В известен смисъл вярата в епохата на лисиците прилича на вярата в установяването на Христовото царство. Цялата човешка дейност ще се обезсмисли, ще бъде оценявана от чужди същества, чужди критерии; ще се възцири някаква висша раса.

Това може да парализира човешката мисъл и усилия. Вилхелм е отличен пример — всеобщ пессимизъм, инертност, обезверяване, че си струва да полагаш усилия.

Нещо подобно се е случило при хиндуистите, които вярват в дхарма и карма, прераждането, кастите и всичко останало. Вече не се стремиш да се усъвършенстваш. В този живот трябва просто да живееш според очакванията — дхарма — за да подобриш кармата си за следващия живот.

Нищо чудно, че Вилхелм не искаше да ми разкаже за случилото се. Питам се защо Франки е искал да го научи и аз. Трябва да има някаква причина. Толкова грижливо ни учеше как да живеем по-добре, показваше ни грешките на хората, помагаше ни да станем по-добри. В известен смисъл ние бяхме негови ученици, негови емисари, които да помогнат на останалите да намерят верния път.

Но всичко това се случи, преди той да намери *собствената* си идентичност, *истинската* си роля в живота. Ние бяхме един преждевременен, многообещаващ опит от неговото минало. Сега е осъзнал реалността и може би е разbral, че усилията му са напразни.

Чувствам се измамен. Разбирам отчаянието на Вилхелм, гнева му, обезсърчението му. Улавям се, че реагирам на заплахата по примитивен, първичен начин — чрез съперничество, разрушение, насилие.

Обмислям дали да не се върна и да попитам Вилхелм къде е дървото, в което живееше Франки, да намеря лисана, неговата спътница и потомството им и да ги избия. По същия начин реагирах и когато Били заяви, че не вярва във Франки Фърбо и че иска да променя края на приказката. Промених го, като унищожих всичко, което бях създал заради него и останалите ми деца. Човек лесно се поддава на първичните си инстинкти. Никога не бих го направил, но това ви дава представа колко потиснат, самoten и предаден се чувствам.

Зная, че всичко е безсмислено. Нищо не може да спре прогреса и ако историята, която Франки е разказал на Вилхелм, е истинска, а аз съм убеден в това, лисиците ще господстват в бъдещето.

Каквото и да приема, то е обречено на неуспех. Това е самата истина, освен ако забравим теориите, че не е задължително между причина и следствие да има връзка или че бъдещето не подлежи на промени. Трудно ми е да проумея, да приема тази идея.

Освен това зная, че подобно поведение е глупаво и в пълно противоречие с живота, който трябва да водим, с всичко, на което ни научи Франки, с идеите, които промениха и ръководеха моя живот и този на семейството ми през изминалите четирийсет години.

Влизам в града и отивам в хотела. Нощният портиер е изненадан, че се появявам в такъв късен час, но ми съобщава, че имат свободна стая. Показва ми я. Облечен е в старомодна нощница, носи шапка с пискюл. Като прибавим очилата и дългите му мустаци, досущ прилича на герой от приказките ми за Франки Фърбо.

В стаята е прашно и мирише на плесен. Разтварям прозорците. Луната се оглежда във водите на езерото. Изключвам голямата лампа и оставям да свети само нощната до леглото ми. Единият край на дюшека е по-висок. Не мога да спя така; все едно се намирам в болница. Под истинския дюшек има още един, по-малък, с клиновидна форма. Издърпвам го и го опират до стената. Сега леглото е равно.

Уморен съм до смърт. Събличам се и се пъхвам под пухения юрган. Всичко в стаята е от истинско дърво или пък е боядисано в бяло. Гася лампата. Опитвам се да не мисля, но още ми се вие свят.

Не мога да възприема идеята за новото „хилядолетие“. Тя ми се струва малко тъжна. Заспивам с успокояващата мисъл, че хората няма да се самоунищожат. Това означава, че моите деца, внуци, правнуци след четирийсет поколения ще живеят в мир и спокойствие. Струва ми

се отлична сделка. Ако не бях толкова уморен, щях да се върна и да съобщя на Вилхелм добрата новина, но той вече я знае. Проблемът му произтича от неговата гордост. Най-сетне заспивам, защото съм проглътнал гордостта си и вкусът ми харесва.

На сутринта вземам влака за Мюнхен, откъдето само с едно прехвърляне пристигам в Торино, а оттам в Перуджа. Закусвам на *Bahnhof*. Толкова съм свикнал с Германия, с немския, че минава известно време, докато осъзнава, че се връщам към стария си живот в Италия. Трудно ми е да повярвам, че съм напуснал дома си само преди няколко дни.

Оглеждам забързаната тълпа. Сега всичко ми изглежда незначително. Чувствам се чужд, все едно наблюдавам мравуняк или животни в зоопарка. След като проумях, че всичко е мимолетно, в душата ми се възциари непознат до момента вътрешен мир. Дава ми сили да разбера, че няма да настъпи краят на света, напротив, животът ще стане по-добър. Така проумявам смисъла на неща, които доскоро не разбирах.

Всъщност всички знаем, че ни е даден само един живот, или поне аз така съм смятал винаги. Какво ме интересува, че в далечно бъдеще хората ще се превърнат в домашни любимци на някаква свръхраса?

Честно казано, ако погледнем нещата от друг ъгъл, бъдещето не се отличава особено от човешката представа за рай. В края на краишата според сценария човек напуска земния свят и се преселва в по-съвършен свят, където няма грижи и тревоги; там за него се грижи любвеобилният Бог; там човек е обичан. Светът на бъдещето прилича на този рай. Просто ние няма да го доживеем, за разлика от децата ни. Истинският ад е да нямаш деца, да не намериш чрез тях място в този рай. Нямам търпение да се прибера у дома, да прегърна Каролин и Били.

Качвам се на влака. Мятам чантата си на полицата в купето и сядам секунди преди да потеглим. Изненадан съм от спокойствието си. Може би съм изпаднал в шок, но това е малко вероятно. Негодуванието ми срещу Франки изчезна напълно през нощта. Той се опитваше да ни помогне в рамките на ограничените познания, които е имал тогава.

Очевидно е, че трябва да продължи мисията си и да се погрижи за сигурността и развитието на своя род на нашата планета.

Чудя се дали по другите планети в нашата галактика, във вселената, съществуват подобни еволюции и мутации, подобни пробиви във времето. Мисълта за това още повече ме успокоява. Започвам да се чувствам като привилегирован, посветен в бъдещето на планетата.

Пристигам в Перуджа късно вечерта. Велосипедът ми е на същото място, където го бях оставил. Каролин не е дошла да го прибере. Добре, че го заключих. Как ли ще се изненада от скорошното ми завръщане! Нямах представа, че всичко ще стане толкова бързо. Мисълта ми още се рее във времето, опитва се да проумее неговото значение и преходност. Умът ми не може да побере представата за времето, което описва огромен кръг в пространството. Но пък разбирам по-добре Франки Фърбо.

Едно е сигурно: след всичко, което се случи, никога няма да подложа на съмнение съществуването на Франки, времето, прекарано с него, приятелството с Вилхелм. Това е скъп спомен, който ще нося в душата си, без да искам от Каролин или от децата да ми повярват.

Докато се изкачвам по хълма, разбирам, че се радвам да видя малката ни къща. Не съм потиснат като през първата нощ, когато узнах истината. Чувствам се въодушевен, горд, че съм сред малцината, които знаят какво ще се случи, какво очаква света.

Повечето хора са откъснати от вечността на времето и остават заключени в мимолетния кръговрат на своя живот, но аз виждам отвъд своето време. Това ме прави щастлив. Какво значение има, ако хората вече не играят водеща роля, а се превърнат в част от *цялата земя*, защо не от екологията на вселената? Разбирам колко незначителен и нищожен съм, но в това усещане е заключен смисълът на едно повисше съществуване.

Когато отварям вратата, заварвам Каролин вкъщи. Мисля, че ме е наблюдавала как въртя педалите по стръмния хълм. Не е в стила ѝ да ми се хвърли на врата. Зная го.

Но се радва да ме види. Прегръщаме се и се целуваме, поглеждаме се в очите. В погледа ѝ чета въпроси, интересно какво ли вижда тя в моя. Малкият Били идва и прегръща и двама ни едновременно. Милвам го по главата. Всичките ни деца имат тъмнорижата коса на Каролин.

Жена ми и Били току-що са вечеряли, но слагат на масата каквото е останало. Каролин е приготвила лазания със спанак, която претоплена е още по-вкусна. Налива ми чаша от чудесния ни гроздов сок. Сещам се за бирата и шнапса, които пихме с Вилхелм; отдавна не бях консумирал толкова алкохол. Мисля си как ли се чувства сам в мрачната си колиба, заобиколен от своите страхове и тъга, докато аз, щастливецът, се радвам на красивата си жена и на прекрасното си дете. Струва ми се жестоко да разсъждавам толкова egoистично, но не мога да се променя. Съзnavам, че се хиля като идиот.

Зная, че Каролин очаква да ѝ разкажа какво се е случило, какво съм открил. Сигурен съм, че е скрила от Били истинската причина за заминаването ми. Излишно е да го тревожи.

Не зная защо, но не съм готов да разговарям. Питам се дали Франки би искал да запазя всичко в тайна, или да го споделя със семейството си. Зная, че Вилхелм имаше право да разкаже случилото се единствено на мен; може би условието важи и за мен, но се съмнявам.

Нуждая се от време да обмисля случилото се. Ако Каролин повдигне въпроса, ще ѝ кажа истината, макар да не съм готов. Все пак се съмнявам, че ще ме попита. Това си е мой проблем, търсенето на Франки е моя грижа и тя няма да се меси. Такава си е Каролин.

Слагаме Били да си легне. Той се свива в най-далечния край на кревата, така че двамата с Каролин оставаме почти насаме. Вече споменах, че бях отделил със завеса нашето място до прозореца от останалата част от леглото, Франки твърдеше, че децата не трябва да смятатекса за срамен, а да го приемат като нещо естествено и красиво.

Децата ни обикновено бяха в стаята, когато двамата с Каролин правехме любов. Споделяхме радостта си с тях.

Каролин никога не се е притеснявала от това, но понякога аз дърпах завесата. Причината се крие в моето минало. В сиропиталището ми бяха втълпявали, чеексът иексуалността са

нещо лошо. Предполагам, че дори Франки не би могъл да заличи спомена.

Изненадан съм, когато съпругата ми дръпва завесата. Мисля, че го прави за пръв път, откакто сме женени.

Дълбоко в себе си чувствам самота, нуждая се от уют, грижи, любов, които мога да получа чрез интимния полов акт. Щастлив съм, че Каролин ме прегръща, че се сливаме в едно цяло. Това прогонва повечето от мрачните мисли, които витаят в главата ми.

Сетне тя се изляга спокойно до мен, ръцете ни са сплетени; свети единствено нощната лампа. Винаги я оставям включена в случай, че трябва да се отиде до тоалетната. Освен това смятам, че ако някой от нас се събуди посред нощ, къщата, домът ни, трябва да създаде уют, да бъде любим приятел, не само постройка. Каролин се обръща към мен:

— Намери ли Вилхелм?

Мълча. Все още не съм готов, но не мога да я лъжа.

— Да.

— И какво мислиш сега? Още ли вярваш във Франки Фърбо?

Мълча. Тя очаква отговора ми в мрака.

— Открих, че си права, скъпа.

— Какво искаш да кажеш, Уилям?

Отново се колебая. Подбирам думите си, за да не я засегна.

— Открих, че няма значение. Освен това съм безразличен към откритието си. Няма значение дали вярвам във Франки Фърбо или не. Ти беше права: важното е, че се обичаме, нищо друго няма значение.

Замълчавам. Не съм я излъгал, само премълчах част от истината. Надявам се Каролин да се задоволи с това непълно обяснение. Тя отново се изляга по гръб, разбирам, че няма да ме разпитва. Може би никога повече няма да повдигне въпроса. Напълно в неин стил.

Изчаквам да чуя равномерното ѝ дишане, след което и аз заспивам щастлив. Зная, че всичко е наред.

На сутринта откривам, че Били лежи до мен. Сигурно съм бил уморен до смърт, защото Каролин е станала и приготвя закуска в кухнята. Протягам се и прегръщам сина си. Чувствам, че мястото ми е тук, в този наш малък свят. Припомням си всичко, което ми разказа Вилхелм, всяка негова дума; наученото изобщо не ме плаши. Радвам

се, че няма да бъда сред онези, които със свито от страх сърце ще очакват настъпването на новото хилядолетие.

Били се сгушва до мен. Буден е. Подпира се на лакти и ме поглежда право в очите.

— Тате, ще ми разкажеш ли приказка за Франки Фърбо?

Въпросът му е съвсем естествен; знаех, че ще го зададе, но не се бях замислял върху отговора. Поглеждам го в очите, които са кафявожълтеникави.

— Мислех, че вече не вярваш в съществуването му.

— О, тате! Нима отказваш да ми разказваш повече приказки? Не съм сигурен дали вярвам или не. Колкото повече се замислям, толкова повече се обърквам. Зная, че не би разказал за него, ако не беше истински, не би ме излъгал. Освен това харесвам неговите истории повече от всички останали, които съм чул или прочел.

Зная, че си прав. Всяка история трябва да има истински край. Не можеш да си измисляш, за да угодиш на мен или на някой друг. Разбирам го. Преди не го осъзнавах.

Прегръщам го отново. Божичко, колко прилича на мен в някои отношения. Останалите ни деца са копия на Каролин, немците биха нарекли това *einmalig*, индивидуално уникални. Аз винаги съм бил съвсем обикновен, като изключим историята с Франки Фърбо, за която обаче не съм виновен, беше си чиста случайност.

— Добре, Били. Ще ти разкажа най-интересната приказка за Франки, която някога си чувал или пък ще чуеш. Толкова е важна, че може да се окаже *последната* за него. Разбираш ли? Готов ли си за нея?

Зная, че не ме разбира напълно. Толкова пъти съм използвал тези думи за начало на някоя приказка, за да го заинтригувам. Честно казано, самият аз не разбирам смисъла на думите си. Но започвам:

— Един ден, доста отдавна, само няколко години след като срещнах Франки и живях при него, някой почукал на вратата му. Той бил горе в стаята си за размисли и размишлявал, но се пуснал бързо по трите стълби и отворил вратата.

Спирал. Не е късно да се откажа.

— На прага стояла най-красивата лисица, която някога бил виждал. Тя го попитала: „Вие ли сте Франки Фърбо?“

Продължавам и разказвам цялата история, която научих от Вилхелм. Осъзнавам, че с негова помощ Франки е вкаран в паметта ми и най-незначителните подробности. Затова, когато я разказвам, имам чувството, че си я припомням, все едно всичко се е случило с мен.

Никога досега не съм разказал по-сладкодумно.

Стигам до края: как Франки и Рете ще живеят скрити от хората и ще оцелеят, за да създадат потомство, та след двайсет и шест поколения да има милиони свръхнадарени лисици като Франки Фърбо.

Когато завършвам разказа си, Били се надига, отпуска глава върху гърдите ми и ме поглежда в очите. Усещам, че Каролин е дошла от кухнята и е застанала до леглото.

Питам се дали постъпвам правилно. Може би сега тя ми се сърди още повече. Вероятно искам от едно малко дете да разбере, да повярва, да заживее с идеи, за които не е дорасло. В известен смисъл превърнах цялата история с Франки в още по-голям капан за ума ми. Дали Били няма да изпита същата остра болка, която измъчваше Вилхелм — че е отхвърлен от обществото и че се е провалил, дали няма се обезсърчи? Започвам да съжалявам, че не запазих в тайна подробностите за случилото се.

Били продължава да ме гледа в очите. Изглежда възбуден. Трудно му е да говори от вълнение.

— Искаш... искаш да кажеш, че Франки Фърбо е жив, женен е за Рете и двамата са приели човешки облик?

— Точно така.

— Живеят отделени от хората и не изпращат децата си на училище — преподават им сами, така ли?

— Да.

— И Франки Фърбо пише приказки — така изкарва пари — за да учи децата си как да живеят?

— Сигурно.

— Ами, тате, те са като *нас!* Ние живеем точно като Франки Фърбо!

Вдигам поглед. Каролин ми се усмихва. Навежда се и ме целува, после прошепва:

— Сега вече знаеш!

ГЛАВА 11

ОТШЕЛНИЦИ

— Какво искаш да кажеш? Не знам нищо. Вече не съм сигурен кой съм или какво съм. Хей, не проговори ли на лисичи?

— Слушай, скъпи, така трябваше да стане. Радвам се, че всичко свърши. Толкова те обичам, но не можех да ти кажа нищо, сам трябваше да откриеш истината.

— За какво говориш, Каролин? Нищо не съм открил, научих само това, което Вилхелм ми разказа. То е толкова странно и невероятно, че ми е трудно да го повярвам. Какво става?

Тя се навежда и отново ме целува. Не притварям клепачи както правя обикновено и виждам как очите ѝ променят цвета си, докато станат златистожълти и в тях пламва кехлибареният огън, който винаги гореше в погледа на Франки. Това ме плаши.

— Скъпи, отпусни се, а аз ще се опитам да те освободя от ограниченията на твоя разум, които те караха да живееш така през изминалите години.

Нямаш представа колко нощи не съм спала, като знаех колко си надарен, интелигентен, чувствителен, наблюдавах как се бориш в рамките на ограничената човешка идентичност, която решихме да приемеш, за да бъдем в безопасност. Струваше ми се несправедливо.

Понякога все едно бях над любимо дете, което изведнъж бе ослепяло и оглушало, но което помнеше миналото, без да може да го изрази с думи. Скитах сред хълмовете и се задъхвах от плач. Това бе нещо, което не бях предвидила, когато се върнах с теб.

Позволи ми първо да продължа с историята, която Вилхелм ти е рассказал. Ще чуеш онова, което той е спестил.

Наблюдавам я. Тя бавно се превръща в друго същество, различно от жената, с която съм живял цели четирийсет години. Обичам съществото, в което тя се превръща, по-силно и по-страстно, отколкото обичах Каролин. А никога не съм мислил, че мога да обичам някого повече, отколкото обичам жена си.

— Когато разбрахме кой всъщност е Франки Фърбо, изпаднахме в недоумение. Знаехме, че е намерил начин да създаде потомство. Съгласих се да се върна в миналото и да заживея с теб, защото се влюбихме.

Осъзнавам, че тя говори чудесен лисичи. Не мога да помръдна. Не мога да възприема думите ѝ.

Каролин ляга до мен. Кимба на Били да се сгуши от другата ми страна и да слуша. Дали казва това, което чувам? Не мога да повярвам. Но слушам.

— Най-големият ни проблем, след като решихме да се върна с теб, бе как да осигурим оцеляването на двама ни и на нашето потомство. Както знаеш от Вилхелм, решихме да заживеем като хора. Ако хората разберат, че сред тях живеят по-висши същества, първата им реакция ще бъде да ги унищожат. Трябваше да се предпазим от подобен развой на събитията.

Ти също представляваше проблем. Не успях да убедя останалата част от Съвета, че не си първобитно, а изключително интелигентно същество. Дори свидетелството на доктор Аймейс, психосоциоложката, не ги впечатли. Опитът ѝ, умението ѝ да убеждава се оказаха недостатъчни.

Не можаха да повярват, че трябва да поверят бъдещето на нашата раса в ръцете на един примитив отпреди петдесет хиляди години, който говори, както им се струваше, нечленоразделно.

Тук трябва да спомена, че един от недостатъците на нашата раса, вероятно поредният атавизъм, останал от първобитните лисици, е чувството, че сме винаги прави, нашата криворазбрана гордост. Същият консерватизъм, отказ да се приеме промяната или новото познание, причини смъртта на майка ти. Това е само един от нашите недостатъци; с времето ще откриеш и други.

Вече си разbral, че сме безскрупулни. Както преди години сме били истински хищници и безмилостно сме убивали по-дребните животни, така днес сме безскрупулни в мислите си. Ти също, иначе нямаше да оцелееш.

Усмихва се. Изпаднах в унес само като слушах гласа ѝ, melodията на речта ѝ, опитите ѝ да обясни думите си.

— Усещам по телепатичен път, а съдя и по изражението на лицето ти, че трябва да се отклоня от плана. В съзнанието ти са

поставени толкова блокади, че няма да разбереш какво ти говоря; като се има предвид, че то е редуцирано до ограниченото човешко ниво на мисълта (макар да ти оставихме способността да говориш и разбираш езика ни), никога няма да разбереш. Трябва да приема поддрастични мерки, като начало ще те направя какъвто беше.

Това ще бъде страхотен шок, който трудно ще си представиш, но мисля, че така е най-добре. Често сме обсъждали с моя наставник как да ти разкрия истината и не успях да открия начин. Сега разбирам как трябваше да постъпя.

Отново се усмихва. Толкова е красива. Били усеща, че ще се случи нещо важно. Притиска се още по-силно към мен. Като хипнотизиран съм. Не мога да померъдна. Каролин ме държи в някаква мисловна прегръдка; разрешено ми е само да гледам, да слушам, да чакам. Мисълта, че съм полудял, ми се струва все по-логична, все приемлива пред действителността. Нима *моята* Каролин се опитва да ми каже, че *аз* съм Франки Фърбо? Това е лудост! Свеждам поглед към горкия Били и се опитвам да се усмихна. Сигурен съм, че той е потресен по-дълбоко и от мен. Нима Каролин прави всичко това, за да изкорени вярата ми във Франки Фърбо? Не, не би го сторила. Значи наистина съм полудял.

— А сега се отпусни, скъпи, слушай гласа ми, освободи мисълта си. Ще те върна във времето, преди да се промениш. За Били ще бъде по-лесно, защото работя върху него от самото му раждане. Но ти, Уилям, си живял дълго, трябва да премахна твоите блокади. Необходими са ми време и големи психически усилия. Каквото и да почувствуваш, не се съпротивлявай. Обещавам да не те нараня, а това, което ще научиш и ще почувствуваш впоследствие, ще си струва мъките.

Сетне, докато двамата с Били се прегръщаме, сякаш се боим да не изпаднем от леглото, от света, от самия живот, Каролин затваря капаците на прозорците, заключва вратата, запалва свещ и я поставя на масата. Обстановката е толкова призрачна, като че някой се кани да разказва истории за духове. Усмихвам се на Били.

Сетне Каролин се връща и ляга върху нас. Сърцето ми тупти от страх и любов. Питам се какво ли чувства Били. Тя ни гледа в очите; нейните блестят по-ярко от пламъка на свещта. Напрегнатият й поглед ме разтапя и отпуска. Вие ми се свят; главата ми сякаш се отделя от тялото. Като че ли някой внимателно отлепя от мозъка, от сърцето, от

тялото ми пластове сланина или боя. Чувствам как вътре в мен нещо се втвърдява, закалява, заобиколено от омекналото ми тяло и мозък. Губя всякаква представа за време; сякаш дните и нощите се сменят пред очите ни, но никой от нас не помръдва. Отново усещам мириза на бадем, който се разнесе, когато Франки прехвърли спомените на Вилхелм в съзнанието ми. Дори не съм сигурен, че дишам. Изведнъж филмовата лента, която сякаш минаваше пред очите ми, спира.

Чувам Каролин да говори на прекрасен лисичи език. Вече не се учудвам на нищо. Следя гласа ѝ, мисълта ѝ, които ме водят през безкрайни оранжевочервени тунели.

Но при всеки завой в тунела, при всяко отлепяне на поредния слой се чувствам по-близък до своята същност, която виждах единствено в сънищата си.

Отново чувам гласа на Каролин, отначало като шепот, сетне неочеквано силно. Зная, че това не е гласът на моята съпруга; това е Рете, жена ми отпреди много години, отпреди много години в бъдещето. Тя престава да говори. Чувствам се освободен от тежестта на нейното присъствие.

— Сега си готов да научиш истината. Може би вече я знаеш. Не съм сигурна, че успях, Уилям, тоест Франки, да вдигна всички блокади между Уилям и теб. Новата ти самоличност бе внушена от най-ловките психически манипулатори на нашето време, тоест от далечното бъдеще.

Слушам я, но същевременно я наблюдавам. Наблюдавам Каролин, най-красивата лисица в света, лисицата, която обичам. Поглеждам се, самият аз съм се превърнал в лисица, във Франки Фърбо. Франки Фърбо наистина съществува и това съм аз! Нищо чудно, че Уилям трябваше да вярва във Франки: ако не беше Франки и него нямаше да го има.

Облак от съмнения замъглива мисълта ми. Изпитвам чувството, че знам нещо, но не мога да си го спомня.

Обръщам се към Били. Той също се е превърнал в лисица. Отново си спомням малкия Матю в историята, която разказах. Били изглежда досущ като него. Явно в паметта ми са останали визуални спомени от битието ми на Уилям, които понякога изскачат на повърхността. Били се оглежда със задоволство. Обръща се към мен и

заговаря на съвършен лисичи, много по-добър от този, на който бих могъл да го науча.

— Погледни ме! Наистина съм лисица! Приличам на самия Франки Фърбо. И знаеш ли какво, мога да чета мисли. Зная какво си мислиш, тате, а също какво мисли мама.

— Добре, добре, успокойте се. Отместете се и направете място и за мен. Много съм уморена, вие също, особено Франки. Да подремнем, преди да ви разкажа останалата част от историята.

Тя ляга между нас и преди да осъзная какво се е случило, вече спя. Сънувам най-различни неща, една част са избледнелите сънища на Уилям; далеч по-ясно сънувам живота си като лисица, дома ми в дървото, срещата ми с Рете, онова място в далечното бъдеще. Мисля, че някои от сънищата ми са внушени от Рете, която лежи до мен. Но и моята мисъл може да проникне в нейното съзнание; вероятно тези сънища са и нейни.

Необходимо ми е известно време, за да свикна със свободния телепатичен поток. Може би Франки Фърбо не е имал проблеми, но бедният Уилям Уайли, човекът, който бях в продължение на шейсет години, се чувства неловко, когато през главата му минават чужди мисли.

Когато се събуждам, заварвам Рете и Били да разговарят с помощта на телепатията, като внимават да не ме събудят. Слушам ги в продължение на няколко секунди, но те веднага разбират, че съм буден. Поглеждам ги. Всичко е толкова странно и същевременно познато. Трудно ми е да свикна с новата си идентичност, със самия себе си.

— Не се тревожи, скъпи. Всичко ще се оправи. Разговарях с Били, той се чувства отлично. Между другото, истинското му име не е Били. Когато нашият наставник го покръсти, му даде името, което трябва да носи според нашите архиви. Истинското му име е Сарва. Надявам се да не възразяваш; мисля, че ще свикнеш. Били е прекалено необично за нашия език. Вероятно си забелязал, че Сарва говори езика ни отлично. Преподавах му го нощем, докато спеше. Останалите ни деца също говорят прекрасния език, който си измислил.

Сарва е идеалното име за него. Той се усмихва и аз отвръщам на усмивката му.

— Спомена за някакъв наставник, Рете. Да не би да е свещеникът, който идваше да кръщава децата ни?

— Той по-скоро играеше ролята на свръзка с моя свят. Използвах го винаги, когато имах нужда от помощ или трябваше да предам някаква информация до изследователския център. Той е специалист по пътуванията във времето и пространството, освен това е психосоциолог. Направи голям жест, като се съгласи да остане в миналото цели двайсет години. Нямам представа как е успял да стане свещеник в Перуджа, но притежава невероятни способности в областта на телепатията и хипнозата. Вероятно се е прикривал с тяхна помощ. Отлично познава манталитета на италианския селянин и реши, че покръстването на децата ще помогне за адаптирането ни и приемането от съседите.

— Останалите ни деца също ли имат други имена? Трябва да свикна с толкова много нови неща.

— Да. Зная, че ти е трудно, Франки, но с времето всичко ще се оправи. Първото ни дете, Кати, се нарича Траис, Матю е Хинва, а Камила е Панта. С течение на годините те ще се превърнат в най-разпространените имена сред нас. Интересното е, че са първите, които носят тези имена, но сме ги избрали с оглед на бъдещето. Разбиращ ли, понякога дори аз имам проблеми с това припокриване между минало и бъдеще.

— А какво ще кажеш за името Франки Фърбо? Избрах си го сам, без никакя помощ, преди дори да измисля езика. То е полуамериканско, полуиталианско. Знаех само, че искам да имам име, затова си го измислих.

— Името ти е уникално. Едва когато се научихме да пътуваме назад във времето, разбрахме за теб и чухме името ти. Никой в нашата епоха не се нарича Франки Фърбо, това се смята за светотатство. Никой от нас не би изbral подобно име. Обичам те като Франки, както те обичах и като Уилям. Обичам те независимо как се казваш. Надявам се, че го знаеш.

Сега трябва да ти разкажа още нещо. Всичко е много сложно, мислено съм го повтаряла много пъти, за да се подгответя за този момент. Това засяга най-вече теб, но Сарва също може да слуша, ако желае.

Ако имаш въпроси, прекъсни ме и ще се опитам да ти отговоря. Бих могла да използвам телепатията, но предпочитам да чуеш всичко не само с ума си, но и с ушите си. Не се опитвай да четеш мислите ми. Ако поемаш повече информация от необходимото, само ще се объркаш и ще ме затрудниш. Готов ли си? Зная, че ще бъде страхотен шок, особено за теб, Франки, но трябва да научиш всичко. На моменти ще ти се сторим ужасно арогантни и безскрупулни, но не можехме да постъпим по друг начин, рискът бе прекалено голям. Само при това условие съветът ми разреши да се върна в миналото и да заживея с теб като твоя жена. Това означаваше много за мен, вярвам, че и за теб.

Поглежда ни, усмихва се, сетне за миг затваря очи, сякаш се опитва да подреди мислите си. Изключвам телепатичните си способности и чакам разказа й. Предчувствам, че след като го чуя, ще изгубя голяма част от онова, което ценя и обичам. Оглеждам малкия ни уютен дом, в който живяхме толкова дълго и щастливо. Построен е за хора. Сега ми се струва странен, огромен, различен. Нещо в мен ме дърпа назад, не иска да ме пусне в света, в който Каролин-Рете се кани да ме отведе. Чакам.

— Когато открихме, че най-добрият вариант е да се върна в миналото с теб, трябаше да вземем много други решения. Както казах, Съветът не смяташе, че си способен да се слееш с хората поради близкия контакт — според тях оказващ вредно влияние — със света, в който си се родил и в който си живял.

Решихме да ти дадем човешка самоличност, която да приемеш като истинска. Тя трябаше да е свързана с мястото, където те открих, и с приблизителното време, по което се озовах пред горския ти дом.

Когато ти обяснихме всичко, ти прояви разбиране и се съгласи с предложението ни. Беше толкова смел, Франки; бях изключително горда с теб. И все още съм.

Както си спомняш, хората водеха поредната си война, избухнала няколко години по-рано. Воюваха близо до дървото, в което ти живееше. Изпратихме невидими специалисти по телепатия и хипноза, за да потърсят на бойното поле някого, чийто контузии, рани или смърт да ни бъдат от полза при създаването на новата ти самоличност.

Накрая открихме Уилям Уайли. Той умираше. Лежеше в една дупка близо до моста, недалеч от дома ти. Беше на подходяща възраст,

освен това беше сирак и нямаше роднини. До него открихме немски войник, който също агонизираше. Беше невъзможно да ги спасим.

Преди Уилям Уайли да умре, трима телепати независимо един от друг попиха всяка частица от паметта, останала в мозъка му. Изкопираха и физическия му облик, включително ужасните рани по тялото му.

— Искаш да кажеш, че съм мъртъв? Уилям Уайли е мъртъв, така ли? Не мога да повярвам!

Завива ми се свят. Чувствам се така, сякаш умирам, сякаш някой е отнел дъха ми. Уилям Уайли все още живее в мен, а излиза, че е мъртъв. Не, не може да бъде!

— Вярно е, скъпи Франки. Човекът, в когото ти се превърна, този Уилям Уайли, е мъртъв отпреди повече от четиридесет години. Военните го обявиха за безследно изчезнал по време на бойните действия. Нашите специалисти смалиха тялото му до размерите на паяк и го погребаха на хълма, близо до лобното му място.

Копираха и самоличността на немския войник, преди и той да издъхне. Погребаха го до теб. Това беше истинският Вилхелм Клуг.

Ако пожелаеш, мога да те отведа. Била съм там. Странно, но може би защото те обичам толкова много и защото живея с теб толкова отдавна, пожелах да видя къде лежат останките от тялото, по чието подобие беше моделиран.

Специалистите ни се върнаха при нас, тоест петдесет хиляди години в бъдещето, заедно с всички психически, психологически и физически данни, които бяха събрали. Предадоха ги по телепатичен път на всички членове на изследователския център и въз основа на тази информация създадохме човека, в който да се превърнеш.

— Искаш да кажеш, че без дори да ме попитате, сте ме превърнали в мъртвец на име Уилям Уайли, и цели четирийсет години съм бил маскиран като друг човек? Изживях живота си, оstarях, без да съм самият аз! Правилно ли е, Рете? Чувствам се така, сякаш са ме ограбили. И в същото време човекът, за когото се смятah, го няма, практически не е съществувал.

— Вече ти казах, че сме безскрупулни. Но не сме толкова лоши. Обяснихме ти какво искахме, предупредихме те какво ще се случи. Помолихме те за съгласие и ти ни го даде. Сам прецени, че по време на

живота си като Уилям Уайли не биваше да подозираш, че си Франки Фърбо.

Притеснявахме се, че ако живееш прекалено дълго, без да опознаеш истинската си същност, може да изгубиш част от своята самоличност. Проведохме множество консултации, докато решим как да получим желания резултат, без да разстроим психиката ти. Всички бяхме искрено загрижени за теб, Франки. Ти си нещо свещено, ти си нашият прародител, без когото нямаше да ни има. Тревожеха ни и чисто egoистични подбуди: ако допуснеме грешка, можеше да осуетим развитието на нашата раса, затова трябваше да действаме изключително предпазливо.

Познанията ни за причинно-следствената връзка могат да се сравнят с представата, която хората са имали за електричеството веднага след откриването му. Виждаме резултатите, използваме го, но не познаваме свойствата му. Затова трябваше да внимаваме.

— Какво стана после? Погребвате Уилям, отнасяте нужната информация в своето време и се каните да ме превърнете в Уилям Уайли и да ме върнете обратно. Така ли?

— Да, но всъщност нещата бяха малко по-сложни. Трябваше да имплантираме в мозъка ти множество истории, случки, спомени. Наложи се да поставим блокади да не би случайно събитие в живота ти — болест, изпадане в безсъзнание — да доведе до загуба на част от идентичността ти като Уилям Уайли или да разкрие истинската ти самоличност.

За да поддържаме жива личността на Франки Фърбо, трябваше да съчиним цяла история, в която да повярваш... нещо повече, да се превърнеш в част от нея. Вероятно още вярващ, че двамата с Вилхелм сте агонизирали в онази дупка, когато Франки Фърбо е дошъл да ви спаси, да ви отведе в своя дом, да ви възкреси, да ви обясни как трябва да живеете. Наложи се да ти внушим желание да живееш далеч от хората, за да защитим теб и децата ти.

Като напълно отделна, измислена личност, Франки те научи на много неща, но не трябваше да знаеш, че истинският герой в тези истории си ти. В тях трябваше да се разказва за една лисица, която няма нищо общо с теб и която си срецинал в края на войната заедно с Вилхелм Клуг. Така повярва в себе си, във Франки Фърбо, без да знаеш, че ти си Франки. От съображения за сигурност присадихме в

мозъка ти спомените и езика на Вилхелм. Това ти помогна да повярваш, че като Уилям Уайли наистина си живял с Франки и Вилхелм в онова дърво. Разбираш ли?

Честно казано, вече не съм сигурен в нищо. Възмутен съм, че са ме подложили на подобна манипулация, дори да съм дал съгласието си преди четирийсет или след петдесет хиляди години.

Опитвам се да подредя мислите си. Историите, които разказвах на децата, които написах и в които вярвах, никога не са се случвали! Измислени са били от шайка учени от далечното бъдеще. Нищо чудно, че понякога ми се струваше как полудявам. Та в главата ми са се боричкали различните самоличности, събития, истини и лъжи. Чувствам се отпаднал, потиснат. Нямах представа, че Франки Фърбо може да се чувства така. Това показва колко ми е трудно да се приспособя: продължавам да мисля за Франки като за друго същество. Въздъхвам дълбоко.

— Значи се превърнах в Уилям Уайли и ме върнахте в моето време, така ли?

— Не, не беше толкова лесно. Невъзможно бе да те пренеса през времето в човешкия ти образ. Трябваше да се върнеш като лисица, да ме прегърнеш здраво, докато Уилям Уайли съществуваше само в съзнанието ти.

Сетне, когато се върнахме тук, в Италия, докато си почивахме и възстановяхме дома ти в дървото, аз намерих тази къща близо до мястото, където те открих. Върнахме се във времето само две години след твоята смърт, тоест след смъртта на Уилям Уайли. Работихме цял месец, докато прехвърля в твоя мозък всичко онова, което бях складирала в моя, включително блокадите и постхипнотичните внушения. Беше толкова необикновено да гледам как се променяш пред очите ми, превръщащ се в някой друг, който съществуваше единствено в мислите ми, когото също обичах, но съвсем различен от лисицата, в която се влюбих.

Значи аз самият не съм направил нищо, дори не съм намерил тази къща. Започвам да се чувствам като робот, програмиран за нечие удобство. Ще ми остане ли частица гордост, когато Рете приключи разказа си? Свършил ли съм нещо полезно, като изключим факта, че съм никаква случайна мутация? Зная, че тя чете мислите ми.

Поглеждам я в очите. Това ли е жената, която обичах през всичките тези години?

— Франки, скъпи, тогава ти беше много трудно, както и на мен, сега също ти е трудно. Позволи ми да продължа, идва краят на разказа ми. Моля те, изслушай ме.

Голямото ти предимство бе, че когато свърших, не си спомняше нищо. Въведох те отново в живота на Уилям Уайли точно в момента, когато ти се предаваше на американските войници и им разказваше историята, в която вярваше — как си живял в гората с една лисица и един немски войник.

Бяхме решили, че е добре да ти внушим да отстояваш съществуването на Франки Фърбо, да осутиши всички опити за изтрядане на имплантираната памет, блокади и постхипнотични внушения. Това бе своеобразна проверка за ефективността на нашата работа.

От този момент насетне ти заживя като човек. Внущихме ти да отидеш на Западния бряг, в Лос Анжелес, веднага щом те уволнят от армията по здравословни причини. Не искахме да се върнеш в родното място на Уилям Уайли във Филаделфия, не искахме да поемаме излишни рискове. А и двамата с теб трябваше да се запознаем в Калифорнийския университет в Ел Ей.

Щастлива бях да те видя, да флиртувам с теб, да се наслаждавам на новата ни любов. Не беше необходимо да ти внушаваме чувства към мен, защото винаги ги е имало. Зная, че се влюби в мен от пръв поглед. Разбираш ли, бях запазила телепатичните си способности.

Реших да не променям външността си. Не исках бледата кожа на американките, но не трябваше и да привличам вниманието; затова не избрах друг цвят на кожата. Настоях косата ми да запази цвета на опашката ми, а кожата ми стана мургава. Толкова бях суетна, че реших да не остарявам за разлика от теб. Това бе предмет на множество спорове с нашия наставник. Остарях съвсем малко, странях от хората и повечето време прекарвах вкъщи. Страхувах се да не постъпиш като човек, чувствата ти към мен да не изчезнат, когато се сбръчкам и косата ми побелее.

Не се тревожи, Франки, зная че си не по-малко суeten от мен; в края на краищата си лисица, но все още си сравнително млад. Изглеждаш стар единствено в човешки облик. Не забравяй, че нашата

раса живее два пъти по-дълго от хората. Като човек си на шейсет и три, но всъщност току-що си преминал тридесетте.

Рете се усмихва. Толкова прилича на красивата лисица, която срещнах в бъдещето — кокетна, с весело пламъче в очите, едновременно млада и зряла. Но думите ѝ са толкова ужасни, така разрушават собствената ми представа за моята личност, че ме плашат. Поглеждам Били, за да видя как приема изповедта. В очите му чета благоговение и учудване. Прегръщам го отново. Обръщам се към Каролин-Рете.

— И така, следвах литература и история на изкуството, докато ти учеше икономика. Разказах ти всичко за Франки Фърбо, ти ме убеди, че ми вярваш, след като си знаела много повече от мен. Сигурно си решила, че съм най-глупавото същество на този свят. Как си могла да ме обичаш?

— Не беше проблем, скъпи. Опитите ти, толкова добронамерени, сериозни, настойчиви, да ме накараши да повярвам във Франки Фърбо бяха чудесно доказателство, че ме обичаш и като Каролин, и като Рете; влюбих се в теб още по-силно. Знаех, че правиш всичко, което е по силите ти, за да помогнеш расата ни да оцелее. Ти беше моят герой. И все още си.

Част от постхипнотичното внушение предполагаше, когато завършим университета, да се преселим в Препо. Специалистите по психическа манипулация бяха убедени, че това е особено важно, че метаморфозата е била извършена близо до мястото, където живеем, и близо до гората, която си обитавал като лисица.

— Добре, Каролин-Рете, да поговорим за последните дни. Защо изведнъж реши да позволиш на Сарва-Били да отрече съществуването на Франки Фърбо? Защо се престори, че не вярваш в него? Това част от плана ли беше? Какво се случи? Между другото, какво знаят останалите ни деца?

— Преди някое от тях да напусне дома ни, то научаваше всичко. Не само им казвах истината, но вдигах всички психически бариери, които им бях наложила в процеса на обучение. Всяко от тях се превърна за кратко в лисица, проговори на лисичи. Всяко от тях научи да не приема истинския си облик без мое или твое позволение. Това е жертва, която трябваше да направят, докато не завърши размножителният им период. Сетне имаха право на избор.

Двамата с теб Франки завършихме своя размножителен период. Расата ни живее дълго, но размножителният ни период е относително кратък. Лисиците могат да имат по четири малки, които раждат по едно на всеки пет години. Бременността трае една година, така че се раждаме по същото време, когато сме били заченати. Никой не знае защо става така.

Двамата с теб ни очаква дълъг и щастлив живот. Ще се радваме на децата и внуките ни, когато ни идват на гости.

Реших, че е време да научиш истината. Провокирах те да подложиш на изпитание вярата си във Франки Фърбо и да потърсиш Вилхелм.

— А Вилхелм? Той съществува ли? Ако не, с кого разговарях в Бавария? Или това също е била хипноза? Струва ми се, че вече не знам нищо. Наистина ли го видях? Срещал ли се е с Франки Фърбо, чул ли е историята му, или просто си го е въобразил, или го е сънувал? Изглеждаше толкова реален. Не мога да повярвам, че съм сънувал. Разкажи ми повече.

— Разбира се, че отиде да търсиш Вилхелм или лисицата, приела неговия образ, и се срещу с него. Както вече казах, докато лежеше в онази дупка заедно с Уилям Уайли, сnehме запис на целия му живот. Той бе възкресен в съзнанието ти, нещо като допълнителна идентичност. Трябаше да ти служи като другар в заблудата, в илюзията, че сте живели с Франки Фърбо в някакво дърво. Той бе ключът към новия ти живот. Вилхелм бе катализаторът в твоето търсене на самия себе си.

Докато изтегляхме информация от мозъка ти и изследвахме тялото ти, един от нашите специалисти правеше същото с умиращия Вилхелм. Нямахме представа как ще използваме тази информация, но в случай, че Уилям Уайли се окажеше неподходящ за целите ни, можехме да го заменим с Вилхелм.

Съвсем случайно наученото от Вилхелм Клуг се оказа важно за процеса на въвеждането ти в твоята истинска самоличност.

В онази землянка в Бавария те чакаше наш учен, който изследваше враждебността и агресивността у хората. Искаше да живее сред немците, за да продължи изследванията си.

Каролин-Рете спира и ме поглежда изпитателно. Зная, че не успявам да скрия своето объркане, възмущение, ужас. Тя продължава

по-бавно.

— Този учен прие самоличността на Вилхелм. Отшелничеството му позволяващо да се завръща в своето време когато пожелае. Той ни оказа неоценима помощ не само като ни обясни природата на човешката агресивност, но и направи анализ на някои наши сериозни грешки. Работата му бе оценена високо.

И така, имахме късмет, че го завари там. Това улесни нещата. Вдигнах психическата бариера, която толкова години ти пречеше да потърсиш Вилхелм, и той ти разказа историята, която му бяхме подготвили. Съпругата, за която ти бе разказал, наистина съществува. Но след смъртта му по хипнотичен път я накарахме да се пресели със семейството си край Нюренберг. Така по-лесно създадохме илюзията, че е живяла в Зеесхаупт и е умряла при раждане. Това бе оправданието за уединението и разочарованието на Вилхелм. Престореното му страдание те накара да преодолееш собствения си страх и възмущение от чутото тогава и сега.

— Значи Уилям Уайли е мъртъв. Ще ми липсва. Вилхелм също. Като изключим теб и децата, Вилхелм бе най-близкият ми приятел, Франки Фърбо не се брои, след като се оказа, че това съм аз. Трудно е в продължение на четирийсет години да живееш живота на някой друг. Сега разбирам защо нямам спомени отпреди сиропиталището: не сте успели да ги снемете.

— Уилям Уайли умря, преди да разчетем цялата информация в мозъка му. Можехме изкуствено да създадем спомени, но решихме, че е прекалено опасно. След години можеха да ти попречат. Затова оставихме тази празнота. Ти знаеше само, че си изгубил родителите си, когато си бил на осем години. Не разполагахме с информация за майката и бащата на Уилям Уайли. Липсваха ли ти спомените от детството?

— Не особено. Но може би това обяснява любовта ми към децата, желанието ми да пиша детски книги и като Франки Фърбо, и като Уилям Уайли. Франки никога не е имал истинско детство — майка му е умряла, когато е бил съвсем малък — а Уилям нямаше никакви спомени като дете. Може би чрез приказките съм си измислял свое собствено детство.

Това ли е всичко, което трябваше да науча? И какво ще правим сега? Все едно съм преживял едновременно своето раждане и

погребение. Частица от мен е натъжена от откритието, че Уилям не е истински, но Франки е щастлив от завръщането си. Ами ти, Рете? Каква част от Каролин и от Рете е истинска? Кого обичаш — примитивната, недодялана лисица или глупавия, наивен човек? Вече не съм сигурен в нищо.

— О, Франки-Уилям! През дългите години на съвместния ни живот се страхувах, че когато научиш истината, няма да я различиш от лъжата. Зная колко ужасно трябва да е било за теб да видиш, да чуеш, че онова, в което си вярвал, всичко, което си обичал, е унищожено, отнето или променено. Да разбереш, че си жертва на манипулация, физическо насилие, посегателство над личността. Страхувах се, че ще изгубиш способността си да вярваш в каквото и да било, дори и в най-истинските неща като любовта ни например.

Ще ти кажа само едно: погледни ме, чуй ме, почувствай ме. Разтварям за теб сърцето и душата си. Понякога думите са безполезни.

Чувствам как тя бавно прониква в мен, сливаме се в едно цяло. Познавам дълбочината на нейната любов, страст, загриженост, уважението, което изпитва към мен. Чувствам, че я обичам с цялото си същество, с неподозирана сила. Изчезват последните прегради между мен и Франки Фърбо. Кипя от енергия.

Думите никога няма да изразят чувствата ми към Рете. Всяка частица от тялото ми излъчва любов. Сарва прегръща и двама ни.

— Не е ли чудесно, че отново сме лисици? Иска ми се Траис, Хинва и Панта да бяха тук. Те вече знаят, но в мен е останало нещо от хората, затова ми иска да са с нас.

— Но те са тук, Сарва. Не знаеш ли? Или мислиш, че в тяхно отсъствие ще посрещнем баща ти след толкова години?

Оглеждам се и ги виждам на леглото, заели старите си места. Траис, най-голямата, е в напредната бременност. Нейният съпруг и брат Хинва я е прегърнал. Панта се е излегнала плътно до Сарва. Едва сега осъзнавам, че за пръв път ги виждам в образа на лисици, каквито всъщност са, а не в човешкия облик, даден им от други. Рете се обръща към мен, сетне към децата:

— Това ще продължи само няколко минути. Едва успях да убедя изследователския център да ни даде разрешение. Прекалено опасно е. Огледайте се добре, запомнете как изглеждате, защото отново ще станем невидими или ще приемем човешки облик. В момента излагаме

на рисък бъдещето на нашата раса. Затова трябва да се разпръснете по цялата планета. Панта, още тази вечер се връща на прекрасния си японски остров. Предлагам да използваш същия начин, по който дойде тук — трансмиграция. Очевидно Траис и Хинва също ще се приберат в дома си в чилийските планини.

Неприятно ми е, че съм настойчива, но такива са инструкциите. Както знаете, ние, лисиците, можем да бъдем безмилостни, понякога трябва да бъдем безмилостни. А сега да приемем човешки образ и да обядваме както едно време. Подготвила съм се специално за случая; очакват ви любимите ви ястия.

Споглеждаме се. Гордея се с децата си. Толкова са различни, но си личи, че са от едно семейство. Прегръщаме се всички. Моментът е вълшебен. Сетне Рете проговаря:

— Добре, а сега да се върнем в човешкия си образ. Готови ли сте?

Отговаряме утвърдително с помощта на телепатията; без да положа каквото и да било усилие, се превръщам в Уилям Уайли, а децата ни отново са хора. Страхотно е, защото сега всичко си има логично обяснение. Ние сме обикновени човешки същества, които водят не съвсем обикновен живот в малката къща на хълма.

Къщата отново се превръща в наш дом. Каролин и Камила отварят капаците. Навън е светло. Сякаш са изминали години от мига, в който Каролин затвори капаците. Оказва се, че са минали два дни. Радвам се, че отново сме хора, макар че никога няма да бъдем същите.

Започвам да осъзнавам, че имам три отделни идентичности. Притежавам спомените и детството на Вилхелм, тоест живота му, преди да загине на двайсет години. Освен това като Уилям имам съвсем реални спомени за Вилхелм и за живота ни при Франки Фърбо, както и псевдоспомените за гостуването ми в Хохенберг преди няколко дни.

Помня и целия живот на Уилям Уайли, с изключение на детството. Всичко това е взето от един отдавна мъртъв човек, плюс „псевдореалните преживявания“ с Франки Фърбо, а всъщност със самия себе си в някаква друга изкуствена среда. Спомням си и как Франки, всъщност Рете и изследователският център ме отведоха при

американските войници и започнах така наречения си „истински“ живот като Уилям Уайли. Трудно го проумявам, макар да твърдят, че съм изключително интелигентен.

Над всичко са най-пресните ми спомени, които обаче са част от първоначалната ми самоличност, истинската ми същност като лисица. Като Франки Фърбо, роден в началото на двадесети век, пренесен от Рете петдесет хиляди години напред в бъдещето, сетне върнат обратно, подложен на хипноза, живял във въображението на Уилям Уайли, мъртъв млад войник — при това с „присадено“ въображение.

Кой съм сега? Би трябвало да се чувствам най-добре като лисица мутант, Франки Фърбо, съпруг на Рете, баща на Траис, Хинва, Панта и Сарва. Но това не е всичко. Най-важното в живота ми всъщност са влюбването, бракът, оглеждането на деца, писането на приказки. Те съставляват по-голямата част от онова, което наричам свой живот.

Всички чакат да седна на масата. Имахме обичай преди да започнем да се храним, да се хванем за ръце, да се спогледаме и да възкликаем едновременно: „Хммммммммм, страхотно!“ Едва сега осъзнавам, че това е типично за лисиците.

Каролин протяга ръка към мен, аз хващам дланта на Катлийн. Затваряме кръга. Очите на Билиискрят от възбуда. Трудно ми е да го гледам като лисица, не съм свикнал. Виждам единствено малкото момче, което преди около седмица ме помоли да му разкажа някоя от историите за Франки Фърбо.

Споглеждам се и аз започвам „хммммммммм“, останалите ме последват, докато оставаме без дъх, сетне вдишваме дълбоко и извикваме: „Страхотноoooooo!“ Плясваме с ръце и започваме да ядем. Каролин е надминала себе си.

Докато се храним, разговаряме. Разговаряме за нас, за човешки неща, сякаш нищо не се е случило. Усещам, че така трябва да бъде. Съзнаваме истинската си идентичност, но не говорим за нея, освен в краен случай. Дори телепатичните ни умения сякаш са изчезнали. Опитвам се да комуникирам директно с Каролин, но тя ме поглежда и поклаща глава. Добре, разбирам.

След вечеря както винаги измиваме заедно чиниите и правим леглото. Навън слънцето вече залязва. Каролин повдига въпроса, който

най-много ме тревожи. Мисля, че само тя е запазила телепатичните си способности.

— Е, скъпи, как искаш да живееш отсега нататък? Можем да останем тук още няколко месеца, докато Били замине при Камила. Сетне ни очаква дълъг живот и след като сме заедно, смятам, че моментът е подходящ да обсъдим въпроса. Може да не ни се удаде възможност да се съберем отново; прекалено опасно е.

Уилям, мисля, че решението трябва да вземеш ти. Ти пожертва най-много. Чувствам се ужасно, че мина през такива изпитания, и се надявам да ти се реванширам през следващите години. В известен смисъл ти си баща на всички нас, дори и на мен. Как искаш да прекараш останалите три-четвърти от живота си?

Спира, усмихва се очарователно, изчаква. Зная, че е прочела мислите ми, докато се държах като човек — ядосвах се, сърдех се като дете; забравих за телепатичните й способности. Отвръщам й с усмивка:

— Мисля, че имаш отлична представа за нещата, които минаха през ума ми. Не смяtam обаче, че решението трябва да взема само аз, то засяга всички ни. Особено теб, Каролин. Ти си се откъснала от живота, който познаваш и обичаш. Бях в твоя свят, зная от какво си се лишила. Ако искаш и ако е възможно да дойда с теб, можем да се пренесем след петдесет хиляди години в бъдещето и да останем там. Възможно ли е?

Любовта й ме облива като огромна вълна. Опитвам се да издържа силата ѝ.

— Мисля, че е възможно, но няма да стане, Франки Фърбо никога не е живял в нашето време.

— Откъде знаеш? Каза ми, че дори лисиците от нашата раса не могат да пътуват в бъдещето, а само в миналото, но минало спрямо времето, в което живеят. Няма как да знаеш дали Франки Фърбо не е живял и в твоето време.

— Въпреки това зная.

Обръща се към мен и шепне в ухото ми:

— Не е честно, но проникнах в съзнанието ти. Мисля, че отгатнах желанието ти, зная и моето желание. Не забравяй, че в моето време ме смятала за особнячка, защото проявявах интерес към примитивното минало. Опитвах се да пресъздам средата, в която

смятах, че сте живели. Сега съм убедена, че това е духовна трансмиграция от твоето време, може би дори от самия теб. Това е единственото обяснение за моята страст към миналото, която ме направи специалист по твоята епоха и ме накара да те потърся. Тук живях щастливо. Искам да останем, но вече без тайни между нас.

Измъчвах се от мисълта, че те заблуждаваме, че се възползваме от предимствата си, че трябва да премълчавам толкова много неща. Иска ми се да продължим да живеем както до сега, но и двамата да знаем какво правим и защо.

Отдръпва се от мен и ме поглежда в очите. Объркан съм, но зная, че е права. Сядам в леглото.

— Двамата с майка ви се посъветвахме и смятаме, че решението, което взехме, е най-доброто за нас. Първо ще ви изложа всички варианти, в случай че не сте ги обсъдили.

С майка ви можем да се върнем в бъдещето, откъдето дойде тя. Ще живеем в свят с високоразвити технологии, където лисиците са господари; те проявяват неуморно любопитство, изследват различни явления, опитват се да водят приятен и разумен живот. Там ни очакват непознати за вас удобства, приятни изживявания, които надминават въображението ви, но след като сте се родили в това време и след като не можете да пътувате в бъдещето, никой от вас не е в състояние да дойде при нас. Ако майка ви би могла да ме вземе със себе си, което е малко вероятно, ще живеем сами, без вас.

Вторият вариант е да се върнем в миналото и да продължим живота на Франки Фърбо такъв, какъвто самият той го е планирал първоначално. Ще се върнем четиридесет или повече години и ще заживеем в къщичката, която построих във вътрешността на дървото. Ще продължа да пиша детски книжки, майка ви ще продължи своите антропологични и археологични изследвания. От съображения за безопасност можем да станем невидими за всички освен за самите нас или да приемем образите на лисици. Ще ни идвате на гости с децата си или сами, както пожелаете. Това е привлекателна възможност и след време вероятно ще се върнем към нея.

Изпълнихме мисията си на родоначалници; вече не сме от голямо значение за нашата раса. С раждането ви поставихме основата на новото поколение.

Поглеждам Матю и Катлийн и се усмихвам.

— Третата възможност е да останем тук, да живеем както през последните четирийсет години. Изглежда странно, като се имат предвид уменията, които притежаваме като лисици, но зная, че животът на Уилям Уайли със съпругата му Каролин напълно ме задоволява. Вероятно ще трябва да поостареем и да напуснем това място, преди дълголетието ни да привлече внимание, но дотогава има време.

Ще ви бъде лесно да ни посещавате. В това няма да има нищо необичайно. Хората тук ни познават и приемат. Предлагам да изберем този вариант. Съгласни ли сте?

Поглеждам Каролин. Тя кима тържествено.

Децата избухват в аплодисменти, крещят одобрително. Били се изправя и започва да скача върху леглото.

— Страхотно е да си знаем, че сме свръхлисици, надарени с невероятни способности, и в същото време да водим съвсем обикновен живот. Това е нещо като частен клуб, отворен само за членове на нашето семейство. Мисля, че е супер! Страхувах се какво ще стане. Сега се радвам, че макар и променени, ще си останем същите. Няма ли да е чудесно да посетим къщичката в дървото? Толкова пъти съм мечтал за това. А сега наистина мога да отида там.

Щастлив съм, че взехме това решение. Чувствам се попаднал в съдбовна ситуация, чиято тежест едва не ме смаза. Засега опасността е отминала. Всички се радваме. Обръщам се към децата и се усмихвам.

Изведнъж като лъч светлина през дупка в щорите до ума ми достига мисълта на Каролин:

— Уилям, трябва да научиш още нещо. Исках да ти го кажа, но забравих. Вероятно не е особено важно, но трябва да го знаеш. Част от плана ни включваща интервенция в мислите на един човек, роден в един и същи ден и година с теб, който носи твоето име — Уилям. Това не е истинското му име, той сам си го избра, както ти си изbral Франки.

Развихме у него желание и дарба да разказва приказки на четирите си деца. Герой на приказките е същество на име Франки Фърбо, лисица-мутант, която той смята, че е измислил сам. Роден е в същия град като Уилям Уайли, завършил е същия университет в Калифорния. Научил се е да рисува и сега е художник далеч от родината си, в Европа, но не в Италия.

Преди десет години го надарихме със способността да пише романи и оттогава до днес е сътворил шест, всичките след като бе навършил петдесет години. В момента работи над седмата си творба, която е посветена на теб, на твоя живот и появата на лисиците-мутанти. Книгата ще пожъне голям успех и някои хора ще заподозрат, че всичко в нея е истина. Смятаме, че това е достатъчно като начало; не искаме да уплашим хората.

А сега ни разкажи една история за Франки Фърбо.

Каролин беше права, това не ме засягаше кой знае колко, но бях, наистина бях, готов да разкажа приказка за Франки. Още преди да тръгна към Вилхелм, в главата ми се въртеше една коледна история.

— Значи искате приказка за Франки Фърбо, така ли? Празниците наближават и ми хрумна история, която се случва на Северния полюс. В нея участват Франки Фърбо, елфи, джуджета, Дядо Коледа.

Спирал за миг. Всички се примъкват по-близо до мен. Каролин ме прегръща и ме целува. Затварям очи.

Издание:

Уилям Уортън. Франки Фърбо
Превод: Милко Стоименов, 1998
Редактор: Весела Прошкова
Коректор: Лилия Анастасова
Худ. оформление: Милко Стоименов, 1998
Предпечатна подготовка: „Квазар“ ООД
Печат: „Багра“ ЕООД
ИК „PATA“, София, 2005
ISBN 954-9608-06-9

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на **Моята библиотека** и нейните всеотдайни помощници.

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.